

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Metsätalous

Antti Alho

AMMATTILAISTEN METSÄTAITOKILPAILUIDEN JÄRJESTÄMINEN

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Metsätalouden koulutusohjelma

ALHO ANTTI

Ammattilaisten metsätaitokilpailuiden järjestäminen

83 sivua + 15 liitesivua

Työn ohjaaja

metsänhoitaja Martti Mela

Toimeksiantaja

metsätalousinsinööri Jukka-Pekka Vapaniemi

Maaliskuu 2011

Avainsanat

metsätaito, kilpailu, järjestäminen, järjestäjä

Tutkimukseni aihe on ammattilaisten metsätaitokilpailuiden järjestäminen. Tutkimus ajoittuu 1980-luvun puolivälistä lähitulevaisuuteen. Tutkimuksen kohdealueita ovat ammattilaisten metsätaitokilpailut ja niiden kehitys, kilpailuiden järjestäjät sekä kilpailuiden ja osaanottajien määrät. Tavoitteena on työssäni selvittää, kuinka ammattilaisten metsätaitokilpailut ovat kehittyneet 1980-luvun puolivälistä tähän päivään. Kuinka kilpailun järjestäjät ja metsäurheilupiirien henkilöt kokevat taitokilpailuiden järjestämisen? Miten metsäalan isot työnantajat ja ammattikorkeakoulut suhtautuvat kilpailuiden järjestämiseen ja työntekijöiden tai oppilaiden osallistumiseen metsätaitoiluun? Näiden lisäksi on tavoitteena selvittää kilpailuiden näkyvyyttä ja niiden tarvetta eli mikä on ammattilaisten metsätaitokilpailuiden tulevaisuus.

Olen tutkinut aihetta Suomen metsäurheiluliiton arkistosta. Aineisto koostuu toimintakertomuksista, pöytäkirjoista, säännöistä ja kilpailuraporteista. Lisää aineistoa hankin tutustumalla kilpailuihin, lähettämällä kyselyitä ja tekemällä haastatteluita. Kyselyitä lähetin ammattilaisten taitokilpailuiden järjestäjille, metsäurheilupiirien henkilöille ja ammattikorkeakoulujen metsätaitoilusta vastuussa oleville henkilöille. Haastattelin toimihenkilöiden esimiehiä eli kohderyhmänä oli työnantajat.

Työn tuloksina selvisi, että taitokilpailuiden ja kilpailijoiden määrä on laskenut. Laji on kehittynyt ja muuttunut ajan myötä. Laji on seurannut metsätoimihenkilön työnkuvaa. Kilpailun läpiviennin päävastuullisina toimivat kilpailunjohtaja ja valvoja. Kilpailun järjestäjät valmistavat tehtäväradan talvella keskimäärin kolmihenkisenä ja kesällä nelihenkisenä. Kaikkien järjestäjien yhteisaika tehtäväradan valmistamisessa on keskimäärin talvella 35 tuntia ja kesällä 45 tuntia. Kilpailupäivän suurimmat haasteet ovat sää sekä kilpailunjohtajilla valvomis- ja työnjakotehtävät. Talvella haasteita tuo latu. Kilpailun järjestäjien suurin syy järjestää kilpailuja on halu ylläpitää lajia. Noin joka kolmanteen kilpailuun osallistuu media. Piirin henkilöt ovat sitä mieltä, että näkyvyyttä tulisi lisätä. Ammattikorkeakoulujen metsätaidon opetus on vähenemään päin. Tämä johtuu siitä, että koulujen järjestämien kilpailuiden määrä vähenee. Työnantajat suhtautuvat kilpailujen järjestämiseen myönteisesti. Työntekijöiden mahdollisuus osallistua järjestää kilpailuita työajalla riippuu työtilanteesta. Lajin kehityksessä on tärkeitä saada nuoret mukaan kilpailuihin. Tulevaisuudessa saatetaan siirtyä vain yhteen kilpasarjaan. Johtopäätöksinä tutkimuksesta todetaan, että lajin kilpailijat ja järjestäjät vanhenevat ja vähenevät. Järjestettävien kilpailuiden määrät laskevat.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Forestry

ALHO, ANTTI

Professionals` Arrangement of Competitions on the
Valuation Forests

Bachelor`s Thesis

83 pages + 15 pages of appendices

Supervisor

Martti Mela, Forester

Commissioned by

Jukka-Pekka Vapaniemi, Forestry Engineer

March 2011

Keywords

forest sport, competition, arrangement, arranger

The topic of this work is forest professionals` arrangement of competitions on the valuation of forests. This is one type of forest sport in Finland. In these competitions the competitors evaluate some measure sample areas in forest, are measure in these areas various tree stands like volume, age and height. In winter all competitors skied around the valuation track. In summer competitions is possible to orienteer after completing the valuation track. The idea of this research was given by forestry engineer Jukka-Pekka Vapaniemi. He has been interested in this about twenty years.

The aim of this thesis was to research the arrangement of competitions. I familiarized myself with the arrangers of competition and other persons who cooperate with the event. Futhermore the research ned other aspects. One other aspect is how hobbyists` employers or forest schools react to competitions which are organised on worktime. In addition, one aim of this work is to tell about the development of sport from the eighties to nowadays and to the future.

I reached these aims by send my questionnaires making an interview, familiarizing myself with material and I going round competitions in summer 2010. I got stipends to the realisation of the work.

The results of this work show, that the number of competitions has reduced and probably it continues to reduce in the future. The reason for this is that the arrangers` and competitors` number has reduced and they have grown older. Forest schools are in a key situation in organizing the competitions for education purposes. The employers` positive reaction on forest sport is very necessary, because they can get new and old competitors along at worktime.

ALKUSANAT

Sain loppuvuodesta 2009 Jukka-Pekka Vapaniemelta idean lähteä tutkimaan ammattilaisten metsätaitoilua. Kiitän häntä mielenkiintoisesta aiheesta. Tutkimus toteutettiin kesällä ja syksyllä vuonna 2010. Työn toteutuksen mahdollisti Metsämiesten säätiöltä saatu apuraha, josta kiitän säätiötä. Rovaniemellä sain kerättyä kattavan aineiston lajin kehityksestä. Suomen Metsäurheiluliittoa ja varsinkin Lea Pirttilää kiitän tästä yhteistyöstä. Kyselyitä lähetin kilpailun järjestäjille, opettajille ja piirin henkilöille. Kiitän kaikkia kyselyihin vastanneita. Haastattelin toimihenkilöiden esimiehiä; heitä kiitän mielenkiintoisista haastatteluista. Kirjoitin tutkimuksen puhtaaksi jouluna ja alkuvuodesta 2011. Kiitän kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat yhteistyöllään auttaneet minua pääsemään työn teossa eteenpäin.

Kotkassa 4.2.2011

Antti Alho

1	JOHDANTO	8
2	AMMATTILAISTEN METSÄTAITOKILPAILUT	9
2.1	Suomenmestaruuskilpailut	9
2.2	Kansalliset kilpailut	10
2.3	Työpaikkojen kilpailut	11
3	METSÄURHEILUPIIRIT	11
3.1	Metsäurheilupiirien henkilöt	11
3.2	Metsäurheilupiirien henkilöiden kokemus metsätaitoilusta	12
4	AMMATTILAISTEN METSÄTAITOKILPAILUIDEN KEHITYS 1980-LUVULTA 2010-LUVULLE	13
4.1	Potentiaaliset kilpailijat	13
4.2	Kilpailusarjojen kehitys	13
4.3	Kilpailuiden lukumäärien kehitys 1980-luvulta 2010-luvulle	14
4.4	Kilpailuiden osanottajien lukumääriä 1980-luvulta 2010-luvulle	16
4.5	Sääntöjen ja tehtäväkorttien kehitys 1980-luvun puolivälistä 2010-luvulle	19
4.6	Piirien henkilöiden näkemys sääntöjen kehittamisestä ja kokemus lajin kehityksestä	25
5	KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN	26
5.1	Kilpailun järjestäjät	26
5.1.1	Ammattilaisten metsätaitokilpailuiden valinta tutkimukseen	27
5.1.2	Kysely ammattilaisten metsätaitokilpailusta vastuussa oleville henkilöille	28
5.1.3	Kilpailun järjestäjien työpaikat	28
5.1.4	Kilpailun järjestäjien kokemus kilpailun järjestämisestä	30
5.2	Kilpailun järjestämisen esityöt	31
5.2.1	Kilpailukeskuksen paikan valitseminen	31
5.2.2	Kilpailun järjestäjien ensimmäiset tehtävät	34
5.2.3	Maanomistajien lupa kilpailun järjestämiseen	35
5.2.4	Suunnistusradan tekijät	35

5.2.5	Maanomistajien suhtautuminen kilpailujen järjestämiseen	36
5.3	Tehtäväradan järjestäminen	37
5.3.1	Tehtäväradan toteuttamisessa olleiden ihmisten määrä maastossa	37
5.3.2	Tehtäväradan valmistukseen käytetty aika	38
5.3.3	Koealojen laskeminen	40
5.3.4	Kilpailunjärjestäjien kehitystoiveet kilpailujen esivalmisteluihin	41
5.4	Kilpailupäivä	41
5.4.1	Järjestäjien lukumäärä kilpailupäivänä	42
5.4.2	Kilpailupäivän suunnistuksesta vastaavat	43
5.4.3	Kilpailunjohtajien mielipide kilpailupäivän järjestäjien riittävydestä	43
5.4.4	Kilpailupisteiden laskentamenetelmä	44
5.4.5	Kilpailupäivän haasteet ja kehitysehdotukset	45
5.5	Kilpailun järjestäjien syyt järjestää kilpailu	46
5.6	Miten kilpailun järjestäjät kokivat tehtävänsä?	47
5.7	Kilpailunjohtajien ja valvojien tehtävien kehitysehdotukset	48
5.8	Piirin henkilöiden muita esille tuomia asioita taitoilun järjestämisestä	48
6	METSÄTAITOKILPAILUIDEN NÄKYVYYS	49
6.1	Median osallistuminen metsätaitokilpailuihin	49
6.2	Median osallistuminen piiritasolla metsätaitokilpailuihin	50
6.3	Näkyvyyden lisääminen	51
7	AMMATTIKORKEAKOULUJEN JA TYÖNANTAJIEN SUHTAUTUMINEN METSÄTAITOILUUN	52
7.1	Keinot saada nuoria ammattilaisia tai opiskelijoita mukaan ammattilaisten metsätaitoiluun	52
7.2	Metsäalan ammattikorkeakoulut	53
7.2.1	Järjestettävien kilpailuiden määrät ammattikorkeakouluissa	53
7.2.2	Taitokilpailuiden järjestäminen osana opetusta	54
7.2.3	Koulun suhtautuminen kilpailevaan oppilaaseen	56
7.3	Työnantajien suhtautuminen ammattilaisten metsätaitoiluun	56

7.4	Haastatteltujen esimiesten esittely	57
7.5	Työnantajien oma suhtautuminen ammattilaisten taitokilpailuihin	57
	7.5.1 Taitoilun merkitys	57
	7.5.2 Osallistumisaktiivisuus	58
7.6	Työnantajan suhtautuminen työntekijöiden osallistumiseen taitokilpailuissa	58
	7.6.1 Metsätaitokilpailuiden hyöty työntekijöille	59
	7.6.2 Aktiivisten taitoilijoiden ammattitaito verrattuna muihin työntekijöihin	60
	7.6.3 Työpaikan linja ammattilaisten metsätaitokilpailuihin osallistumiseen	61
	7.6.4 Työntekijän osallistuminen kilpailuihin työajalla	62
7.7	Työnantajan suhtautuminen ammattilaisten taitokilpailuiden järjestämiseen	63
7.8	Esimiesten muita esille tuomia asioita taitoiluista	66
8	AMMATTILAISTEN METSÄTAITOKILPAILUN KEHITYSEHDOTUKSET, KULKUSUUNTA JA TULEVAISUUDENKUVA	67
	8.1 Ammattilaisten taitokilpailuiden kehitysehdotukset	67
	8.1.1 Työnantajien toivomukset taitoilun kehittymisestä	67
	8.1.2 Kilpailun järjestäjien mielipiteet lajin kehitettävyydestä	68
	8.1.3 Piirien henkilöiden mielipiteet lajin kehitettävyydestä	69
	8.1.4 Johtopäätökset lajin kehitysideoista	70
	8.2 Mihin suuntaan taitokilpailut ovat lajina menossa?	72
	8.3 Kilpailuiden järjestäminen tulevaisuudessa	73
9	KOKONAISJOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUKSESTA	74
	LÄHTEET	
	LIITTEET	
	1. Kyselylomake ammattilaisten metsätaitokilpailusta vastuussa oleville henkilöille	
	2. Kyselylomake metsäurheilupiirin sihteeri-yhdyshenkilölle	
	3. Kyselylomake AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajalle	
	4. Haastattelulomake työnantajille	

1 JOHDANTO

Metsätaitokilpailut ovat osa Suomessa harrastettavaa metsäurheilua. Metsätaitokilpailuja järjestetään eri kohderyhmille. Kohderyhmät ovat 4H:laiset, metsänomistajat ja metsäammattilaiset. Metsätaitokilpailut poikkeavat toisistaan kohderyhmien ammatillisten taitojen mukaan. (13, 101.) 4H:n taitokilpailut ovat tarkoitettu heidän omille jäsenilleen. 4H:n metsätaitoilussa kilpaillaan kolmessa eri ikäsarjassa. Ikäsarjat sijoittuvat 13 - 28 vuotiaisiin. Metsäalaa opiskelevat (yli- tai metsäopisto) eivät saa enää osallistua kisoihin. Myöskään metsätoimihenkilöt tai alan kouluista valmistuneet eivät saa osallistua 4H:n metsätaitokilpailuihin. (14, 29 - 30.) Metsänomistajien taitokilpailut on tarkoitettu metsänomistajille ja ei-ammattilaisille. Taitokilpailuja järjestävät paikallisesti metsänhoitoyhdistykset. Maakunnalliset kilpailut ja valtakunnalliset metsänomistajien kilpailut järjestää metsäkeskus. Ammattilaisten metsätaitokilpailuihin osallistuvat metsäammattilaiset. (13, 101; 15.) Ammattilaisten piirinmestaruus ja luokittelukilpailut järjestävät pääsääntöisesti metsäurheilupiirit. Valtakunnallisia ammattilaisten kilpailuja ovat isojen työpaikkojen omat mestaruuskilpailut, metsäkeskuksen järjestämät Tapiolaiset metsätaitokilpailut sekä suomenmestaruuskesä- ja talvikilpailut. SM-kilpailuja on varsinaiset ja opiskelijoiden SM-kilpailut. Varsinaiset suomenmestaruuskilpailut järjestävät Suomen Metsäurheiluliitto ja järjestelytoimikunta tai yhdistys. Suomen Metsäurheiluliitto myöntää SM-kilpailuiden järjestämisoikeuden. (15.; 16.; 17, 1.) Opiskelijoiden SM-taitokilpailut ovat metsätalousinsinöörien kesä- ja talvikisojen yhteydessä ja kisat järjestää Metsäalan Opiskelijat ry. (18.)

Metsätaitokilpailun tarkoituksena on, että taitokilpailuun osallistuva metsäammattilainen kehittyä ammatitaidoissaan ja kunnossaan kilpailun aikana. Metsätaitokilpailut ylläpitävät ja kehittävät metsänarviointitaitoja. Kilpailussa tehtävät ovat järjestäjien mittaamia koealoja, jotka ovat merkityllä tehtäväradalla. Tehtäviin kuuluu myös lajintunnistustehtäviä. Koealoista on mitattu eri puustotunnuksia. Puustotunnuksia ovat esimerkiksi puiden keskipituus, puiden tilavuus (kuutiometriä hehtaarilla) tai metsätyyppi. Kilpailija arvioi kilpailun aikana näitä puustotunnuksia kilpailukortille. Apunaan kilpailijalla saa olla relaskooppi, laskin, taulukoita ja kirjallisuutta. Ammattilaisten metsätaitokilpailuissa on kaksi sarjaa. Sarjat ovat yleinen ja taito. Kesällä taitokilpailussa taitosarja kiertää pelkästään tehtäväradan ja yleinen sarja tehtäväradan jälkeen kiertää suunnistusradan. Talvella yleinen ja taitosarja kiertävät suksilla saman hiihtoladun varrella olevan tehtäväradan. (13, 100.; 17, 1.; 19, 3.)

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää metsäammattilaisten kilpailun järjestämistä ja lajin kehitystä. Järjestämistä on tarkoitus selvittää eri näkökulmista. Käytännönläheisen näkökulman antavat kilpailun järjestäjät. Toisen näkökulman kilpailuiden järjestämiseen ja lajin kehitykseen antavat metsäurheilupiirien henkilöt. Heidän näkökulmansa seuraa vuosittain kilpailuiden järjestämistä piiritasolla ja lajin kehitystä. Työn alussa selvitetään lajin kehitystä 1980-luvun puolestavälistä 2010-luvulle. Kehitystä tutkitaan piirien henkilöiden lisäksi säännöistä, toimintakertomuksista ja pöytäkirjoista. Nämä ovat Suomen Metsäurheilun arkistosta.

Kilpailuiden näkyvyys on yksi tutkittava aihe. Näkyvyydestä työssä vastaavat järjestäjät ja piirien henkilöt. Tutkin työssä, miten taitoilijan työnantaja tai koulu suhtautuvat hänen harrastukseen. Näkökulmasta vastaavat toimihenkilöiden esimiehet ja opiskelijoiden koulujen opettajat, jotka ovat vastuussa koulujen metsätaitoilun opetuksesta. Työn lopussa käsitellään lajin tulevaisuutta.

2 AMMATTILAISTEN METSÄTAITOKILPAILUT

2.1 Suomenmestaruuskilpailut

Vuonna 1947 järjestettiin ensimmäiset koko maan kattavat metsäammattilaisten mestaruushiihdot. Silloin matkaan sisältyi vain hiihto ja kisat järjestettiin tavallisten kansallisten hiihtokilpailujen lomassa. Vuotta myöhemmin kesällä 1948 metsäammattilaiset järjestivät ensimmäiset kesämestaruuskilpailut. Ajan kuluessa muuttuivat kesämestaruuskisat valtakunnallisiksi metsätaitomestaruuskilpailuiksi ja metsäammattilaisten hiihtokilpailuihin tuli mukaan arviointitehtäviä. (19, 5.)

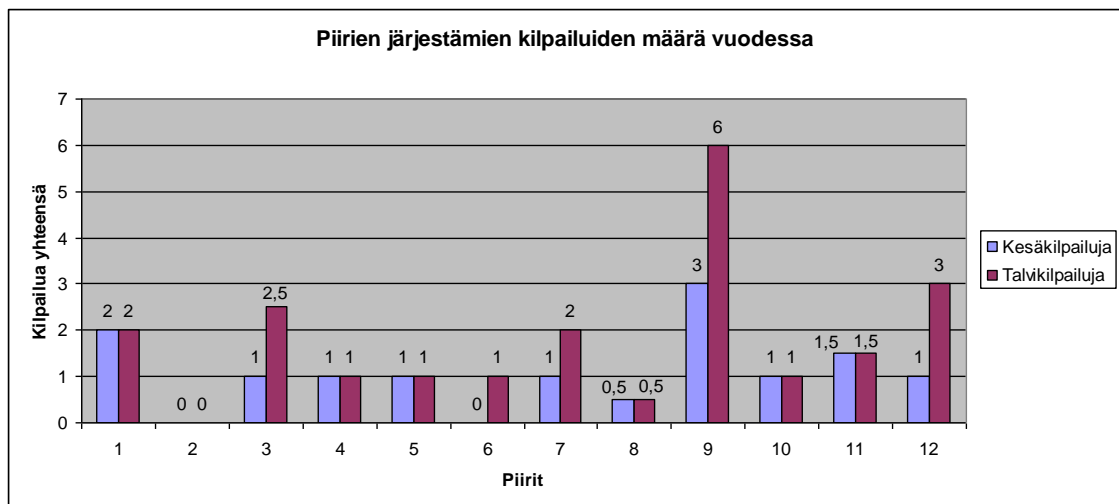
Nykyään mestaruuskilpailut järjestetään edelleen kesällä ja talvella. Mestaruuskilpailuja kutsutaan Suomen Metsäurheiluliiton kesä- tai talvimestaruuskilpailuiksi. Suomen Metsäurheiluliitto (SMUL) johtaa ja järjestää valtakunnallisia ammattilaisten mestaruuskilpailuja. SMUL:n hallitus myöntää mestaruuskilpailujen järjestämisoikeuden. Järjestämisoikeuden pystyy saamaan metsäammattilaisista koostuva järjestelytoimikunta tai yhdistys. Anomus lähetetään Suomen Metsäurheiluliiton hallitukselle. Vuonna 2010 järjestettiin 64. talvi- ja 63. kesämestaruuskilpailut. Mestaruuskilpailuissa on ensimmäisenä kilpailupäivänä metsätaitoviesti. Toisena kilpailupäivänä on henkilökohtainen kilpailu. Metsätaitoviestissä on sekasarja ja se on 4-osuuskilpailu. Mestaruuskilpailuissa viesti hiihdetään talvella ja suunnistetaan kesällä. Jokaisella osuudella

on kaksi arviointitehtävää. Henkilökohtaisen kilpailun sarjat ovat yleinen sarja ja taitosarja. (17, 1, 2, 8, 11.; 20, 3, 13.; 21, 3, 13.)

2.2 Kansalliset kilpailut

Kansalliset kilpailut ovat luokittelukilpailuja ja rekisteröityjä kilpailuita. Suomen Metsäurheiluliitto rekisteröi kilpailut. Kilpailujen yhteydessä on yleensä metsäurheilupiirin mestaruuskilpailut. Kansalliset kilpailut ovat avoimia. Kilpailut ovat pääsääntöisesti metsäurheilupiirien järjestämiä. Näiden kilpailuiden yhteydessä tai lisäksi järjestetään eri metsäalan yhtiöiden ja yhteisöjen omia kilpailuja. Kilpailut näkyvät Suomen Metsäurheiluliiton kilpailukalentereista. Kilpailukalenterit julkaistaan kesä- ja talvikilpailukausille. (1.; 2.; 17, 5.; 22, 1.; 23, 3.)

Piirien järjestämien kilpailuiden määrä

Kuva 1. Piirien järjestämien talvi- ja kesäkilpailuiden määrät vuodessa nykyään

Tutkimuksessa selvitin metsäurheilupiirien henkilöltä, kuinka monta kilpailua piiri järjestää vuodessa. (Liite 2.) Vastaukset pyydettiin kesä- ja talvikilpailuihin erikseen. Kuvasta 1 selviää, että talvikilpailuja järjestetään 0 - 6. Kesäkilpailuja järjestetään 0 - 3 vuodessa. Kuvassa 1 on ilmoitettu vastauksiksi 0,5, 1,5 ja 2,5. Nämä tarkoittavat keskiarvoa, eli 0,5 kilpailua tarkoittaa 0 - 1 kilpailua vuodessa, 1,5 kilpailua tarkoittaa 1 - 2 kilpailua/v ja 2,5 = 2 - 3 kilpailua/v.

Talvikilpailuja piirit järjestävät keskimäärin 1,8 vuodessa. Kesäkilpailuiden keskiarvoksi tuli 1,1 kilpailua vuodessa. Yhteensä keskiarvoltaan piirit järjestävät noin yhden

kesäkilpailun ja noin kaksi talvikilpailua vuodessa. Piiritasolla järjestetään siis yhteensä noin 3 kilpailua vuodessa.

2.3 Työpaikkojen kilpailut

Työpaikat järjestävät nykyään työntekijöilleen valtakunnallisia metsätaitokilpailuja. Kilpailuja järjestäviä työpaikkoja ovat Metsäkeskus, Stora Enso, Metsäliitto ja UPM. Metsäkeskuksen järjestämiä kilpailuita kutsutaan Tapiolaisiksi kilpailuiksi. Tapiolaisten kilpailuiden järjestämisvuoro kiertää metsäkeskusalueittain. Tapiolaisten kilpailun ajankohta on loppukesällä. Kilpailu järjestetään metsäammattilaisille. UPM järjesti työntekijöilleen vuonna 2010 kesämestaruuskilpailun. Metsäliitto järjesti työntekijöilleen vuonna 2010 talvi- ja kesämestaruuskilpailut. 2010 oli Stora Enson talvimestaruuskilpailu työntekijöilleen Kotkassa. (3.; 4, 2.; 15.; 63, 3.; 64, 2.)

3 METSÄURHEILUPIIRIT

Suomessa on 18 metsäurheilupiiriä. Metsäurheilupiirit ovat Suomen Metsäurheiluliiton jäsenpiirejä. Metsäurheilupiirit ovat rekisteröityjä yhdistyksiä. Yhdistykseen kuuluu alueidensa metsä- ja puualan toimivia jäsenyhdistyksiä. Jäseneksi piiriin tulee oman, piiriin kuuluvan jäsenyhdistyksensä kautta tai yksittäisenä henkilönä.

Toiminta-ajatuksena osalla yhdistyksistä on järjestää metsäurheilukilpailuita kuten metsätaitokilpailuja. Nämä metsätaitokilpailut ovat ammattilaisten kilpailuita, ja yleensä niiden yhteydessä ratkotaan piirinmestaruus. Yhdistyksien muita toiminta-ajatuksia on osallistua lähipiirien metsätaitokilpailuihin ja SM-metsätaitokilpailuihin. (16.; 24.- 28.)

3.1 Metsäurheilupiirien henkilöt

Ensimmäisenä kohdejoukkona tutkimuksessa esittelen piirien henkilöt. Tarvitsin tutkimukseen henkilöitä, joilla on kokemusta taitokilpailuista. Halusin tietoa mm. taitokilpailuiden näkyvyydestä, lajin kehityksestä ajalta 1980-luvulta tähän päivään, lajin tulevaisuuden kuvista sekä korkeammasta portaasta järjestää taitokilpailuita kuin kilpailun järjestäjät.

Näihin tavoitteisiin päästäkseni päätin lähestyä aiheita metsäurheilupiiritasolta. Koehaastattelin Kymen Lenkin Virpi Pietikäistä. Pietikäinen toimii mm. piirin sihteeri- ja yhdyshenkilönä. Haastattelu vakuutti minut, ja päätin lähestyä muita piirin sihteeri- ja yhdyshenkilöitä. (5.) Kutsun työssä piirien sihteeri-yhdyshenkilöitä piirin henkilöiksi. Muut piirien henkilöiden yhteystiedot löytyivät Suomen Metsäurheiluliiton internetsivuilta. Henkilöitä on 18. (16.) Osa heistä kuului jo toiseen kohderyhmään, kilpailun järjestäjiin. En lähettänyt kilpailun järjestäjiin kuuluville henkilöille toista kyselyä. Tein kyselyn piirien henkilöille, katso ”Kyselylomake; metsäurheilupiirin sihteeri/yhdyshenkilölle” (Liite 2.). Lähetin kyselyn jäljellä oleville, joita oli 14. Kyselyyn vastasi 11 piirien henkilöä. Vastausprosentiksi tuli 79. Kysely pohjautui Virpi Pietikäiselle tekemääni haastattelulomakkeeseen, joten olen pystynyt liittämään haastattelun vastaukset kyselyiden vastauksiin. Näin ollen piirin henkilöitä on tutkimuksessani 12/18 (67 %) koko Suomessa toimivista piirien sihteeri-yhdyshenkilöistä.

3.2 Metsäurheilupiirien henkilöiden kokemus metsätaitoilusta

Piirien henkilöt ovat toimineet tehtävässään noin 10 vuotta. Kolme heistä oli toiminut kaksikymmentä vuotta tai enemmän. Yksi heistä ilmoitti toimineensa 20 vuotta puheenjohtajana. Kaksi oli toiminut tehtävässä alle 5 vuotta.

Piirin henkilöt kokevat nykyisen metsätaitoilun seuraavanlaisesti. Yli puolet kokevat metsätaitoilun ammattitaitoa ylläpitäväksi tai kehittäväksi. Kolmasosa kokee metsätaitoilun sosiaalisesti tapahtumaksi, jossa tapaa muita metsäammattilaisia, joita ei työelämässä kohtaa. Kolmasosa pitää metsätaitoilua kuntoa ylläpitävänä tai kehittäväenä. Neljäsosa mainitsi, että nuoret eivät osallistu kilpailuihin. Kilpailijoiden väheneminen kilpailuissa nousi muutamalta esille. Syitä vähenevälle kilpailujen osaanottomäärille on, että nykyajan metsäammattilaisten tehtävät ovat muuttuneet enemmän toimisto- tehtäviksi eikä arviointitaitoa arvosteta. Yksittäisiä vastauksia on, että kilpailumenes- tyksellä ei ole entiseen verrattuna yhtä suurta merkitystä. Toinen yksittäinen vastaus on, että aktiiviset kilpailijat osallistuvat yhä enemmän ja satunnaiskävijöiden määrä vähenee.

4 AMMATTILAISTEN METSÄTAITOKILPAILUIDEN KEHITYS 1980-LUVULTA 2010-LUVULLE

4.1 Potentiaaliset kilpailijat

Potentiaalisten kilpailijoiden määrä ammattilaisten taitokilpailuihin muodostuu metsäammattilaisten ja metsäurheilijoiden yhteismäärästä. Määrät ovat tarkastelussa 1980-luvun puolivälistä tähän päivään.

Suomen Metsäurheiluliiton varsinaisia jäseniä ovat Metsäalan Asiantuntijat ry, Puumiesten Liitto ry ja Suomen Tukkilaiset ry. Heitä on yhteensä 10 600 henkilöä, ja he ovat maksavia jäseniä. Yhdistykset maksavat jäsenmääriensä mukaan SMUL:lle. Vapaaajajäseniä on Metsäopiskelijoidenliitto ja 18 metsäurheilupiiriä. Vapaaajajäsenyys tarkoittaa, että Metsäopiskelijoidenliitto ja Metsäurheilupiirit on vapautettu jäsenmaksuista liitolle. (23.; 28.)

1980-luvun puolivälissä SMUL:n maksavia jäseniä olivat Metsä- ja puutalousopistojen Opettajat r.y., Metsäalan Opettajat r.y., Metsäalan Toimihenkilöliitto r.y., Puumiesten Liitto r.y. ja Suomen Metsänhoitajaliitto r.y. Henkilöjäseniä näissä oli yhteensä 12 500. Suuri muutos jäsenmäärään oli vuonna 2008. Silloin Suomen Metsänhoitajaliitto erosi Suomen Metsäurheiluliiton jäsenyydestä. Maksavien jäsenten määrä oli 11 391 henkilöä vuonna 2004 ja vuonna 2009 vajaa 10 000 henkilöä. (16.; 22, 2.; 23, 4.; 40, 5.; 41.; 42, 2.)

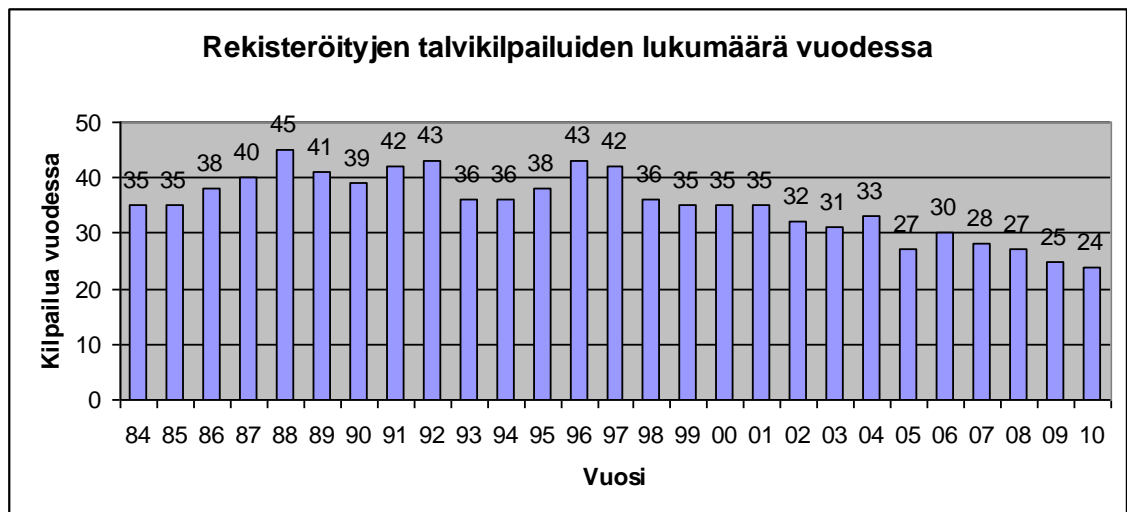
4.2 Kilpailusarjojen kehitys

1980-luvun puolivälissä metsätaitokilpailuissa oli yleinen sarja, veteraanisarja ja naisten sarja. Yleinen sarja on edelleen mukana kilpailuissa. Yleinen sarja käsittää kesällä taitoradan ja suunnistuksen sekä talvella hiihdon, joka on taitoradan yhteydessä. Naisten sarja toimi samalla tavoin. Veteraanisarjaan sai osallistua kilpailuvuonna 50 vuotta täyttävä tai sitä vanhempi kilpailija. Veteraanisarjaan sai osallistua iästä riippumatta lääkärintodistuksella, jos oli invalideetti tai sairaus, joka esti suunnistamisen. Sarja käsitti ainoastaan taitotehtävät. Talvella sarjan taitotehtävät ovat hiihtoreitin varrella. Vuonna 1995 tuli kehoitus, että naiset voivat kilpailla yleisessä sarjassa järjestäjien harkinnan mukaan, jos ilmoittautuneita on vähän. Tässä tapauksessa suunnistusrataa tulisi lyhentää tai hiihdon ihanneaikaa lisätä sääntöjen mukaan. Sääntömuunnoksissa

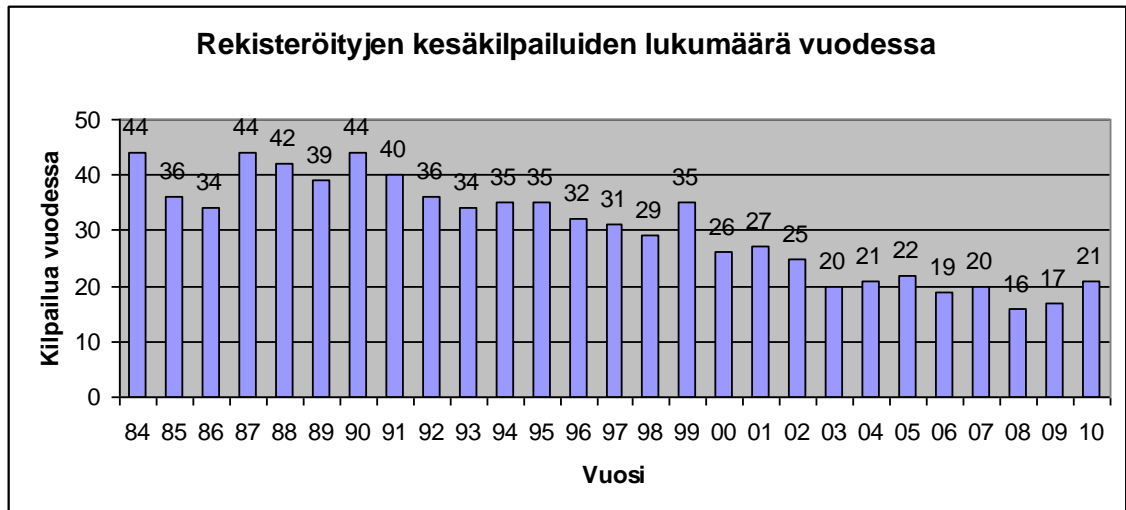
vuonna 1996 tuli vanhojen rinnalle uusi sarja, tehtäväsarja. Tehtäväsarja toimi samoin kuin veteraanisarja, paitsi että siinä ei ollut ikärajaa ja siihen sai osallistua ilman lääkärin todistusta. Seuraava muutos tapahtui 1998, kun veteraanisarja ja tehtäväsarja yhdistyivät uudeksi sarjaksi nimeltään taitosarja. Taitosarjassa nuoret ja vanhat pystyvät kilpailemaan samassa sarjassa, mikä nostaa taitosarjan tasoa verrattuna kahteen erilliseen sarjaan. Taitosarjassa on nykyisin suurin osa kilpailijoista. Viimeinen muutos sarjoihin oli, että naisten sarjan vähäisen osallistujamäärän vuoksi, se yhdistyi yleiseen sarjaan. Naiset kilpailevat nykyään miesten kanssa yleisessä ja taitosarjassa. (17, 2.; 43.- 52.; 53, 7.; 54, 6.)

4.3 Kilpailuiden lukumäärien kehitys 1980-luvulta 2010-luvulle

Kilpailuiden lukumäärät ovat kuvissa 2 ja 3. Kuvien kilpailut ovat Suomen Metsäurheiluliiton rekisteröimiä luokittelu- ja piirimestaruuskilpailuja. Suomenmestaruuskilpailut eivät sisälly näihin kilpailuihin. Kilpailuiden lukumäärät poimittiin SMUL:n toimintakertomuksista vuosilta 1984 - 2009. Vuoden 2010 kilpailut ovat kisakalenteista (1.; 2.)

Kuva 2. Rekisteröityjen talvikilpailuiden lukumäärät vuosilta 1984 - 2010

Kuva 3. Rekisteröityjen kesäkilpailuiden lukumäärät vuosilta 1984 - 2010

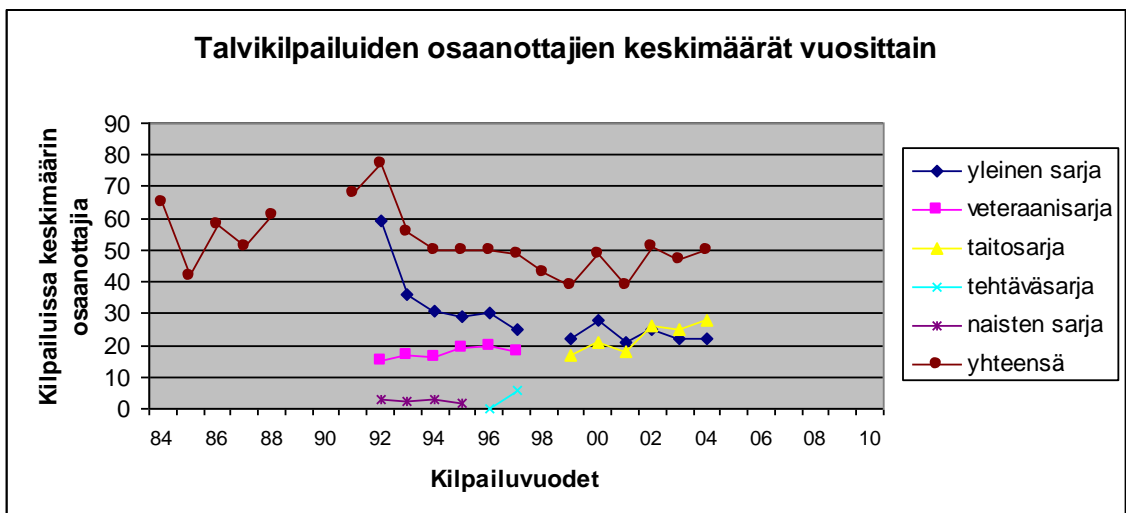
Kuvasta 2 voidaan nähdä, että talvikilpailuiden määrä on pysynyt vakiona 2000-luvun alkupuolelle asti. 2000-luvun alun jälkeen kilpailuiden lukumäärä on alkanut laskea. Aiempina vuosina (1984 - 2001) kilpailuiden lukumäärä on keskimäärin 39 kappaletta vuodessa. Laskun ajan (2002 - 10) kilpailuiden määrän keskiarvo 29 kilpailua vuodessa. Talvikilpailuiden määrä alkaa asettua 25 kilpailuun vuodessa. Kilpailuiden määrä on laskenut 2000-luvulla 26 %.

Kesäkilpailuiden määrän kehitystä tarkastellaan kuvassa 3. Vuosina 1984 - 91 järjestettyjen kilpailuiden keskimääräinen lukumäärä on noin 40 kilpailua vuodessa. Kesäkilpailuja on vuonna 1991 vielä 40, mutta tämän jälkeen on kilpailuiden lukumäärä laskenut tasaisesti vuoteen 2010 asti. Kilpailuiden lukumäärä on 80-luvun ajoilta puolittunut.

Johtopäätöksinä voin todeta, että sekä talvi- ja kesäkilpailuiden määrät ovat vähene- mään päin. Jos suunnat pysyvät samanlaisina, talvikilpailuja on vuonna 2020 noin 18 kpl ja kesäkilpailuja vuonna 2020 noin 12 kpl. Tämä tarkoittaisi sitä, että keskimäärin kaikki piirit (18) järjestäisivät yhden talvikisat, mutta kolmasosa piireistä ei järjestäisi enää kesäkisoja.

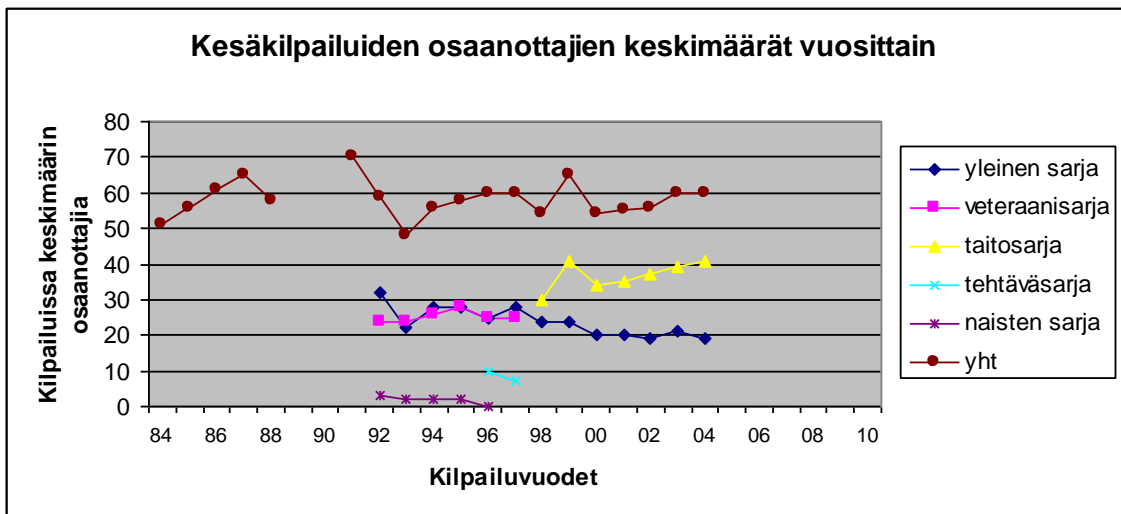
4.4 Kilpailuiden osanottajien lukumääriä 1980-luvulta 2010-luvulle

Kilpailuiden osanottajien määriä on seurattu Suomen Metsäurheiluliitossa ja tietoja julkaistu SMUL:n toimintakertomuksissa. 1980-luvun puolestavälistä vuoteen 1991 on tiedossa luokittelu- ja piirimestaruuskilpailuiden keskimääräisiä osanottajamääriä vuodessa. Määrät ovat tältä ajalta kilpailukausittain. Tarkempaa tietoa kilpailijamääristä on vuodesta 1992 - 2004. Tässä jaksossa keskimääräisiä osallistujamääriä on seurattu sarjoittain ja tietysti kilpailukausittain. Vuoteen 2004 tullessa luokittelu- ja piirimestaruuskilpailuiden seuranta loppuu kokonaan. Tietoa kilpailijoiden määristä on edelleen julkaistu toimintakertomuksissa 2001 eteenpäin, jolloin on alettu seurata SM-kilpailuiden osallistujia sarjoittain. Tämän lisäksi löysin toimintakertomuksesta 1986 vuoden SM-kilpailujen osallistujamäärät, ja toinen löytö oli valvojan raportti SM-kisoista. Raportista sain selville yleisen ja naisten sarjan osanottajien määriä. Uusimmat tiedot vuoden 2010 SM-osallistujista ovat järjestäjien internetsivuilta. (16.; 22, 1.; 23, 1.; 25.; 40, 1, 3- 4.; 53, 1, 3.; 55, 1.; 56, 1.; 57, 1, 4.; 59, 3.; 62, 4.)

Kuva 4. Talvikilpailuiden kilpailijoiden määriä sarjoittain ja/ tai yhteensä vuosilta 1984 - 88 ja 1991 - 2004

Kuvassa 4 käsitellään talvikilpailuihin osallistuneiden kilpailijoiden määriä. Kokonaisuudessaan määrät ovat 80-luvulta laskeneet noin 10 osallistujalla, kun vertaa 2000-luvun kokonaisosallistujamääriä. Taitosarja on noussut kilpailijamäärissä ohi yleisen sarjan.

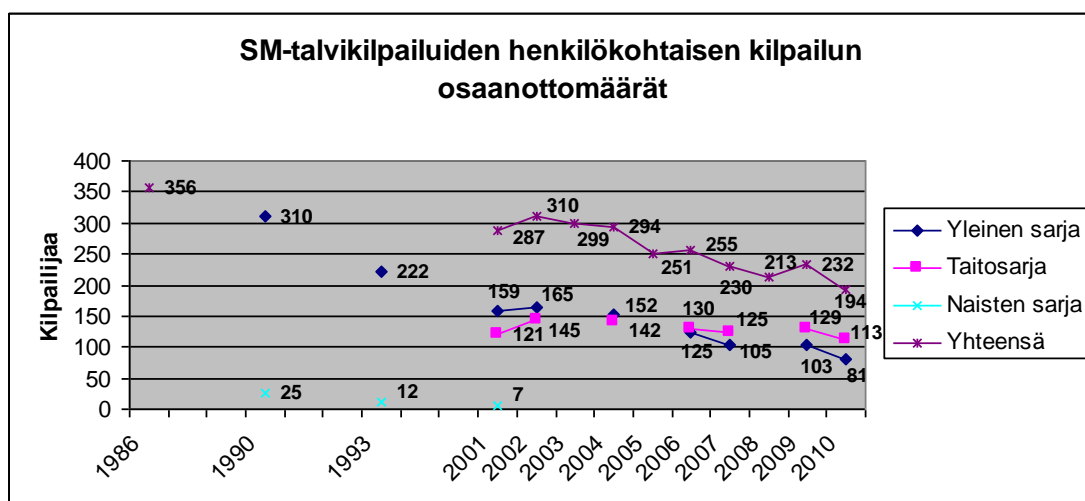
Kuva 5. Kesäkilpailuiden kilpailijoiden määriä sarjoittain ja/ tai yhteensä vuosilta 1984 - 88 ja 1991 - 2004

Kesäkilpailun (Kuva 5) osallistujamäärissä sarjoittain on talveen verrattuna suurempia muutoksia. Veteraanisarja ja yleinen sarja olivat suurin piirtein yhtä suuria sarjoja. Yleisen sarjan osallistujien määrä on alkanut vähetä 90-luvun lopulla. Taitosarjan alun kilpailijoiden määrä selittyy veteraani- ja tehtäväsarjan yhdistymisellä.

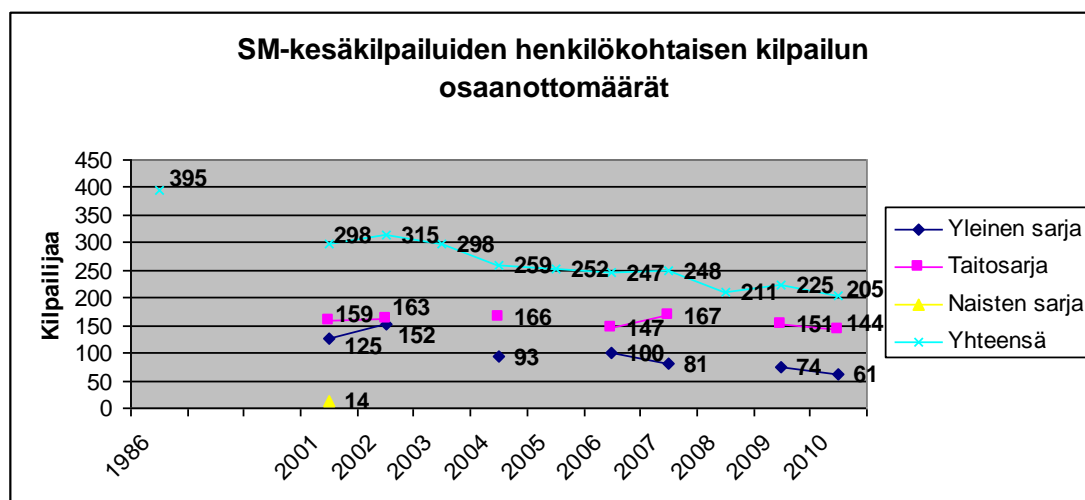
Johtopäätöksiä

Taitosarjan osallistujamäärä suurenee sekä kesä- että talvikilpailuissa Tämä selittyy sillä, että vanhemmat yleisen sarjan kilpailijat vaihtavat vanhetessaan sarjaa taitosarjaan. Täytyy muistaa myös että kesällä taitosarjalaisten ei tarvitse suunnistaa. Talvella ero ei ole niin suuri taito- ja yleisen sarjan välillä, koska sama hiihtolatu on kuitenkin hiihdettävä.

SM-kilpailuiden henkilökohtaisten kilpailuiden osaanottajamäärät

Kuva 6. Suomen talvimestaruuskilpailuiden kilpailijoiden määriä henkilökohtaisessa kilpailussa vuosina 1986, 1990, 1993, 2001 - 2010

Kuva 7. Suomen kesämestaruuskilpailuiden kilpailijoiden määriä henkilökohtaisessa kilpailussa vuosina 1986 ja 2001 - 2010

2000-luvun kilpailijoiden määriä kuvaa SM-kilpailujen osaanottajien määrät. Kuvassa 6 talvikilpailujen osaanottajien määrä on ensimmäisen havainnon perusteella yhteensä 365 kilpailijaa (1986). 2000-luvun alusta kilpailijamäärä on talvikilpailuissa laskenut 300 kilpailijan määrästä noin 200 kilpailijaan. Kesäkilpailijamäärissä kuvassa 7 on vuotena 1986 ollut 395 kilpailijaa. 2000-luvun alussa kilpailijamäärä on ollut kesällä 300 kilpailijan tuntumassa. 2000-luvulla kilpailijamäärä on jatkanut laskua sadalla kilpailijalla. Nykyään kesällä ja talvella on suurpiirtein saman verran kilpailijoita, noin 200 kilpailijan tuntumassa. Jos kilpailijoiden määrät laskevat edelleen samassa suhteessa, on vuonna 2020 noin sata kilpailijaa talvi- ja kesämestaruuskilpailuissa.

Kuvassa 4 taitosarja ohitti talvikilpailijamäärissä yleisen sarjan vuonna 2002. Kuvassa 6 SM-talvikilpailuissa taitosarja ohitti yleisen sarjan vuonna 2006 ja samoin kesäkilpailuissa, mutta kuvassa 4 taitosarja ohitti kilpailijamääriltään yleisen sarjan jo vuonna 1998. Johtopäätöksinä voin todeta että tulevaisuudessa kilpailijoita siirtyy vanhetessa yleisestä sarjasta taitosarjaan. Viime SM-kilpailussa yleisen sarjan osuus kilpailijoista oli talvella 42 % ja kesällä 30 %.

4.5 Sääntöjen ja tehtäväkorttien kehitys 1980-luvun puolivälistä 2010-luvulle

Ammattilaisten metsätaitokilpailuissa noudatetaan Suomen Metsäurheiluliiton hallituksen vahvistamia sääntöjä. Kilpailusääntöjä voi muuttaa ainoastaan Suomen Metsäurheiluliiton hallitus. (17, 1, 2.) Sääntöjen muutoksia ehdottaa hallitukselle sääntötoimikunta. Sääntötoimikunta on yksi Suomen Metsäurheiluliiton työryhmistä. (16.)

Talvikilpailun sääntöjen ja kilpailukortin kehitys 1980-luvun puolivälistä 2010-luvulle

Taulukko 1. Talvikilpailun tehtävät, vuosilta 1986 ja 2007 (17.; 44.)

Talvikilpailun tehtävät. 29.8.1986 vahvistetuin säännöin.		Talvikilpailun tehtävät. Säännöt voimassa 1.1.2007 alkaen.	
Ryhmä/ tehtävä		Ryhmä/ tehtävä	
I/01	Vallitsevan puuston ikä, vuotta	I/01	Vallitsevan puuston ikä, vuotta
I/02	Puulaji, %	I/02	Puulaji, %
II/03	Runkoluku, kpl/ha	II/03	Runkoluku, kpl/ha
II/04	Kuljettumatka, m		
III/05	Puuston pohjapinta-ala, m ² /ha	III/04	Puuston pohjapinta-ala, m ² /ha
III/06	Maaston kaltevuus- %		
IV/07	Kuvion pinta-ala, aaria	IV/5	Keskiläpimitta, cm
IV/08	Etäisyys osoitettuun pisteeseen, m		
V/09	Puun pituus, m	V/6	Puun pituus, puiden keskipituus m
V/10	Puiden keskipituus, m		
VI/11	Puuston runkotilavuus, m ³ /ha	VI/7	Puuston runkotilavuus, m ³ /ha
VII/12	Tukkipuuston runkotilavuus, m ³ /ha	VII/8	Tukkipuuta, m ³ /ha
VII/13	Kuitupuuston runkotilavuus, m ³ /ha	VII/9	Kuitupuuta, m ³ /ha
VIII/14	Tukkipuun tai -puiden tukkiosan runkotilavuus, m ³ /runko	VIII/10	Tukkipuun tai -puiden tukkiosan runkotilavuus, m ³ /runko
VIII/15	Rungon tai runkojen käyttöosan tilavuus, m ³ /runko	VIII/11	Rungon tai runkojen käyttöosan tilavuus, m ³ /runko

Taulukosta 1 selviää, mitä tehtäviä on jäänyt pois, muuttunut ja tullut tilalle. Talvikilpailussa järjestäjät valitsevat kilpailun tehtävät. Järjestäjät valitsevat jommankumman tehtävän ryhmästä. Nykyään ei ole yhtä paljon valinnanvaraa kuin ennen.

Vuonna 1986 säännöissä oli, että kilpailijalla saa olla mukana kilpailussa vain relaskooppi ja taulukoita eikä muita mittausvälineitä eikä laskinta. Hiihtomatka oli tuolloin SM-kilpailuissa 12 km ja muissa kilpailuissa 10 - 12 km. (44.)

Vuonna 1991 talvikilpailuun tuli uusi tehtävä, keskiläpimittä. Samalla ryhmä viiden tehtävät yhdistyivät tehtäväksi yhdeksän: Puun pituus, puiden keskipituus (m). (47.) Vuonna 1995 tuli sääntöihin tarkennus jonka mukaan hiihto voi olla kansallisissa kilpailuissa vapaata, mutta asiasta pitää ilmoittaa kilpailijoille etukäteen ja mahdollisuus perinteiseen hiihtoon on järjestettävä. (65.) Taskulaskimen käyttö sallitaan vuonna 1998, kunhan siinä ei ole tiedonsiirtomahdollisuutta. (67.)

Vuonna 2002 metsäammattilaisen työtehtävien muutoksen vuoksi, jäivät pois tehtävät kuljettu matka ja maaston kaltevuus. Etäisyystehtävä jäi vielä mukaan, jos sopivaa pinta-alatehtävää ei löydy ladun varrelta. (Hiihtomatkan pituus laski säännöissä SM-kisoissa 10 km:iin ja muissa kilpailuissa 8 - 10 km:iin. (51, 12- 15.; 52.) vuoden 2007 alusta tulivat voimaan nykyiset säännöt. Tehtävistä jäi pois pinta-ala (aaria) ja etäisyys osoitettuun pisteeseen (m), jotta helpotettaisiin kilpailun järjestäjien työtä. Tehtävät keskiläpimitta ja pohjapinta-ala eriytyivät omiksi tehtävikseen. (17.; 56, 6.; 66.)

Kesäkilpailun sääntöjen ja kilpailukortin kehitys 1980-luvun puolivälistä 2010-luvulle

Taulukko 2. Kesäkilpailun tehtävät 1–13 ja 1-11; vuosilta 1984 ja 2007 (17.; 43.)

Kesäkilpailun tehtävät. 3.4.1984 vahvistetu- tin säännöin.		Kesäkilpailun tehtävät. Säännöt voimassa 1.1.2007 alkaen.	
1.	Metsätyyppi	1.	Metsätyyppi tai vastaava turvemaa
2.	Vallitsevan puuston ikä, vuotta	2.	Puuston ikä, vuotta
3.	Runkoluku, kpl/ha	3.	Runkoluku, kpl/ha
4.	Puuston pohjapinta-ala, m ² /ha	4.	Puuston pohjapinta-ala, m ² /ha
5.	Kasvu, m ³ /ha	5.	Kasvu, m ³ /ha
6.	Kehitysluokka	6.	Kehitysluokka
7.	Hakkuun tarkoitus	7.	Keskiläpimitta, cm
8.	Hakkuun kiireellisyys	8.	Lajintuntemus A
9.	9. Puun pituus, m	9.	Puun pituus, m
10.	Pinta-ala, ha	10.	Lajintuntemus B
11.	Maaston kaltevuus, %		
12.	Kuljettu matka, m		
13.	Yksittäisessä puussa sahapuuta, m ³	11.	Rungon tukkiosan tilavuus, m ³

Taulukko 3. Kesäkilpailun tehtävät 14–25 ja 12–23; vuosilta 1984 ja 2007 (17.; 43.)

14.	Leimaamaton koeala	12.	Puustokoeala
	Kokonaispuusto, m ³ /ha		Puuston runkotilavuus, m ³ /ha
	Kokonaiskuutiomäärästä		Runkotilavuudesta
15.	mäntyä, %	13.	mäntyä, %
16.	kuusta, %	14.	kuusta, %
17.	lehtipuuta, %	15.	lehtipuuta, %
	Käyttöpuumäärästä		Käyttöpuusta
18.	tukkipuuta, %	16.	tukkipuuta, %
19.	havukuitupuuta, %	17.	havukuitupuuta, %
20.	lehtikuitupuuta, %	18.	lehtikuitupuuta, %
15.	Leimattukoeala	13.	Leimattupuusto
21.	Kokonaispuusto, m ³ /ha		Leimattu
	Leimattu	19.	tukkipuuta
22.	tukkipuuta, m ³ /ha	20.	havukuitupuuta
23.	Havukuitupuuta, m ³ /ha	21.	Lehtikuitupuuta
24.	Lehtikuitupuuta, m ³ /ha	22.	Leimattujen tukkipuiden käyttöosan keskitilavuus, m ³
25.	Leimattujen tukkipuurunkojen tukkiosan keskikuutio, m ³	23.	23. Leimattujen kuituiden käyttöosan keskitilavuus, litraa
Puulaji- ja puutavaralajiprosenttien summa on aina 100.		Puutavaralaji- ja puulajiosuuksien summa voi olla 95, 100 tai 105 sen mukaan, mikä luku niistä pyöristyssääntöä käyttäen ja lähimmälle 5 prosentille pyöristäen tulee.	

Taulukossa 2 ja 3 on tarkastelussa vuoden 1984 sääntöjen mukaiset tehtävät ja vuoden 2007 voimaan tulleiden sääntöjen mukaiset tehtävät. (17.; 43.)

Vuonna 1984 kesäkilpailussa oli taulukkojen 2 ja 3 mukaiset tehtävät. Hakkuun tarkoituksen vaihtoehdot olivat tehtäväkortissa: Kasvatushakkuu tai uudistushakkuu. Hakkuun kiireellisyyden vaihtoehdot olivat ensimmäinen kymmenvuotiskausi ja toinen kymmenvuotiskausi. Silloin olivat samat rajoitteet mittaus- ja laskentavälineissä kuin talvikisoissa. Suunnistusradan pituus oli yleisessä sarjassa 6 - 8 km ja naisten sarjassa noin 2 km lyhyempi. Nopeimpien suunnistajien ajan tuli olla 50 min. Vuonna 1989 uusien sääntömuutoksien mukaan metsätyyppi sai olla kangasmaita vastaava turvemaa. Tehtävä hakkuun tarkoitus korvattiin uudella tehtävällä keskiläpimitta. (43.; 68, 28.; 46.)

Pituusmittari-relaskooppi eli ”ludde” sallittiin mittausvälineeksi kilpailijoille vuonna 1992. Samana vuonna kilpailun järjestäjien työtä helpotettiin. Työtä helpotettiin sallimalla kansallisten ja piirinmestaruuskilpailuiden kokonaispistemääräksi 250 pistettä tai enemmän. Tällöin kilpailut olisivat vielä luokittelukelpoiset. Vuonna 1998 uusien sääntöjen voimaantulo muutti tehtäviä. Tehtävä hakkuun kiireellisyydestä jäi pois ja leimaamaton ja leimattukoeala sallittiin tehdä samaan koelaan, pienemmissä kilpailuissa. Näillä päätöksillä pyrittiin edelleen helpottamaan järjestäjien työtä. Leimattu tehtävä muuttui, ja siitä jäi pois kokonaispuusto, m³/ ha. Leimatun tehtävän lopussa tapahtui muutoksia. Leimattujen tukkipuurunkojen tukkiosan keskikuutio muuttui leimattujen tukkipuiden käyttöosan keskitilavuudeksi. Toinen muutos oli uusi tehtävä, leimattujen kuitupuiden käyttöosan keskitilavuus. Vuonna 1998 voimaan tulleet säännöt muuttivat suunnistuksen ihanneaikoja ja pituuksia. Uudet ihanneajat olivat SM-kilpailuissa 40 min ja radan pituus 5 - 6 km. PM ja kansallisissa kilpailuissa ihanneajaksi tuli 30 min ja radan pituudeksi 4 - 5 km. Kännyköiden yleistyessä yhdeksänkymmentäluvulla sääntöihin tuli, että kilpailijalla ei saa olla kilpailussa mukana viestintävälineitä. (48.; 50.; 54, 6.)

2000-luvun alussa metsäluonnon monimuotoisuuden huomioiminen oli jo osana metsäammattilaisen työ- ja toimenkuvaa. Tästä syystä taitoiluun otettiin uusi tehtävä, joka oli ensimmäinen lajintuntemustehtävä. Lajintuntemus korvasi tehtävän ”kuljettu matka”. Työelämän muutoksessa mukana pysyttelevä ammattitaitokilpailu poisti myös tehtävän maaston kaltevuus- %:sta. Nämä muutokset astuivat voimaan 1.1.2002. Vii-

meisin sääntöjen muutos astui voimaan 1.1.2007. Tehtävä pinta-alan määrittämisestä ei katsottu enää vastaavan työelämää, koska kuvioiden pinta-alat määritetään nykyään kehittyneiden paikkatietojärjestelmien, gps-paikantimien sekä digitaalisten ja tuoreiden ilmakuvioiden avulla. SMUL:n sääntötoimikunta ehdotti poistettavaksi pinta-alatehtävän, koska kilpailun järjestäjien oli vaikea löytää sopivaa pinta-alatehtävää. Tehtävän korvasi toinen lajintuntemustehtävä. (17.; 51.; 53, 7.; 66, 1.)

4.6 Piirien henkilöiden näkemys sääntöjen kehittämistä ja kokemus lajin kehityksestä

Kolmasosa vastasi, että säännöt ovat ihan hyvät. Toki pientä kehitettävää on aina. Neljäsosa vastaajista otti kantaa, miten sääntöjä tulisi kehittää, jotta nuoria tulisi mukaan. Yksi heistä kommentoi, että sääntöjä on kehitetty koko ajan mutta, nuoria on tullut mukaan aika vähän. Hän kommentoi vielä, että ei saa liikaa ajatella uusien kilpailijoiden mukaan saamista, vaan pitää samalla ajatella, että vanhat kilpailijat pysyvät lajissa mukana. Yksittäisiä kommentteja on, että piiritasolla kesäkilpailuita tulisi keventää. Tehtäviä voisi olla vähemmän mukana kilpailuissa, ja nykysääntöjen mukaan tämä onkin mahdollista mutta näin ei silti tehdä. Toinen vastaus on, että yleisen ja taitosarjan arvointiosuutta tulisi muuttaa erilaisiksi. Muutoksen pitäisi olla että talvella olisi taitosarja, joka olisi nykyistä vaikeampi, ja kesällä helpotettaisiin yleisen sarjan taitosuutta. Kolmas yksittäinen vastaus on, että yleistä sarjaa pitäisi saada enemmän tehtäväpainotteiseksi.

Lajin kehityksen hyvät puolet 1980-luvun puolivälistä tähän päivään

Piirien henkilöt vastasivat hyviksi koettuja asioita. Tehtävien muuttuminen, poisjäänti ja uudet tehtävät ovat kehittäneet lajia hyvään suuntaan. Kilpailutehtävien muuttuminen työtehtävien ja ajan mukaan on ollut hyvä asia. Lajintuntemuksen mukaantulo koetaan hyväksi asiaksi. Hyväksi havaittuja poistoja ovat olleet tehtävät pinta-ala, kaltevuus ja matkan mittaus. Sääntömuutoksilla on pystytty keventämään kilpailun järjestäjien työtä. Yksi vastaajista toteaa, että hakkuun kiireellisyyden poisjäännillä on kevennetty järjestäjien työtä. Atk:n käyttö on koettu hyväksi kehitykseksi. Mtaito-ohjelman mukaan tulo on helpottanut koealojen laskentaa. Toinen hyvä asia on että tuloslaskentaa on pystytty helpottamaan ohjelmilla. Taitosarjan mukaantulo on hyväksi kehitykselle. Taitosarjaan on mahdollista osallistua kaikenikäisten, eikä suunnistamiseen tarvitse osallistua. Tehtävien pisteytys on kehittynyt hyvään suuntaan. Yleiseen sarjaan kehityksessä on tullut hyviä karttoja ja paremmat leimausvälineet, suunnistuk-

sen ja hiihdon matkat ovat lyhentyneet sopivasti. Yleisen sarjan fyysistä merkitystä on kevennetty sopivasti ja vapaa hiihtotyyli on tullut mukaan. Valmiiden latujen hyödyntäminen on helpottanut kilpailuiden järjestämistä.

Lajin kehityksen huonot puolet 1980-luvun puolivälistä tähän päivään

Piirin henkilöiden mielestä lajin kehityksessä on ollut huonoa kilpailijoiden vähentyminen ja ikääntyminen. Huonoa on ollut nuorten puuttuminen kilpailuista sekä työnantajien tuen ja arvostuksen vähentyminen. Huonoksi kaksi henkilöä kokee, että taitoradasta on tullut liian mittauskeskeinen, koska metsänhoidolliset tietämyspuolen tehtävät ovat jääneet pois. Toisen vastaajan mielestä tehtäviä on liikaa eivätkä ne ole seuranneet aikaansa, koska mittausta ja arviointia ei enää arvosteta. Yksittäisiä mielipiteitä lajin kehityksen huonoista puolista ovat naisten sarjan poistuminen ja liian pienet koealat. Huonona on yksi vastaaja pitänyt sitä, että osa vanhoista kilpailijoista ei osallistu taitokilpailuissa yleiseen sarjaan, vaikka he muuten osallistuvat suunnistuskilpailuihin. ”Aika on ajanut metsätaitokilpailuharrastuksen ohi. (38.)”

5 KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN

5.1 Kilpailun järjestäjät

Onnistuneen taitokilpailun järjestämiseen tarvitaan hyvä kilpailuorganisaatio. Jokaisella organisaatioon kuuluvalla järjestäjällä tulee olla tehtävät selvästi rajattu ja määrätty. Kilpailunjohtajan tehtävä on koota järjestäjät ja jakaa heille tehtävät vastuualueittain. Kilpailun johtajan yleistehtävä on vastata kokonaisuudessaan kilpailun onnistumisesta. Kilpailun valvojan on hyvä olla mukana pienemmissäkin kilpailuissa. Valvoja voi keskittyä yksinomaan tarkastamaan järjestäjien ratkaisuja ja ehdotuksia. Muita tehtäviä voivat olla kilpailun varajohtaja, taitoradan ratamestari, suunnistuksen johtaja ja tuloslaskennan johtaja. (68, 5.)

Kilpailun järjestäjät ovat yhtenä kohderyhmänä tutkimuksessa. Kohderyhmän kilpailun järjestäjiä ovat tutkimuksessani kilpailunjohtajat ja kilpailuiden valvojat. Kyselyssä kilpailun järjestäjille oli kysymys, että toimitteko jonain muuna kilpailuista vastuussa olevana henkilönä. (Liite 1.) Tähän vastasi yksi kilpailuiden järjestäjä, joka ilmoitti olevansa ratamestari, sekä kolme kilpailunjohtajaa, jotka ilmoittivat tämän tehtävänsä lisäksi toimineensa ratamestareina. Tutkimani järjestäjät olivat tehtävissä kil-

pailunjohtajia, valvojia ja ratamestareita. Tutkimuksessa käsittelen ratamestareina toimineiden vastaukset kilpailunjohtajien vastauksissa, koska olihan kolme neljästä toiminut samalla kilpailunjohtajina sekä pelkästään ratamestarina toimineen vastaukset olivat täysin verrattavissa kilpailunjohtajina toimineiden vastauksiin.

5.1.1 Ammattilaisten metsätaitokilpailuiden valinta tutkimukseen

Tutkimuksen kilpailut olivat talvikaudella 2010 ja kesäkaudella 2010. Tämän lisäksi yksi kilpailu on mukana aineistossa talvikaudelta 2009. Valitsin tutkimukseen Suomen Metsäurheiluliiton kisakalentereissa olevat kilpailut. (1.; 2.) Talvikauden kilpailu vuodelta 2009 tuli mukaan tiedon keruuvaiheessa. Syynä valintaan oli pelko matalasta vastausprosentista, mikä oli kuitenkin aiheeton. Tämän kyselyn vastaus on osa talvikauden kilpailuiden järjestäjien aineistoa. Edellisessä luvussa mainitut kilpailujen järjestäjät toimivat tehtävissään tutkimukseen valituissa kilpailuissa.

Talvikaudelle oli ilmoitettu kisakalenterissa 26 kilpailua. Kesäkaudelle oli ilmoitettu kisakalenterissa 23 kilpailua. Kilpailuiden lukumäärät sisältävät mestaruuskilpailut. Tutkimuksen kohteena tässä kilpailuiden valintavaiheessa oli 25 kilpailua talvikaudelta 2010; lisäksi aikaisemmin esille tullut kilpailu vuodelta 2009. SM-kilpailu Salossa ei ole tutkimuksen tässä osassa mukana, koska se oli paljon suurempi kilpailu, kuin tavallinen avoin kilpailu. Kesäkilpailuista mukana tutkimuksessa on tässä valintavaiheessa 22 kilpailua. Pois jätin tästä luvusta myös kesä-SM-kilpailun, joka järjestettiin Ähtärissä. Syy on sama kuin SM-Salossa. Opiskelijoiden mestaruuskilpailut ovat mukana tutkimuksen kilpailuissa.

Tutkimuksen lopullinen kilpailujen määrä muodostui kahdesta syystä. Ensimmäinen syy oli, kuinka sain yhteystietoja kilpailuiden järjestäjistä. Toinen asia oli, että osa kilpailuiden järjestäjistä kuului myös tutkimuksen toiseen kohderyhmään. Heitä en lähestynyt kahdella eri kyselyllä. Osan heistä valitsin kyselyyn kilpailujen järjestämisestä, jolloin he tulivat mukaan tähän kohderyhmään. Toisen osan heistä valitsin jonkin toisen aihealueen kyselyyn. Tämän takia heidän järjestämänsä kilpailut jäivät tutkimuksen ulkopuolelle, osittain tai kokonaan.

Yhteystietoja kilpailuiden järjestäjistä kyselin kilpailujen omilta yhteyshenkilöiltä. Kilpailuiden yhteyshenkilöt löytyivät kisakalentereista. (1.; 2.) Saatua riittävät yhteystiedot kilpailun järjestäjistä ja jaoteltuani henkilöt edustamaan tutkimuksen eri

kohderyhmiä olin valmis lähettämään kyselyn. Kyselyn lähettämisvaiheessa kilpailujen lukumäärä tutkimuksessani oli talvikaudelle 16 ja kesäkaudelle 15 kilpailua.

5.1.2 Kysely ammattilaisten metsätaitokilpailusta vastuussa oleville henkilöille

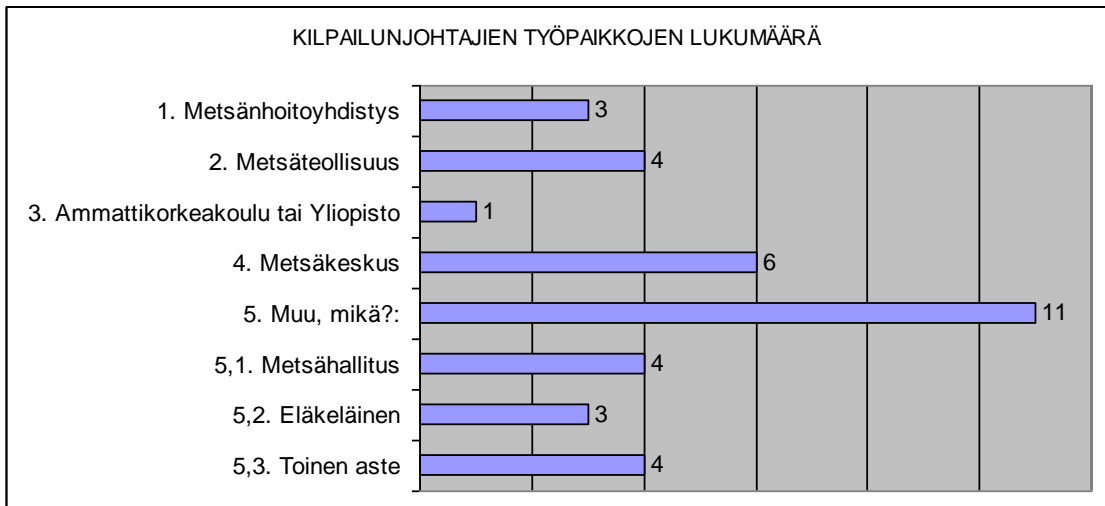
Kysely on suunnattu kilpailunjohtajille, valvojille ja henkilöille, jotka ovat vastuussa järjestettävästä kilpailusta (liite 1.). Kyselyssä ei kysytty vastaajien nimiä. Kyselyn vastaukset on käsitelty nimettöminä. Koska kilpailun järjestäjien vastaukset on esitetty suoraan lainattuina, heidän lähdetietojaan ei ole vastauksien perässä. Kyselyä lähetettiin yhteensä 42 kpl. Kyselyyn vastasi yhteensä 31 kilpailujen järjestäjää. Tämän lisäksi sain yhdeltä kilpailunjohtajalta/valvojalta sähköpostia, jossa on merkittävää tietoa tutkimuksen kannalta. Vastausprosentti kokonaisuudessaan on 74.

Kilpailunjohtajille lähetin kyselyitä yhteensä 31 kpl. Kilpailunjohtajia vastasi kyselyyn 25 kpl. Näin vastausprosentti on 81. Talvikilpailukauden kilpailunjohtajille lähetettiin 16 kyselyä. Kyselyihin vastasi 14 kilpailunjohtajaa. Vastausprosentiksi tuli 88. Kesäkilpailukauden kilpailunjohtajille lähetettiin 15 kyselyä. Kyselyihin vastasi 11 kilpailunjohtajaa, joten vastausprosentiksi tuli 73.

Kilpailun valvojia ei ollut nimetty jokaiseen kilpailuun. Kilpailun valvojille lähetin kyselyitä yhteensä 11 kpl. Valvojia vastasi kyselyyn 6 kpl. Näin vastausprosentti on 55. Kesä- ja talvikilpailukauden valvojat vastasivat samassa suhteessa lähetettyihin kyselyihin.

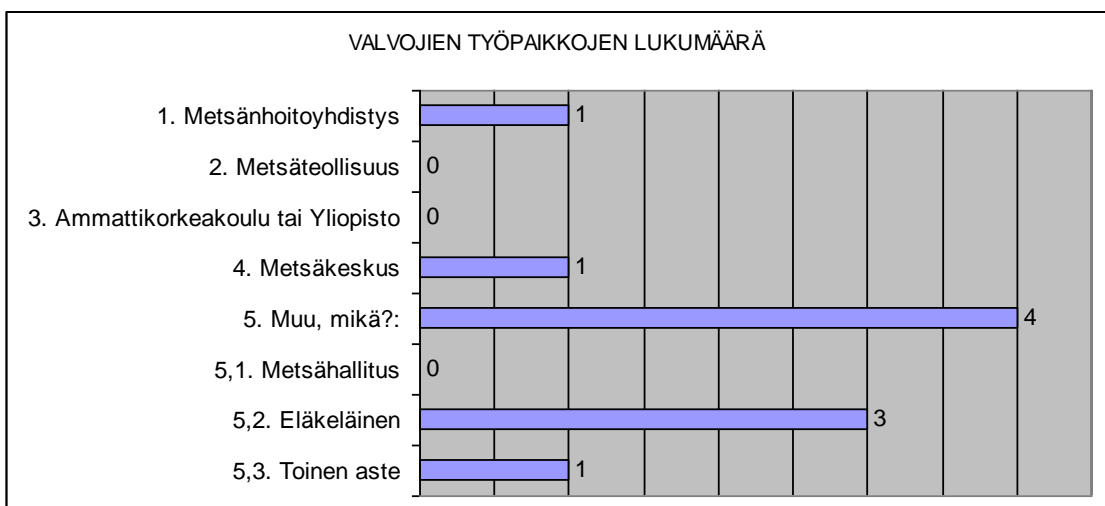
5.1.3 Kilpailun järjestäjien työpaikat

Kilpailun järjestäjiltä kysyttiin, mikä on heidän työpaikkansa (liite 1) Viidenteen vaihtoehtoon vastanneiden piti kirjoittaa työpaikka vaihtoehtoon perään. Vastaajilta tuli kolme selvää uutta vaihtoehtoa. Vaihtoehdot olivat eläkeläinen, toisen asteen metsäkoulu ja Metsähallitus. Lisäsin nämä taulukoihin, 5. vaihtoehtoon alle. Kyselyyn vastanneiden kilpailunjohtajien työpaikat ovat jakaantuneet seuraavanlaisesti (kuva 7).

Kuva 7. Kilpailunjohtajien työpaikat

Kyselyyn vastanneiden valvojen työpaikat ovat jakaantuneet seuraavanlaisesti (kuva 8).

Kuva 8. Valvojen työpaikat

Kuvan 7 mukaan kilpailunjohtajien työpaikat jakaantuvat tasaisesti. Metsäkeskus on kuuden kilpailunjohtajan työpaikka ja saa näin ollen suurimman lukumäärän, kun jakaa vaihtoehdon 5 kolmeen työpaikkavaihtoehtoon. Vähiten tuloksissa on, että kilpailunjohtajan työpaikka tai opiskelupaikka olisi ammattikorkeakoulu tai yliopisto. Eläkeläisten osuus valvojista on puolet. Muiden valvojen työpaikoista ei pysty tekemään johtopäätöksiä, koska tuloksia on hyvin vähän. (Kuva 8.)

Johtopäätöksiä

Yleisin kilpailunjohtajien työpaikka on metsäkeskus. Otin asian esille haastattelussa. Haastattelussa oli Metsäkeskus Kaakkois-Suomen johtaja Anna Rakemaa. Kerroin, että kilpailunjärjestäjissä suuri osa on metsäkeskuslaisia. Hän kommentoi asiaa: ” Onko sitten kulttuuriperintöä, että metsäkeskus järjestää suurimmaksi osaksi taitokilpailut? Se ei ole tavoite, mutta tottumustapa, mitä jatketaan.” (3.) Metsähallituksessa, eläkkeellä olevien ja toisen asteen metsäkouluopettajien osuus kilpailunjohtajina oli samaa suuruusluokkaa kuin muillakin. Tätä en osannut odottaa laatiessani vaihtoehtoja. Eläkeläisten huomattava osuus kilpailunjohtajissa ja vielä huomattavampi osuus valvojistta herättää ajatuksen: Kuinka suuri on eläkeläisten osuus järjestäjistä tulevaisuudessa?

5.1.4 Kilpailun järjestäjien kokemus kilpailun järjestämisestä

Ensimmäistä kertaa kilpailunjohtajana toimi 4 kilpailunjohtajaa 25:stä. Heistä kaksi oli vastannut myös toiseen vaihtoehtoon. Toinen heistä oli toiminut ennenkin valvojana ja toinen oli ollut järjestämässä aikaisemmin kilpailuja.

”Olen toiminut ennenkin kilpailunjohtajana tai valvojana.” Vastasi kilpailunjohtajista 16 kappaletta 25:stä. Heistä yksi vastasi tämän lisäksi, että oli ollut aikaisemmin järjestämässä kilpailuja. Neljä valvojaa kuudesta vastasi myös että oli toiminut ennenkin kilpailunjohtajana tai valvojana ja heistä yksi vastasi myös, että oli ollut aikaisemmin järjestämässä kilpailuja.

”Olen ollut ennenkin järjestämässä kilpailuja.” vastasi viisi kilpailunjohtajaa 25:stä ja kaksi valvojaa kuudesta.

Ensimmäistä kertaa järjestämässä kilpailua ei ollut kukaan vastanneista.

Johtopäätökset

Suurin osa kilpailunjohtajista ja valvojista, oli toiminut ennenkin kilpailuidenjohtajina tai valvojana, eli heillä on kokemusta yhtä vaativista tehtävistä. Neljä kilpailunjohtajaa toimi ensimmäistä kertaa kilpailunjohtajina. Kaksi heistä ilmoitti kokemuksesta aikaisempien kilpailuiden järjestämisestä. Loput valitsivat vastaukseksen, että ovat olleet ennen järjestämässä kilpailuja. Vaikuttaa siltä, että kilpailuiden järjestäjillä, jotka toi-

mivat kilpailuiden vastuullisimmissa tehtävissä on vähintään kokemusta aikaisempien kilpailuiden järjestämisestä.

5.2 Kilpailun järjestämisen esityöt

Metsätaitokilpailun järjestäminen alkaa, kun metsäurheilupiirissä toimiva henkilö ottaa yhteyttä mahdollisiin kilpailunjohtajiin ja järjestäjiin. Tämä voi tapahtua toisinkin päin, esimerkiksi kun piirin alueella järjestetään ison työnantajan omat kilpailut. Kun oikea järjestäjä, kilpailukeskus ja kilpailualue ovat löytyneet, piirin henkilö ilmoittaa Suomen metsäurheiluliiton kilpailukalenteriin järjestettävästä kilpailusta. Tässä vaiheessa on selvillä kilpailun ajankohta ja paikka. (5, 1.)

5.2.1 Kilpailukeskuksen paikan valitseminen

Kyselyssä kysyttiin kilpailun järjestäjiltä, valitsivatko he kilpailukeskuksen paikan. Erottelon talvi- ja kesäkilpailukauden järjestäjien vastaukset. (Liite 1.)

Talvikaudelta kilpailunjohtajia on tutkimuksessa 14 kpl ja valvojia 4 kpl. Talvikilpailun johtajista oli valitsemassa kilpailukeskuksen paikkaa yksin 7 kpl. Mukana porukassa, jossa yhdessä porukka valitsi kilpailukeskuksen paikan, oli 3 valvojista ja 7 kilpailunjohtajista. Yksi valvoja ei vastannut kysymykseen.

Kesäkauden kilpailunjohtajia on tutkimuksessa 11. Valvojia kesäkaudelta on 2. Yksi kesäkauden johtajista oli valinnut kilpailukeskuksen paikan yksin. Mukana porukassa, jossa yhdessä porukka valitsi kilpailukeskuksen paikan, oli 7 kilpailunjohtajista. Mukana kilpailua järjestämään oli tullut kaksi valvojaa ja 3 kilpailunjohtajaa, kun kilpailupaikka oli jo päätetty.

Johtopäätöksiä

Talvikaudella kilpailunjohtajat valitsivat oma-aloitteellisemmin kilpailukeskuksen paikan kuin kesäkautena. Talvikaudella kaikki kysymykseen vastanneet kilpailunjohtajat ja valvojat osallistuivat kilpailukeskuksen valintaan. Kesäkauden kilpailunjohtajista puolet olivat aktiivisesti valitsemassa kilpailupaikkaa porukassa, jossa kilpailupaikka valittiin yhdessä. Viisi kolmestatoista kesäkauden järjestäjästä oli mukana vasta, kun kilpailukeskus oli valittu.

Kilpailun järjestäjien näkemys toimialueella sijaitsevien kilpailukeskuksien riippuvuudesta kilpailualueeseen

Tutkimuksessa selvitin kilpailukeskuksen vaikutusta kilpailualueeseen. Lähtökohtana ajattelulle on, että kilpailukeskus vaikuttaa eniten kilpailualueeseen. Tämä oli kilpailun järjestäjien kyselyssä. (Liite 1.)

Talvikauden järjestäjistä vastasi 8/18 eli 44 %, että vartenotettavia kilpailukeskuksia on alueella vain vähän, joten kilpailualue on lähes aina sama. Saman vastasi kesäkauden järjestäjistä 3/13 (23 %).

Talvikauden järjestäjistä vastasi 9/18 (50 %), että kunnon kilpailukeskuksia on riittävästi ja niiden perusteella saadaan aikaan riittävän vaihtelevat kilpailualueet. Yksi heistä vastasi myös sanallisesti: ” Vuokatin urheiluopiston tilat- ja ladut ovat tarkoitukseen hyvät”. Kesäkauden järjestäjistä vastasi 9/13 (69 %), että kunnon kilpailukeskuksia on riittävästi ja niiden perusteella saadaan aikaan riittävän vaihtelevat kilpailualueet. Yksi kesäkauden järjestäjä lisäksi vastasi: ”Kilpailukeskuksia löytyy sopivista maastoista, jos halutaan nähdä vaivaa ”.

Yksi talvi- ja yksi kesäkauden valvoja oli sitä mieltä, että kilpailukeskuksen sijainnilla ei ole merkitystä kilpailualueeseen. Kilpailu järjestetään eri paikassa missä kilpailukeskus sijaitsee.

I. Johtopäätökset järjestäjien näkemyksestä toimialueen kilpailukeskuksien riippuvuudesta kilpailualueisiin

Talvikauden järjestäjistä vastasi lähes puolet (44 %), että kilpailukeskus määrää kilpailualueen ja se on lähes sama. Syy on ehkä se, että talvikilpailun kilpailukeskuksen tason vaatimukset ovat korkeammalla verrattaessa kesäkilpailuihin. Sääolosuhteiden takia. Toinen valintakriteeri talvikilpailukeskuksen valintaan on sen yhteydessä toimivat valmiit ladut. Tämä lisää riippuvuutta kilpailukeskuksen ja alueen välille. Perustelut valmiiden latujen hyödyntämiseen esitetään seuraavissa kahdessa kappaleessa.

Talvikilpailun ladun vastaavat

Kyselyssä kilpailun järjestäjille 16. kysymys liittyi talvikisoihin: Kuka vastasi hiihtoladusta? Talvikilpailuiden kysymykseen vastasi kolmentoista talvikilpailun järjestäjä. Kaksi järjestäjää vastasi että ladusta vastasivat järjestäjät, joista toinen oli vastannut, että järjestäjien lisäksi laduista vastasi kunta. Hiihtoseurat eivät vastanneet minkään kilpailuiden laduista. Vaihtoehtoon, jossa ladusta vastasi pelkästään kunta, vastasi 9/13 järjestäjistä. Laduista vastasi jokin muu, kahden järjestäjän mukaan. Näissä vastaavat olivat kyläyhdistykset ja muut seurukset sekä Vuokatin urheiluopisto.

Vastauksista selviää, että järjestäjät vastasivat yksinään vain yhdestä ladusta. Lopuista laduista vastasi jokin muu kuin kilpailuiden järjestäjät, yleisimmin kunta. Valmiin ladun hyödyntämismahdollisuus talvikilpailualueen valintaan on merkittävä.

II. Johtopäätökset järjestäjien näkemyksestä toimialueen kilpailukeskuksien riippuvuudesta kilpailualueisiin

Kesäkilpailun järjestäjistä vastasi 23 %, että kilpailukeskuksien vähyys määrää kilpailualueen. Toisaalta myös, kilpailualue vaikuttaa kilpailukeskukseen, jos ne järjestetään samassa paikassa. Kesäkilpailu vaatii ajantasaisen suunnistuskartan. Sellaisen kilpailukeskuksen, jonka lähipiiristä löytyy ajantasainen kartta; varmasti karsii kilpailukeskuksia.

Kesäkilpailun järjestäjistä 69 % ja talvikilpailun järjestäjistä 50 % on sitä mieltä, että kunnan kilpailukeskuksia on riittävästi ja niiden perusteella saadaan aikaan riittävän vaihtelevat kilpailualueet.

Kolmantena vaihtoehtona on, että kilpailukeskuksella ei ole merkitystä kilpailualueeseen. Tämän valitsi yksi kesä- ja talvikilpailun järjestäjä. Omakohtaisia kokemuksiani kesäkaudelta 2010 ovat esimerkiksi Oriveden ja Ähtärin kilpailut. Ähtärissä kilpailukeskuksena toimi Seinäjoen ammattikorkeakoulun Tuomarniemen yksikkö. Kilpailualue oli automatkan päässä kilpailukeskukselta. Kilpailualueella oli taitorata ja suunnistus. Orivedellä taitorata oli eri paikassa kuin kilpailukeskus ja sen jälkeen siirryttiin autoilla takaisin kilpailukeskukseen, josta lähdettiin suunnistamaan. Tällä tavoin pysytään poistamaan kilpailukeskuksen riippuvuus kilpailualueeseen. Tämä lisää järjes-

täjien työtä, sillä autojen pysäköimistä on vahdittava kolme kertaa, ja heidän omakin liikkumisensa lisääntyy kilpailukeskuksen ja kilpailualueen välillä. (4.)

Piirin henkilöiden näkemys toimialueella sijaitsevien kilpailukeskuksien riippuvuudesta kilpailualueeseen

Toiselta kohderyhmältä kysyttiin sama kysymys kuin kilpailun järjestäjiltä: ”Toimi-alueellanne sijaitsevien kilpailukeskuksien riippuvuus kilpailualueeseen” (liite 2). Kysymykseen vastasi 11/12 piirien henkilöä. Kysymykseen vastaamatta jättänyt kommentoi vastaamistaan kyselyyn sähköpostiviestissä. ” Vastaus on pinnallinen, koska kilpailurutiinia ei ole.” (29.)

Kaikkien piirien henkilöiden mielestä kunnan kilpailukeskuksia on riittävästi ja niiden perusteella saadaan aikaan riittävän vaihtelevat kilpailualueet. Vastanneista kolmella on tämän lisäksi toinen mielipide tai perusteluita ensimmäiselle vastaukselle. Yhden heistä toinen mielipide oli, että kilpailukeskuksen sijainnilla ei ole merkitystä kilpailu-alueeseen (järjestetään eri paikassa missä kilpailukeskus sijaitsee). Heistä kaksi perusteli ensimmäistä vastaustaan: ” Jos mukaan lasketaan vaatimattomamat kilpailukeskukset. Suunnistus puolella maasto on enemmän rajoittava. ”(5.) Toisen vastaus oli: ”Puute on henkilöistä, jotka innostuisivat järjestämään kisoja. Toisaalta oma työ vie niin paljon aikaa, että ei ole yksinkertaisesti paukkuja kisojen järjestämiseen.”(35.)

Piirien henkilöt olivat yksimielisiä siitä, että kilpailukeskukset takaavat riittävän vaihtelevat kilpailualueet piirin alueella. Kun verrataan kilpailun järjestäjien vastauksia piirin henkilöiden vastauksiin, huomataan, että osa kilpailun järjestäjistä on tyytymättömiä alueidensa kilpailukeskuksiin. Tämä voisi selittyä sillä, että kilpailua järjestävän toimihenkilön työssä oleva toimialue on piirin aluetta pienempi. Tällöin pienemmällä alueella on vähemmän vartenotettavia kilpailukeskuksia.

5.2.2 Kilpailun järjestäjien ensimmäiset tehtävät

Kilpailun järjestäjien ensimmäisiä tehtäviä on kerätä kilpailualueen luvat maanomistajilta. Samalla suunnitellaan taitoradan reittiä ja tehtävien paikkoja. Kesällä suunnitellaan suunnistusaluetta. Talvella taitorata on ladun varrella, jolloin suunnitellaan, mihin latu tehdään tai missä se on valmiina. Saneleeko latu tehtävien vai tehtävät ladun paikan? (68, 5.)

Nyt alkaa kilpailun varsinaista järjestämistä koskevat tehtävät. Kilpailun järjestämisellä on pääpaino tutkimuksessani. Seuraavaksi on kyselystä otettu esille kysymyksiä, jotka liittyvät lupa-asioihin.

5.2.3 Maanomistajien lupa kilpailun järjestämiseen

Kilpailun järjestäjien kysymyksen aiheena oli maanomistajien lupa kilpailun järjestämiseen (liite 1). Erottelen talvi- ja kesäkilpailuiden järjestäjien vastaukset sekä kerron valvojen vastaukset erikseen.

Talvikilpailukauden kilpailunjohtajien tehtäviin ei kuulunut 2/14 (14 %) lupien pyytäminen maanomistajilta. Luvan pyysi maanomistajilta 7/14 eli 50 % talvikilpailun johtajista. 2/14 talvikilpailun johtajaa ei pyytänyt lupia, koska kilpailualue kuului järjestäjien omalle maalle. Kolmen talvikilpailunjohtajan ei tarvinnut pyytää lupaa. Lupa oli pyydetty jo aikaisemmin, eikä sitä tarvinnut uusia.

Valvojista 5/6 vastasi, että lupien pyytäminen ei kuulunut tehtäviin. Yksi valvoja vastasi, että oli pyytänyt luvat maanomistajilta.

Kesäkilpailukauden kilpailunjohtajien tehtäviin ei kuulunut 5/11 (46 %) lupien pyytäminen maanomistajilta. Luvan pyysi maanomistajilta 3/11 eli 27 % kesäkilpailun johtajista. Kaksi kesäkilpailun johtajaa ei pyytänyt lupia, koska kilpailualue kuului järjestäjien omalle maalle. Yhden kesäkilpailunjohtajan ei tarvinnut pyytää lupaa. Lupa oli pyydetty jo aikaisemmin, eikä sitä tarvinnut uusia. Kesäkauden kahden vastanneen kilpailunjohtajan, joiden ei tarvinnut pyytää lupia koska kilpailu oli järjestäjien omalla maalla, työpaikka on metsähallituksessa. Metsähallitus hallinnoi Suomen valtion metsiä. (12.)

5.2.4 Suunnistusradan tekijät

Otan tarkasteluun kysymyksen ”Kuka teki suunnistusradan?” (liite 1), tässä vaiheessa, koska suunnistusrata vaati taitoradan tavoin luvat maanomistajilta. Nämä asiat ovat yhteydessä toisiinsa, varsinkin kun osassa viime kesäkauden kilpailuista, taitorata ja suunnistusrata olivat päällekkäin. (4.) Vastaukset sain 10/11 kesäkilpailusta.

Suunnistusradan tekivät järjestäjät 7/10 kilpailussa. Yksi järjestäjistä tarkensi vastaamaan ja kertoi kuuluvansa paikalliseen suunnistusseuraan. Paikallinen suunnistusseura oli tehnyt yksin suunnistusradan yhdessä kilpailussa. Kahdessa kilpailussa järjestäjät ja paikallinen suunnistusseura olivat tehneet yhdessä suunnistusradan.

Kesäkauden kilpailunjohtajista kaksi, joiden tehtäviin ei kuulunut pyytää lupia, vastasivat kyselyn kysymykseen ”Kuka teki suunnistusradan?”. Nämä kaksi kilpailunjohtajaa vastasivat, että ”paikallinen suunnistusseura”, ja toinen heistä vastasi ”järjestäjät ja paikallinen suunnistusseura.” Samoin kaikki, jotka olivat pyytäneet luvat kilpailualueen maanomistajilta, olivat vastanneet, että järjestäjät tekivät suunnistusradan.

Johtopäätökset maanomistajien lupien pyytäjistä ja suunnistusradan tekijöistä

Valvojen tehtävä ei ole hakea lupaa maanomistajilta (83 %). Vastauksen: ”Lupaa ei tarvinnut pyytää. Kilpailualue kuului järjestäjien omalle maalle.” Kesäkilpailun vastaajat työskentelevät metsähallituksessa. Kun verrataan talvikilpailun lupien hakua ja kesäkilpailun lupien hakua, huomataan, että talvella kilpailunjohtajat hakevat tai selvittävät luvat kilpailualueelle. Vain kaksi ei ollut hakenut lupia. Tämä voi selittyä sillä, että valmis hiihtolatu on kokonaan tai osittain kunnan tai hiihtokeskuksen maalla, joten lupien hakeminen on talvella helpompaa. Kesäkilpailuissa kilpailunjohtajista iso osa ei hakenut kilpailualueelle lupia (46 %). Tämä voisi selittyä, kun tarkastellaan lupien hakemista ja suunnistusradan tekijöitä. Kun suunnistusseura on järjestänyt kokonaan tai osittain suunnistuksen, kilpailunjohtajat eivät olleet hakenneet lupia maanomistajilta. Kun kilpailun järjestäjät olivat järjestäneet suunnistuksen, he olivat hakenneet luvat maanomistajilta.

5.2.5 Maanomistajien suhtautuminen kilpailujen järjestämiseen

Kilpailun järjestäjiltä, selvitin miten maanomistajat suhtautuivat kilpailun järjestämiseen (liite 1.). Kysymykseen vastasi 22/31 kilpailun järjestäjää, ja kaikki vastasivat, että maanomistajat olivat myötämielisiä kilpailun järjestämiseen. Yksi vastaajista tarkensi tekstillä vaihtoehtoaan: ” Muutama maanomistaja on hankala, ei ole kuitenkaan estänyt kilpailujen järjestämisiä; Tehtäväradan järjestäminen ”.

Johtopäätöksenä voin todeta, että maanomistajat ovat myötämielisiä metsäammattilaisten taitokilpailuiden järjestämiseen.

5.3 Tehtäväradan järjestäminen

Tehtäväradan järjestämisellä eli sen tekemisellä alkaa varsinainen työ. Tehtäväradan työstäminen alkaa lähtöpaikan ja maalin kunnostamisella. Mittausryhmä tai -ryhmät merkitsevät ja mittaavat koealat tehtävien määräämille paikoille. Tehtäväreitti merkitään maastoon. Koealojen laskennassa sisätiloissa selviävät tehtäville vastaukset. Mahdollinen kilpailun valvoja tarkastaa tehtäväradan. Valvoja tarkistaa tehtävien mittausta ja ratkaisuja. (68, 6, 8.) Seuraavat kysymykset, käsittelevät tehtäväradan laadintaa.

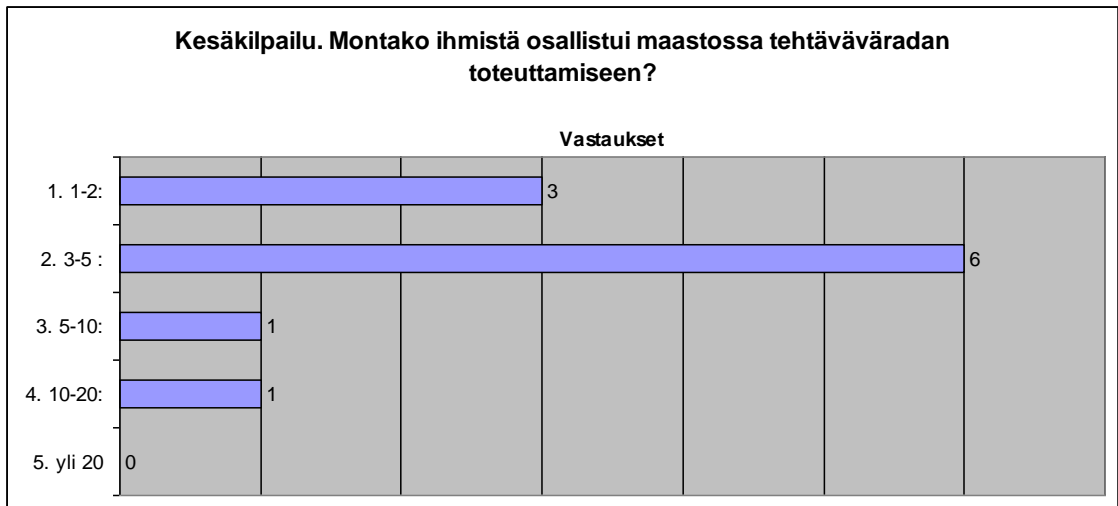
5.3.1 Tehtäväradan toteuttamisessa olleiden ihmisten määrä maastossa

Kilpailun järjestäjiltä kysyttiin tehtäväradan toteutuksessa olleiden ihmisten määrää (liite 1). Pois jätin valvojen vastaukset, koska ne käsittivät samoja kilpailuja kuin kilpailunjohtajien vastaukset. Kuvista 9 ja 10 näkee, kuinka monta ihmistä on ollut toteuttamassa taitoratoja talvella ja kesällä. Talvikilpailun tehtävärataa oli toteuttamassa 1 - 2 ihmistä 36 %:ssa kilpailuista. 3 - 5 ihmistä oli ollut toteuttamassa 64 %:a tehtäväradoista talvella. Kesäkilpailujen tehtäväratoja oli ollut toteuttamassa 1 - 2 henkeä 27 %:ssa tehtäväradoista ja 3 - 5 henkeä 55 %:ssa tehtäväradoista. Yksi tehtävärata oli toteutettu 5 - 10 hengen porukalla ja yksi tehtävärata 10 - 20 hengen porukalla.

Keskimääräinen ryhmän koko saadaan laskemalla. Talvikilpailun mediaaniluokka on 3 - 5 henkeä. Mediaanin arvo saadaan laskemalla, ja se on 2,7 henkeä. Kesäkilpailun mediaaniluokka on 3 - 5 henkeä. Mediaanin arvo on 3,8 henkeä.

Kuva 9. Talvikilpailuiden tehtäväratojen toteuttamiseen osallistuneiden ihmisten lukumäärät

Kuva 10. Kesäkilpailuiden tehtäväratojen toteuttamiseen osallistuneiden ihmisten lukumäärät

Johtopäätökset tehtävärataa toteuttaneiden ihmisten määristä

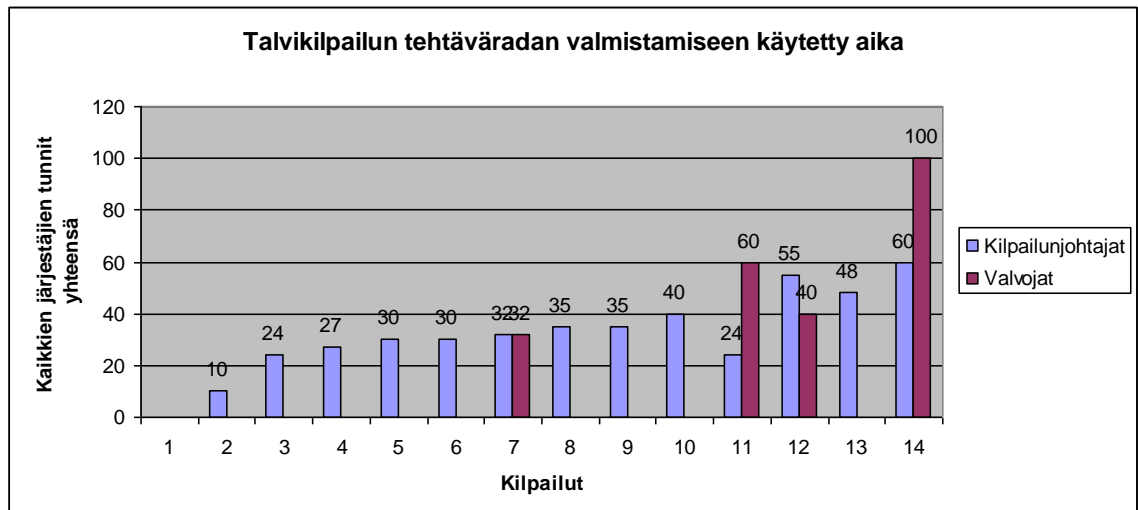
Pahoittelen kyselyn laadinnassa tullutta virhettä, joka ilmenee vaihtoehdoissa 2, 3 ja 4. Näissä vaihtoehdoissa toistuu sama luokka ihmisten lukumäärissä. Talvikilpailun järjestämisen vastauksissa tämä ei haittaa. Kesäkilpailun vastauksissa vaihtehtoihin 3 ja 4 vastanneet voivat tarkoittaa samalla viereisiä luokkia. Kesäkilpailun vaihtoehtoon 4 vastannut kilpailunjohtaja on opiskelija ja kilpailun radan toteutti maastossa ammattikorkeakoulun metsäluokka. Tiedän, että maastossa radan laadintaan osallistui yli 10 henkeä, joten vastaus on luokassa 4. (4.)

Talvikilpailua valmistamassa maastossa oli noin kolme henkeä. Kesäkilpailua valmistamassa maastossa oli noin neljä henkeä.

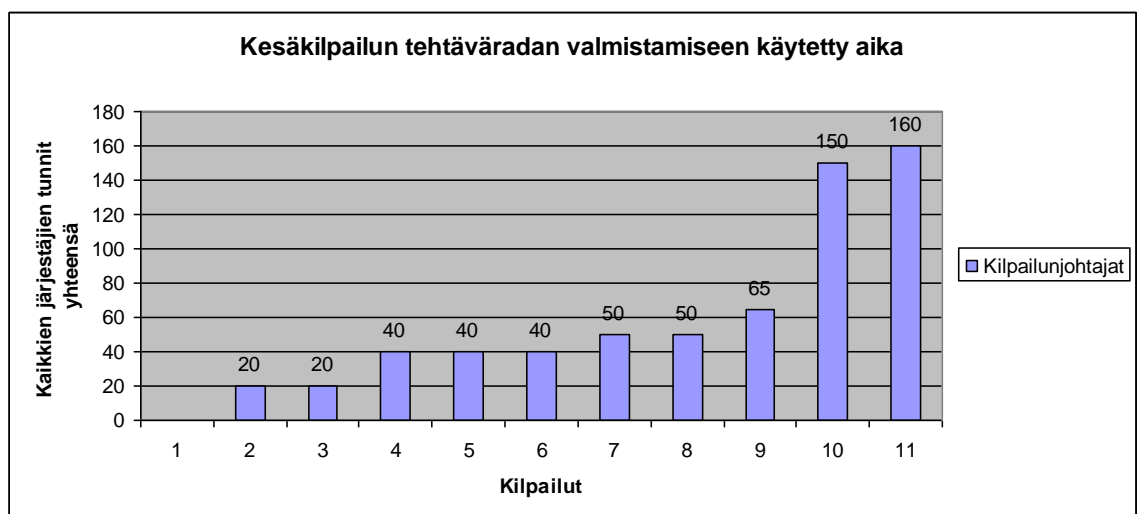
5.3.2 Tehtäväradan valmistukseen käytetty aika

Kysymys ”Paljonko työtunteja meni tehtäväradan valmistamiseen? (kaikkien järjestäjien tunnit yhteensä) ” oli suuntaa antava (liite 1). Kysymystä olisi pitänyt tarkentaa. Kukin valvoja ja kilpailunjohtaja voi laskea tai muistaa käytettyyn aikaan eri asioita. Tämän huomasi, kun vertasin saman kilpailunjohtajan ja valvojan mielipidettä käytetystä ajasta. Nämä vastaukset ovat suuntaa antavia.

Yksi kesäkilpailunjohtaja jätti vastaamatta ja kuvan 11 ensimmäinen talvikilpailun johtaja vastasi ”kymmeniä tunteja”. Talvikilpailun valvojista vastasivat kaikki. Kesäkilpailun toinen valvoja ei vastannut. Toinen kesäkilpailun valvoja vastasi ja ilmoitti valvojan työhön käytetyn aikansa: ” 3 h, kävin tarkastamassa valmiiksi tehdyn radan”. (Kuvat 11 ja 12.)

Kuva 11. Talvikilpailun tehtäväradan valmistamiseen käytetty aika

Kuva 12. Kesäkilpailun tehtäväradan valmistamiseen käytetty aika

Kuvissa 11 ja 12 talvikilpailun jakauman mediaaniarvo on 35 tuntia ja kesäkilpailun mediaaniarvo on 6. ja 7. kilpailun välillä (40 h ja 50 h). Kesäkilpailun keskiarvo on 45 tuntia.

Tehtäväratojen toteuttaneiden ihmisten määriä verrattuna tehtäväratojen valmistamiseen käytettyyn aikaan

Talvikilpailun tehtäväradan valmistamiseen kuluu 2,7 järjestäjältä aikaa 13 tuntia. Se on yksi kokonainen työpäivä ja 5 tuntia seuraavalta työpäivältä. Kesäkilpailun tehtäväradan valmistamiseen kuluu 3,8 järjestäjältä aikaa noin 12 tuntia eli yksi kokonainen työpäivä ja 4 tuntia seuraavalta työpäivältä.

Kilpailunjohtajien mielipide järjestäjien riittävydestä maastossa

Kilpailunjohtajilta kysyttiin, oliko maastossa riittävästi vai puutetta järjestäjistä (liite 1). Kesäkilpailun johtajat vastasivat kaikki että riittävästi. Talvikilpailun johtajista vastasi riittävästi 12/14 (86 %). Puutetta järjestäjistä oli ollut talvikilpailun kahdella johtajalla 14:sta (14 %) maastossa.

Seuraavaksi kysyttiin jatkokysymys (liite 1): ”Jos oli puutetta, missä se näkyi erityisesti toteutuksessa?” Molemmat talvikilpailunjohtajat vastasivat kysymykseen. Vastaukset olivat: ”Aikataulut venyivät.”; ”Meni vähän kauemmin.”

Johtopäätöksiä kahteen edelliseen kappaleeseen. Kilpailunjohtajat ovat tyytyväisiä (92 %) maastossa työskentelevän porukan kokoon. Ne, jotka eivät olleet tyytyväisiä, kokivat puutteen ajankäytön lisääntymisenä.

5.3.3 Koealojen laskeminen

14. kysymyksessä kysyttiin, oliko koealat laskettu tietokoneella, tietokoneella ja käsin vai käsin (liite 1). Valvojien vastaukset ovat samat kuin kilpailunjohtajien. Vastaukset käsittävät samat kilpailut, joten huomioin vain kilpailunjohtajien vastaukset. 25 kilpailunjohtajasta vastasi 23.

Koealat laskettiin tietokoneella 20/23 (87 %) kilpailuiden valmisteluista. Koealat laskettiin tietokoneella ja käsin kahden kilpailun (9 %) valmisteluissa. Käsin laskettiin yhden kilpailun koealojen tulokset.

Koealat laskettiin pääosin tietokoneella. Syynä on Mtaito-ohjelma 1.5. Mtaito-ohjelma, ”.. joka perustuu 1.1.2002 voimaan tulleisiin metsätaitokilpailun sääntöihin ja sopii vain radanlaadintaan.” (6.)

5.3.4 Kilpailunjärjestäjien kehitystoiveet kilpailujen esivalmisteluihin

17. kysymyksessä kysyttiin: ”Onko kehitystoiveita kilpailujen esivalmisteluihin (esim. mittaamiseen, laskentaan, nauhoitukseen..) ?” Kysymykseen vastasi 12 kilpailunjärjestäjää.

4 järjestäjää otti esille Mtaito-ohjelman: ”SMUL:n tarjoama laskentaohjelma ei toimi vieläkään uuden vuonna 2007 voimaan tulleen kortin osalta.”; ”Mtaito-ohjelman päivitys olemassa olevien sääntöjen mukaiseksi.”. Yksi aikaisemmista vastauksista poikkeava mielipide oli: ” Olemassa olevat laskentaohjelmat toimivat hyvin.”

Seuraavissa vastauksissa huomautettiin, että esivalmisteluja tulisi helpottaa, koska kilpailijoiden määrä laskee ja perinteiset järjestäjät uupuvat. Talvikisoihin on ehdotus, että kilpailijat käyttäisivät omia kyniä lukuun ottamatta SM-kisoja. Järjestäjille tulisi laatia helpot ylösotto-ohjeet ja pohjat sekä helpot laskentaohjelmat: ”mittaamisen ja laskennan opiskeluun ei pitäisi kuluttaa aikaa, koska moni järjestää kilpailut vain kerran tai kahdesti uransa aikana.”

Koealoihin liittyviä kehitystoiveita on useampia. Selvitystä kaipaisi siihen, pystyttäisiinkö koealatiedot keräämään puuston läpimitalla ja pituudella. Koealat tulisi tehdä riittävän isoiksi, eikä saisi hakea rajatapauksia, koska arkisetkin koealat ovat riittävän haasteellisia arvioida. Erään hiihtokeskuksen maastot ovat mahdollisia pysyvien koealojen paikoiksi. Tällöin päästäisiin käyttämään talvi ja kesäkilpailuissa rajauksiltaan samoja koealoja, joita voitaisiin hyödyntää eri tehtäviin. Tätä kautta pystyttäisiin vähentämään ratamestarin työtä. Tämä olisi hyvä menettely lukuun ottamatta SM-kisoja. Kahdella vastaajalla ei ollut ehdotuksia.

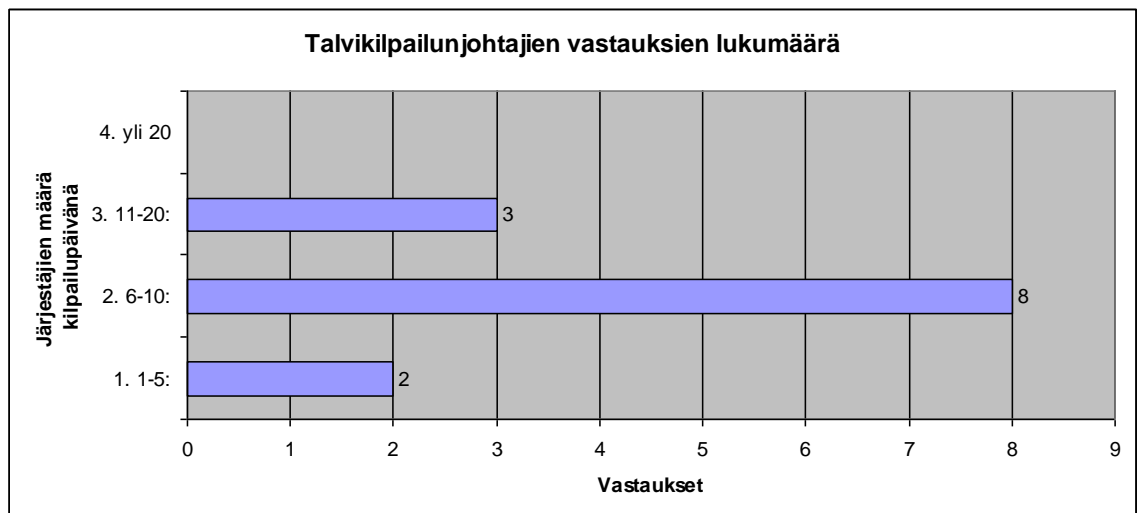
5.4 Kilpailupäivä

Kilpailupäivänä on järjestäjillä monta tehtävää. Osa vastaa liikenteenohjauksesta. Kilpailutoimistossa annetaan kilpailijalle maksua vastaan kilpailukortti. Kilpailuissa on yleensä kisaravintola, josta saa purtavaa. Kilpailunjohtaja pitää avauspuheen, missä

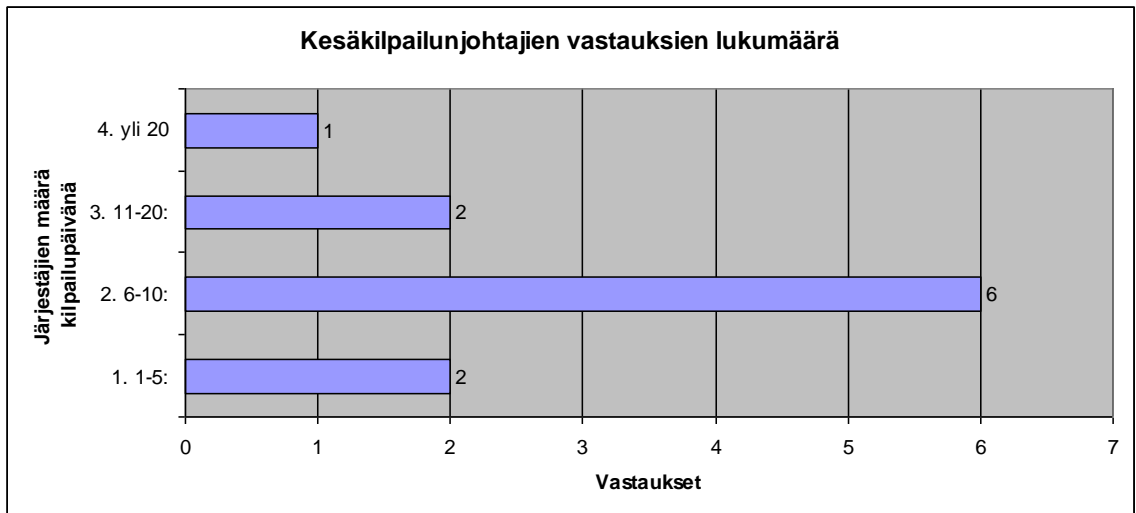
hän kertoo oleellisemman taito- ja suunnistusradasta tai hiihtoreitistä. Taitoradan ja suunnistusradan lähdössä on toimitsijat, sekä näiden maaleissa, jotka monesti ovat samassa paikassa kuin lähdötkin. Taitoradalla saattaa olla tehtävissä valvomassa järjestäjiä. Kilpailutoimistossa on laskentaryhmä, joka tarkastaa tehtäväkortit. He laskevat pisteet ja ikähyvitykset. Laskentaryhmä tuo julkiselle paikalle tiedon tuloksista. Kun viimeinen taitoilija on maalissa, julkaistaan oikeat vastaukset. Kun laskentaryhmä on valmis, alkaa palkintojen jako. Kilpailun jälkeen taitorata puretaan. (68, 5-7.)

5.4.1 Järjestäjien lukumäärä kilpailupäivänä

18. kysymys kilpailun järjestäjille on, kuinka monta järjestäjää oli kilpailupäivänä (liite 1). Vastauksiin otan vain kilpailunjohtajien vastaukset, koska he toimivat samoissa kilpailuissa kuin valvojat. Jätin yhden talvikilpailunjohtajan vastauksen pois, koska se poikkesi valvojan vastauksesta. Vastaukset näkyvät kuvissa 13 ja 14.

Kuva 13. Järjestäjien määrät talvikilpailupäivinä

Kuva 14. Järjestäjien määrät kesäkilpailupäivinä

Kuvasta 13 ilmenee, että talvikilpailunjohtajien vastauksien mediaaniluokka on 6 - 10 järjestäjää. Mediaaniarvo on 7,9 henkilöä. Kuvasta 14 ilmenee että kesäkilpailunjohtajien vastauksien mediaaniluokka on 6 - 10 järjestäjää. Mediaaniarvo on tällöin tasan 9.

Johtopäätöksinä voin todeta, että kilpailupäivänä oli talvella noin 8 järjestäjää ja kesällä 9 järjestäjää.

5.4.2 Kilpailupäivän suunnistuksesta vastaavat

Kilpailun järjestäjiltä kysyttiin, kuka vastasi kilpailupäivänä suunnistuksesta. Kysymykseen vastasi kesäkilpailuista 10/11. Kilpailupäivänä suunnistuksesta vastasivat järjestäjät kahdeksassa kilpailussa. Paikallinen suunnistusseura vastasi yhden kilpailun kilpailupäivän suunnistuksesta. Yhdessä järjestäjät ja paikallinen suunnistusseura vastasivat yhden kilpailun kilpailupäivän suunnistuksesta.

Järjestäjät vastasivat pääosin kilpailupäivän suunnistuksesta.

5.4.3 Kilpailunjohtajien mielipide kilpailupäivän järjestäjien riittävydestä

Kilpailunjohtajien mielestä 22/ 24 kilpailussa oli riittävästi järjestäjiä. Kahdessa kilpailussa oli ollut puutetta järjestäjistä. Yksi järjestäjä kommentoi ”riittävän” lisäksi, että ”työnjako olisi voinut olla parempi.”

Jatkokysymyksenä oli kilpailunjohtajille, jotka vastasivat, että kilpailupäivänä oli ollut puutetta järjestäjistä: ”Missä tehtävissä olisi saanut olla enemmän järjestäjiä?” Näiden kahden kilpailun järjestäjät kommentoivat seuraavasti. Enemmän järjestäjiä olisi saanut olla kilpailualueelle siirtymässä olleiden kilpailijoiden ohjauksessa. Toisessa kilpailussa järjestäjinä toimivat toisen asteen koulun opettajat ja mukana oli ammattikorkeakoulun oppilaskunta. Oppilaat eivät sitoutunut tehtäviinsä, eivätkä olleet kilpailun alkaessa vielä valmiita tehtävissään. Tulosten laskentavaiheessa oppilaat livistivät pois.

5.4.4 Kilpailupisteiden laskentamenetelmä

21. kysymys oli ”Laskettiinko kilpailijan pisteet manuaalisesti (sapluuna) vai tietokoneella ja käytettiinkö laskennassa missään vaiheessa tietokonetta, missä?” (liite 1).

Kysymykseen vastattiin 23/25 kilpailusta. Kaikkein eniten tietokonetta oli käyttänyt vastaaja, joka vastasi ”kaikissa vaiheissa.” Toinen kertoi, että laskenta tapahtui omalla ohjelmalla. Sapluunan käyttö pisteiden laskussa, tuli kaikissa loppuissa vastauksista ilmi. Seuraavat vastaajat kertoivat sapluunan lisäksi kehittyneemmästä laskentatavasta tietokoneella. Yhdellä oli Exceliin syötetty tasapisteen sattuessa, sen varalle kuutio-määrien vaikutus. Tämän avulla ohjelma osasi järjestellä pisteet tasapisteen sattuessa edelleen oikeaan järjestykseen. Toinenkin vastaaja ilmoitti metsäurheilupiirinsä laatineen Exceliin taulukkolaskentapohjan joka laskee ja järjestää tuloluettelon. Muita Exceliä ja taulukkolaskentaohjelman käyttäneitä oli yhteensä 6. Exceliä tai taulukkolaskentaohjelmaa maininneita on yhteensä 8/23. Tietokonetta tuloksien lajitteluun ja tulostukseen käyttäneitä on 8/23. Kun tähän lisätään kaikki tietokonetta apuna käyttäneet, on heitä yhteensä 18/23. Lopuissa neljässä vastauksessa mainitaan vain manuaalinen sapluuna, ja yksi vastaus oli: ”Pisteet merkattiin sapluunan avulla ja tulokset laskettiin käsin.” Syyksi vastaaja ilmoitti toimimattoman ohjelman.

Johtopäätöksenä kilpailupisteiden laskemiseen voin todeta, että omien laskentaohjelmien määrä on pieni. Kilpailukortit lasketaan edelleen manuaalisesti sapluunalla eli käsin. Tietokonetta käytetään tuloluetteloiden järjestämiseen ja siitä tulostukseen. Ohjelmana mainittiin Excel ja taulukkolaskentaohjelmat.

5.4.5 Kilpailupäivän haasteet ja kehitysehdotukset

Kilpailupäivän haasteet

Talvikilpailun kilpailupäivän haasteet liittyivät pääosin säähän ja latuihin. Haasteita toi myös kilpailunjohtajilla järjestäjien valvominen ja organisointi. Sään tuomat haasteet, kuten kova pakkanen vaikeuttivat ajanottoa ja vaikuttivat kilpailujen läpiviemiseen. Lumisateen varalle oli kilpailun järjestäjillä yhdessä kilpailussa moottorikelkka ja latuhöylä. Toisissa kilpailussa taas oli ollut pelkona ulkopuoliset hiihtäjät ja latukone. Ladun risteyspaikkojen valvonta ja merkitseminen toi haasteita.

Työnjako tuo kilpailuun haastetta. Aikaisemmin mainittiin kilpailu missä oppilaat eivät olleet tehtävien tasalla, ja se mainittiin myös tässä kohdassa. Osasyysksi mainittiin, että opettajat eivät valvoneet ja opastaneet. Toisen kilpailun johtaja kertoo, että ”toimitsijoiden työnjako ja ohjeistus pitää olla selkeää ja on varmistettava että jokainen on ymmärtänyt mitä pitää tehdä. Ns. kaikkien perään on kerittävä katsoa että homma on hanskassa ja toimii.” Kilpailunjohtajan yksi haaste on myös muistaa kaikki tarvittavat järjestelyt. Haasteina mainittiin tulostus ja opastukseen panostaminen.

Kesäkilpailupäivän haasteet liittyivät nekin säähän, työnjakoon ja valvontaan. Kun suunnistuksen lähdössä oli kylmä- ja kova tuuli, järjestäjä lähetti suunnistajat vapaassa lähdössä (1 min. lähtövälein), jottei heidän tarvinnut odotella lähtöpaikalla enempää. Toisessa kilpailussa sadesää toi omat hankaluutensa. Työnjaossa oli haasteita, koska kilpailunjohtajan piti hankkia muut järjestäjät kasaan viime hetkellä. Syynä oli väärinkäsitys järjestäjien värväämisestä. Koealalla oli ollut haasteina tehtäväkylttien vieminen oikeille tehtäville sekä leimattujen runkojen nauhoitus. Tuloslaskennassa oli ollut sapluunassa virhe, mikä johti väärinkorjattuihin tehtäväkortteihin. Lisää harmia tuli, kun osa tehtäväkorteista annettiin ennen korjausta osalle kilpailijoista. Oikeat vastaukset olivat tuottaneet yhdessä kilpailussa haasteita.

Kilpailupäivän kehitysehdotuksia

Kilpailun järjestäjiltä kysyin, mitä haluaisitte kehittää kilpailupäivän järjestelyistä (liite 1). Suurin osa vastauksista koski tulosten laskentaa. Viisi otti asiaan kantaa. Tuloslaskentaa tulisi nopeuttaa. Keinoksi toivottiin näppärää ja helppokäyttöistä ohjelmaa. Yhden ehdotuksen mukaan kilpailijat voisivat itse tarkistaa korttinsa. Jos tulospalvelu

ei nopeudu, osa kilpailijoista lähtee ennen tuloksia ja palkintojenjakoa pois. Lähtöön tuli ehdotus. Ehdotus on, että lähtö tapahtuisi puolen minuutin välein. Kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että kilpailupäivässä ei ole mitään kehitettävää.

5.5 Kilpailun järjestäjien syyt järjestää kilpailu

Kaikki järjestäjät vastasivat (100 %) kysymykseen: ” Miksi osallistuit järjestämään kyseistä kilpailua?” (Liite 1.)

Vain työtehtävänä kilpailun järjestämistä piti vain yksi järjestäjä. Hän oli lisäksi vastannut, että haluaa olla mukana ylläpitämässä lajia ja hän auttoi työkaveria tai ystävää. Halu olla ylläpitämässä lajia oli 16/31 järjestäjän ainoa syy järjestää kilpailu. Kolme järjestäjää vastasi järjestämisen syyksi, että he haluavat olla ylläpitämässä lajia ja he auttoivat ystävää tai työkaveria. 6/31:lla oli halu olla ylläpitämässä lajia ja muita syitä. Kun laskee kaikki, jotka vastasivat että haluaa olla ylläpitämässä lajia joko yksin tai toisen vastauksen kanssa, niin on heitä yhteensä 26/31 (84 %).

Muut syyt järjestää kilpailu, pelkästään vastanneita on 6/31 järjestäjistä. Kun laskee yhteen kaikki, jotka järjestivät muusta syystä kilpailun, on heitä 12/31.

Vastanneiden muita syitä on, että henkilö tuli valituksi kilpailunjohtajaksi tai häntä pyydettiin tehtävään. Ammattitaidon ja silmántarkkuuden kehittäminen järjestämällä kilpailuja oli syynä kolmella vastaajalla. ”Työskentely ratamestarina on parasta harjoitusta työtehtävissä sekä tulevia kilpailuja varten.” kilpailunjohtaja kommentoi. Muiden innokkaiden järjestäjien puute paikkakunnalla tai se että muut eivät kehtaa alkaa järjestää, olivat muita syitä. Kisojen järjestelyvuoro oli kahdella vastaajalla syynä järjestää kilpailu. Muita yksittäisiä syitä olivat, että ammattikorkeakoulussa ei ollut osaamista ja järjestäjät saivat kisojen järjestämisestä korvauksen yhdistykselle.

Kilpailun järjestäjien (84 %) suurin syy kilpailuiden järjestämiseen on halu ylläpitää lajia. 10 %:lla oli syynä sen lisäksi, ystävän tai työkaverin auttaminen. 10 % piti muuna syynä silmántarkkuuden kehittämistä arviointitaidoissa, jota saa taitokilpailuiden kisaamisella ja järjestämällä taitokisoja. Muista syistä vielä oli 10 %:lla syynä, että oli pyydetty tai valittu järjestäjäksi. 7 % oli muuna syynä kilpailun järjestämisvuoro. Järjestäjät eivät pitäneet kilpailun järjestämisen syynä työtehtävää. Syynä tähän varmasti

on se että nykyään työpaikat eivät järjestä omia paikallisia kilpailuja. Ainoastaan työpaikat järjestävät valtakunnallisia kilpailuita. (Katso 2.3)

5.6 Miten kilpailun järjestäjät kokivat tehtävänsä?

Kilpailun järjestäjät kokivat tehtävänsä haastavaksi, työlääksi, vastuulliseksi, rutiinimaiseksi, miellyttäväksi ja opettavaiseksi. Kysymykseen vastasi 24/25 kilpailunjohtajaa ja 5/6 valvojaa. Osa vastaajista on kuvaillut tehtävänsä useammalla tavalla.

Kilpailunjohtajista koki tehtävänsä opettavaisena ja ammattitaitoa kehittäväksi 13 %. Haastavaksi ja haasteelliseksi ilmoitti tehtävän 29 % kilpailunjohtajista. Haasteellisuutta kuvaili yksi kilpailunjohtaja: ” Käytännössä se meillä tarkoittaa, että johtaja tekee lähes kaikkea muuta kuin on toppatakissa kisan aikana. ”Tämä kilpailunjohtaja oli toiminut Lähdössä ja maalissa sekä jakanut palkinnot. Vastuulliseksi tehtävänä koki 17 %. Vastuuta kuvailtiin: ”Kaikki yhden hengen vastuulla, paljon muistettavaa, tietynlainen vastuun kantaminen onnistumisesta.” Työlääksi tehtävänsä koki 29 %. Kuvailtiin, että tehtävät tahtovat kasaantua päävastuullisille, lisää töitä omien töiden lisäksi 3 - 4 päivää, niin suuritöinen ettei kovin usein haluaisi ottaa tehtävää, työn ohella tehtynäkin vie oman aikansa ja kun työ on tehtävä, päivää jatketaan. Tehtävien jako ratkaisee työläisyyden eli tehtävä on työläs, jos delegointi ei pelaa. Hyvällä organisaatiolla kilpailun järjestäminen ei tuottanut vaikeuksia. Näin koki 13 %. Hyvää kilpailuorganisaatiota kuvailtiin seuraavanlaisesti: oli riittävästi apulaisia, sekä se oli tuttu, ammattitaitoinen ja kokenut ydinjoukko. Kilpailunjohtajan tehtävän kokivat kokemuksella ja rutiinilla tehdyksi 13 %. Yksi kilpailunjohtaja kuvaili tehtävänsä samantyyppiseksi, kuin olisi järjestänyt hiihdon tai suunnistuksen kilpailua.

Valvojat kokivat tehtävänsä miellyttäväksi ja rutiinilla tehdyksi. Valvojan yhdeksi tehtäväksi kerrottiin järjestäjän tukeminen.

5.7 Kilpailunjohtajien ja valvojen tehtävien kehitysehdotukset

Kilpailunjohtajat esittivät seuraavia kehittämiskohteita:

- Tulisi laatia muistilista tai toimintaohje, helpottaakseen kilpailujen läpivientä. Listasta tai ohjeesta selviäisi kaikki tarpeellinen, pienetkin asiat huomioiden. Mitä valmistelutöitä on tehtävä ja miten mitataan, lasketaan ja mihin on varattava toimihenkilöitä.
- Pitäisi saada riittävästi järjestäjiä ja selkeä vastuualueiden jako. Kun päästäisiin tähän, kilpailunjohtaja vain johtaa.
- Nuoria ja uusia järjestäjiä pitäisi saada kilpailunjohtajiksi.
- Yksi kehitystyö tehtävään on, että toimii useammankerran kilpailunjohtajana, jotta hommat alkavat hoitumaan rutiinilla.
- Kisojen jälkeen ehdotettiin kritiikkipalaveria, jotteivät samat virheet toistuisi.

Valvojen kommentit olivat yhteneväiset. Kokeneet valvojat ja taitoilijat osaavat valvontatehtävän. Mutta mistä nykyisille valvojille saadaan seuraajat?

5.8 Piirin henkilöiden muita esille tuomia asioita taitoilun järjestämisestä

Liitteessä 2, kyseltiin piirin henkilöiltä muita asioista taitoilun järjestämisestä. Kokosin esille tuodut ajatukset yhteen. Etenen aihe kerrallaan.

Metsätaitokilpailuja ei pidä ottaa pelkkinä kilpailuina. Taitokilpailuiden suurempi merkitys on osallistujien ammattitaidon ylläpito sekä kilpailuiden järjestäminen kehittää ammattitaitoa. Kilpailuihin osallistuvien kilpailijoiden määrän tulisi olla riittävä, jotta kilpailujen järjestäminen olisi kannattavaa. Osallistumismaksuja tulisi korottaa, mutta ei työttömiltä ja opiskelijoilta. Vähenevä osallistujamäärä saa pohtimaan, onko kilpailujen järjestämisessä mitään järkeä. ”Kisa peruttiin osanottajien vähyyden (5) takia.” kommentoi viime kesäkauden Kilpailun järjestäjä (10.). Kilpailuiden järjestämisestä tulisi helpottaa jollain tavoin. Kun joka kunnassa olisi 3 - 4 järjestäjää, kilpailuiden järjestäminen ei tuottaisi ongelmia. Nuoret ja opiskelijat pitäisi saada mukaan kilpai-

luihin, edes kuntoa kohottamaan, koska työelämässä ei pullamössö kunnolla pärjää. Metsäoppilaitosten tulisi järjestää vuosittain talvi- ja kesäkilpailu. Taitoradan ja kilpailun järjestämisellä pääsee parhaiten taitoiluun sisälle. Metsätaito-ohjelmaa voisi kehittää siten, että pystyttäisiin järjestämään ja kokeilemaan uudentyyppeisiä kilpailuja. Keski-Pohjanmaan Metsäurheilu on aloittanut kaikille avoimen ranking-kilpailun piirimestaruuskilpailuissaan. (5.; 29.- 39.)

6 METSÄTAITOKILPAILUIDEN NÄKYVYYS

Metsätaitokilpailut esittäytyvät myös ihmisille jotka eivät harrasta lajia. Kilpailut saatetaan pitää julkisella paikalla ja jonkin tapahtuman yhteydessä. Esimerkiksi viime kesänä metsänomistajien kilpailut järjestettiin Ideaparkissa Tampereella (7.). Ammattilaisten kilpailut järjestettiin viime kesänä Kainuun rastiviikon yhteydessä. Kilpailupäivänä toimi rastiviikon taukopäivä (8.). Maakunnallisen toimihenkilöpäivän yhteydessä järjestetään talvikortilla taitokilpailu. Päivän osaanottajat ovat kaikki varteenotettavia taitoilijoita metsäisen työnsä puolesta, vaikka eivät taitoilua harrastaisikaan. Toimihenkilöpäivää vietetään yleensä kesäkuun 6. päivä. Toimihenkilöpäivän osaanottajien alue on sama kuin Etelä-Suomen metsänomistajien liiton alue (9.). Taitokilpailuista on maakunta- ja metsäalan lehdissä artikkeleita. Paikallislehtiin julkaistaan tuloksia kilpailuista, samoin internetiin. Suomen metsäurheiluliitolla ja osalla metsäurheilupiireistä on omat internetsivut. (16.; 24.- 28.)

Olen tutkinut työssäni metsätaitokilpailuiden näkyvyyttä. Tutkimuskohteena ovat kilpailun järjestäjät ja piirien henkilöt. Suomen metsäurheiluliiton arkistoa käytin myös lähteenä aiheelle.

6.1 Median osallistuminen metsätaitokilpailuihin

Kilpailun järjestäjiltä kysyttiin, osallistuiko media kilpailuiden yhteyteen. Kysymyksen vastattiin jokaisesta kilpailusta. Vaihtoehdot ovat ”kyllä” ja ”ei”. Vastauksien perusteella, media osallistui 8/25 (32 %) kilpailuun. Talvikilpailuihin media osallistui 7/14 (50 %). Kesäkilpailuihin media osallistui 1/11 (9 %).

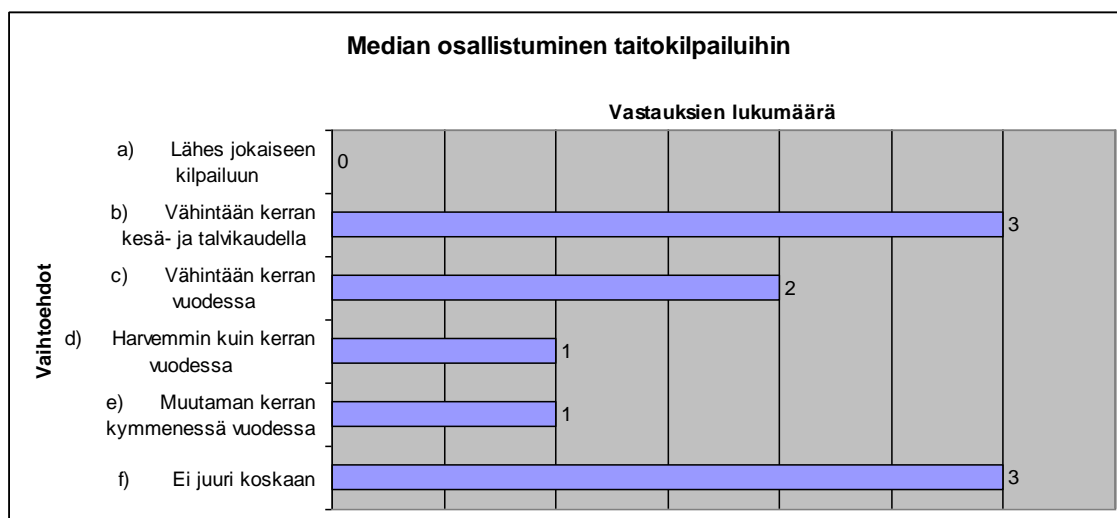
Kaksi, jotka olivat vastanneet, että media ei osallistunut kilpailuiden yhteyteen, vastasivat jatkokysymykseen. Molemmissa tapauksissa paikallislehti oli julkaissut tulokset. Paikallislehti osallistui, vastasivat kaikki, joiden kilpailuun oli osallistunut media.

Kaksi heistä tarkensi vastauksiaan. Toinen heistä kertoi, että paikallislehti teki ennakoitua tulevasta kilpailusta. Toinen taas kertoi, että tulokset lähetettiin kaikkien alueiden lehtiin, mistä oli osallistujia. Paikallislehden lisäksi vastasi kolme, että tämän lisäksi oli näiden kilpailuiden yhteyteen osallistunut maakuntalehti.

Noin joka kolmanteen kilpailuun osallistuu media. Yksinomaaisena mediana toimivat paikallis- ja maakuntalehdet. Lehdissä julkaistaan tuloksia ja/ tai juttu tulevasta tai menneestä kilpailusta. Tuloksissa talvikilpailut olivat mediassa enemmän esillä.

6.2 Median osallistuminen piiritasolla metsätaitokilpailuihin

Piiritasolta kysyttiin, osallistuuko media kilpailuihin. Kysymykseen vastasi 11/12 piirin henkilöä. Yksi heistä vastasi sanallisesti, koska heidän piirinsä ei järjestä kilpailuita. Hän vastasi: ”vähissä on näkyvyys”.

Kuva 15. Piirin henkilöiden vastaukset median osallisuudesta taitokilpailuihin

Kuvasta 15 näkyy, että jokaiseen kilpailuun ei media osallistu. Puolessa piireistä media osallistuu vähintään kerran vuodessa, ja niistä osassa kerran talvi- ja kesäkaudella. Lopuissa piireistä media on mukana hyvin harvoin. Suhteutetaan vastaukset piirien järjestämien kilpailuiden kanssa. Piirit järjestävät keskimäärin noin 3 kilpailua vuodessa (katso 2.2), ja mediaaniarvo on vaihtoehtojen c:n ja d:n välissä. Ja jos valitaan vaihtoehdoksi noin kerran vuodessa ja suhteutetaan se 3 kilpailuun, pääsemme samaan lopputulokseen kuin kilpailun järjestäjien kanssa, eli media osallistuu joka kolmanteen kilpailuun vuodessa.

6.3 Näkyvyyden lisääminen

Piirin henkilöiltä kysyin, että pitäisikö näkyvyyttä lisätä. Vaihtoehdot olivat kyllä ja ei. Yksi henkilöistä ei valinnut kumpaakaan vaihtoehtoa vaan vastasi sanallisesti. Hänen vastauksensa on seuraavassa kappaleessa. Vaihtoehtoon kyllä vastasi 10/12 ja vaihtoehtoon ei vastasi 2/10.

Vaihtoehtoon ei vastanneet perustelivat vaihtoehtoaan: ”Tiedon pitäisi liikkua työnantajien sähköpostin kautta.” (6.) ja ”mikäpä tuossa suurta yleisöä niin kiinnostaa, kun harmaantuvat ukot kisailee”. (38.) Kolmas perustelu on vastaajalta, joka vastasi vain sanallisesti valitsematta kumpaakaan vaihtoehtoa. Hänen vastauksensa oli: ”Pm-kisoissa paikallislehdet paikalla useimmiten, maakuntalehti satunnaisesti. TV:a yritetty paikalle KPMU:n järjestämiin SM-kisoihin ilman tulosta.” (33.)

Jatkokysymys samaan aiheeseen oli: ”Jos vastasit kyllä, niin miten?”. Piirien vastaukset kokonaisuudessaan olivat seuraavat:

”Ainakin tulokset voisi julkaista.” (31.)

”Ainakin lehdistö (maakuntalehdet / paikallislehdet) paremmin mukaan jutun tekoon. Vaatii kisajärjestäjien omaa aktiivisuutta. Nykyisellään kisajärjestäjien aktiivisuus tiedottamiseen hyvin vaihtelevaa. ” (30.)

”Lehtiin enemmän juttuja tapahtumista, ei pelkästään tuloksia.” ”Metsäalan arvostus ja elinkeinon tärkeys esille. En tiedä, miten se tehdään, mutta yhteys sopivaan toimittajaan sopivassa lehdessä ja mukaan kilpailuun (esim Aarre , Kantri) ” (35.)

”Näkyvyys on joka paikassa asia, jota halutaan lisätä tai ainakin sanotaan, että pitäisi lisätä. Keinot ovat yksinkertaisia, kun niitä vain kaiken muun vaivan päälle jaksettaisiin käyttää. Ne ovat tiedotteita ja nettisivujen käyttöä sekä vastaamaan valmiita yhdyshenkilöitä.” (29.)

”Esim. MTV3 ”Vihreä kulta”-ohjelmassa voisi olla teemajaksona metsäurheilu. Ohjelmassa on nuorekas ote, joten samalla formaatilla saataisiin metsätaitoilusta näyttävä katsaus.” (36.) ”Pitäisi useammin pyytää toimittajia seuraamaan kilpailuja” (36.)

”Opiskelijoiden kisoista tulisi saada enemmän julkisuutta ja työnantajille pitäisi saada tietoa, miten taitoilu pitää ammattitaitoa yllä.” (37.)

83 % piirien henkilöistä on sitä mieltä, että kilpailuiden näkyvyyttä tulee lisätä. Keinoja ja ehdotuksia näkyvyyden lisäämiseksi löytyy.

7 AMMATTIKORKEAKOULUJEN JA TYÖNANTAJIEN SUHTAUTUMINEN METSÄTAILOILUUN

Kaksi asiaa nousi toistuvasti esille tehdessäni tutkimusta. Ne ovat metsäoppilaitoksien ja työnantajien suhtautuminen taitokilpailuihin. Ensimmäiseksi käsittelem opiskelijoita ja nuoria työntekijöitä. Tämän kysymyksen kysyin piirin henkilöiltä. (Liite 2.) Sen jälkeen aloitan seuraavan kohderyhmän, joka on ammattikorkeakoulut. Työnantajat ovat seuraava kohderyhmä koulujen jälkeen.

7.1 Keinot saada nuoria ammattilaisia tai opiskelijoita mukaan ammattilaisten metsätaitoiluun

Piirien henkilöiden vastaukset jakaantuivat pääosin kahteen ehdotukseen. Ehdotukset liittyvät metsäalan kouluihin ja työnantajiin. Näiden lisäksi tuli muutama muu ehdotus.

Koulujen ja opettajien katsotaan olevan avainasemassa metsätaitoilun opetuksessa. Oppilaitoksissa tulisi opettaa taitoilua kilpailemiseen ja taitokilpailuiden järjestämiseen, koska kouluissa opetetaan perusasioita, kuten metsänmittausta. Nämä opetetavat perusasiat ovat samoja asioita, joita taitoradan valmistamisessa tarvitaan. Opetuksessa tulisi samalla tuoda esille sopivasti metsätaitoilua. Koulujen tulee järjestää kilpailuja, jotta oppilaat saavat kokemusta tapahtuman järjestämisestä. On mahdollista, että jos taitoilu ei tule esille opinnoissa, sen jälkeen työelämässä kiinnostus lajia kohtaan laskee. Yhdessä piirissä on ehdotettu mahdollisuutta, että piiristä käytäisiin perehdyttämässä taitoilua kouluissa.

Työnantajien tulisi suhtautua myönteisesti, kannustaa osallistumaan ja arvostaa lajia. Taitoilu ylläpitää ja kehittää nuorten työkykyä ja ammattitaitoa. Ammattitaidon kehitystä edistää mm. maastotaidoilla. Työyhteisöjen tulisi antaa riittävästi aikaa nuorten työntekijöiden kilpailemiseen. Työnantajien tulisi osallistua mukaan toimintaan ja velvoittaa nuoria työntekijöitä osallistumaan kerran kesällä ja talvella kilpailuihin.

Varhaiskeski-ikäisillä toimihenkilöillä on katkos kilpailuihin osallistumisessa. Heillä on työpaineita, koska työntekijöitä vähennetään.

Muita ehdotuksia nuorten saamiseksi lajin pariin on esimerkiksi, että kokeneet lajinharrastajat innostaisivat nuoria. Yhtenä ehdotuksena on, että metsäurheilun tulisi saada näkyviä tukijoita. Esim. metsäfirmoista ja metsämiestensäätiöstä, minkä kautta saataisiin lajille näkyvyyttä alan lehtiin.

Muutama vastaaja oli sitä mieltä, että nuoria ei saada mitenkään lajin pariin, sekä kommentti, että metsäoppilaitokset ovat osoittautuneet turhaksi toiveeksi.

7.2 Metsäalan ammattikorkeakoulut

Suomessa toimii 8 metsätalousinsinöörejä kouluttavaa ammattikorkeakoulua (11.). Nämä opiskelijat ovat kaikkein varteenotettavimpia uusia metsätaitoilijoita. Heidän tulevat työtehtävänsä liittyvät metsänarviointiin. Tästä syystä taitoilijat ovat kiinnostuneet näiden koulujen suhtautumisesta metsätaitoilun opetukseen. Lähetin kouluille kyselylomakkeen AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajalle. (Liite 3.) Kyselyyn vastasi opettajia, jotka ovat vastuussa taitoilun opetuksesta, yksi opettaja per koulu. Kyselyyn vastattiin 6/8 (75 %) kouluista. Painotin kyselyssä, että se koskee ammattilaisten metsätaitokilpailuja. Seuraavissa kysymyksissä tutkin ammattikorkeakoulujen suhtautumista metsätaitoiluun.

7.2.1 Järjestettävien kilpailuiden määrät ammattikorkeakouluissa

Kyselyn 1. kysymys oli, montako metsätaitokilpailua on tapana järjestää per vuosikurssi ja kuinka kilpailut jakaantuvat kesä- ja talvikilpailuihin (liite 3).

Hämeen ammattikorkeakoulussa (Evo) vuosikurssi järjestää 8 ammattilaisten kilpailua vuodessa. Näiden lisäksi se järjestää yhden metsänomistajien kilpailun. Kilpailut jakaantuvat 5 kesäkilpailuun ja 3 talvikilpailuun. (72.)

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa (Tuomarniemi) vuosikurssi järjestää 1 talvikilpailun ja 1 kesäkilpailun. (73.)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa (Kotka) vuosikurssi järjestää 1 kesäkilpailun ja talvikilpailun tarvittaessa. (69.)

Pohjois-karjalan ammattikorkeakoulussa (Joensuu) vuosikurssi järjestää nykyisin 1 kesäkilpailun. Aikaisemmin järjestettiin kesä- ja talvikilpailu. (74.)

Tampereen ammattikorkeakoulussa vuosikurssi järjestää 1 metsänomistajien kilpailun. ”Ennen vuotta 2005 järjestimme 1 talvikisan vuodessa.” (70.)

Rovaniemen ammattikorkeakoulu ei ole viime vuosina järjestänyt kilpailuja. (71.)

Tulosten tarkastelua

Kahdeksan ammattilaisten kilpailua järjestetään yhdessä koulussa. Toisessa koulussa järjestetään useampi ammattilaisten kilpailu (2). Kahdessa koulussa on tapana järjestää vähintään yksi ammattilaisten kilpailu. Kaksi koulua ei järjestä enää ammattilaisten kilpailua ja toisessa niissä on tapana järjestää metsänomistajien taitokilpailu.

Johtopäätökset

Kahdessa ammattikorkeakoulussa on tapana järjestää joka vuosikurssi vähintään kesä- ja talvikisat. Kahdessa koulussa ammattilaisten taitokilpailuiden järjestäminen on edelleen tapana. Niissä järjestetään kesäkisat. Kaksi koulua on luopunut ammattilaisten kilpailuiden järjestämisestä. Tuloksissa tuli esille taitoilun järjestämisen hiipuminen ammattikorkeakouluissa. Ensin on luovuttu toisen kilpailukauden kilpailun järjestämisestä. Tämän jälkeen on siirrytty järjestämään taitoilua toisessa kilpailumuodossa tai luovuttu järjestämisestä kokonaan.

7.2.2 Taitokilpailuiden järjestäminen osana opetusta

Selvitin taitoilusta vastuussa olevilta opettajilta mikä on koulun linja taitokilpailuiden järjestämiseen osana opetuksena (liite 3.).

Hämeen ammattikorkeakoulusta vastattiin: ”Kilpailut järjestetään aina osana metsätaitoilu opintojaksoa (3 op). Opintojakso sisältää taitokilpailuiden käymisen, suunnistus-

harjoituksia, yhden kilpailun kokonaisen järjestämisen osana 3 - 4 hengen ryhmää sekä yhden hiihto- ja juoksutapahtuman opiskeluiden aikana.” (72.)

Seinäjoen ammattikorkeakoulun linja on seuraava: ” Kun opseja on muuteltu tiuhaan tahtiin noin kahden vuoden välein, ei metsätaitoilua ole välttämättä aina kirjattu opsiin kuuluvaksi. Mutta pääsääntöisesti se on kuulunut osana metsäsuunnittelua/ metsänmittausta. Kuitenkin se on aina sisällytetty lukujärjestykseen. Muutamana viimeisimpänä vuotena metsätaitoilu on ollut omana kurssina vvo-opinnoissa, jolloin opiskelijat ovat tehneet taitoradan harjoitusmielessä.” (73.)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun linja taitokilpailuiden järjestämiseen on positiivinen, ja se kuuluu osana opetukseen. (69.)

Tampereen ammattikorkeakoulun linja taitokilpailuiden järjestämiseen osana opetusta on: ”Kuuluu opetussuunnitelmaan. Jos opiskelijat ovat halukkaita järjestämään kisat tämän lisäksi, saavat he siitä (tai noin 5 henkilön ryhmä saa) opintopisteitä vapaasti valittaviin opintoihin, mutta kaikkien tuon ryhmän opiskelijoiden tulee silti osallistua kilpailupäivän järjestelyihin.” (70.)

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta vastattiin: ”Metsätaitokisan järjestäminen oli aiemmin sisällytetty pakollisena opetukseen. Nyt uudessa ops:ssa mahdollista vapaa- valintaisena kurssina”. (74.)

Rovaniemen ammattikorkeakoulun linja on, että opiskelijoita innostetaan käymään metsätaitokilpailuissa, mutta opetukseen ne eivät liity. (71.)

Taitokilpailuiden järjestäminen on osana opetusta omana kurssina pakollisissa tai valinnaisissa kursseissa. Jos se ei ole omana kurssina, se mahdollisesti sisältyy pakollisena johonkin toiseen kurssiin. Näin taitokilpailun järjestäminen on osana opetusta 5/6 (83 %) kouluista. Pakollisen taitoiluopetuksen lisäksi on kahdessa koulussa oppilailta mahdollista kerätä lisäopintopisteitä. Näitä on mahdollisuus saada järjestämällä ylimääräinen taitokilpailu tai tekemällä harjoitustaitorata.

Kilpailuiden vähimmäismäärä mihin on osallistuttava opintojen aikana

Kouluista 5/6:sta vastasi, että oppilailla ei ole vähimmäismäärää moneen kilpailuun pitäisi osallistua opintojensa aikana. Hämeen ammattikorkeakoulu vastasi kysymykseen: ”Opiskelijan tulee kerätä metsätaitopisteitä tällä hetkellä 2000 talvi ja 1000 kesäpistettä. (Aikuisilla yhteensä 2500, koska kisamahdollisuuksiakin on vähemmän) Varsinaista minimi osallistumismäärää ei ole, mutta jos pisteitä ei jostain syystä millään kerry niin siinä tapauksessa katsotaan kilpailuiden määrää.” (72.)

7.2.3 Koulun suhtautuminen kilpailevaan oppilaaseen

Opettajilta kysyttiin: ” Miten koulu suhtautuu oppilaaseen joka on halukas kiertämään metsätaitokilpailuja? ” (liite 3). Vastauksista selviää, että koulut suhtautuvat kilpaileviin oppilaisiin kannustavasti ja myönteisesti. Oppilailla on mahdollista saada vapaus tunneilta, jos osallistuu sinä aikana taitokilpailuihin.

Lisäkysymyksenä oli, että tukeeko koulu jollakin tavalla oppilasta, joka on halukas kiertämään taitokilpailuja (liite 3). Kaksi kouluista vastasi, että koulu maksaa oppilaiden osallistumismaksut kilpailuihin. Viisi koulua oli valmiita antamaan koulun auton kisareissuun ja yksi vastasi, että matkakuluissa tullaan vastaan. Kaksi koulua tarkensi, että koulun auton saa käyttöön, jos lähtijöitä on useampi.

7.3 Työnantajien suhtautuminen ammattilaisten metsätaitoiluun

Työssä tutkin työnantajien suhtautumista metsätaitoiluun. Näkökulmaa työnantajien suhtautumiseen antoivat luvun alkupuolen kysymykseen vastanneet piirien henkilöt. He nostivat ehdotuksissaan esille työnantajat (nuorten ammattilaisten mukaan saaminen taitoiluun.). Lisäksi näkökulmaa antavat kilpailun järjestäjät, joilta kysytyyn yhden kysymyksen vastaukset käsittelen työnantajat osiossa.

Haastattelin yhden esimiehen kuistakin isosta työnantajista. Esimiehellä pitää olla toimihenkilöitä alaisina (potentiaalisia metsätaitoilijoita). Haastatteluja oli tavoitteena tehdä viisi (Metsäliitto, UPM, Strora Enso, Metsäkeskus ja MHY). Haastattelin Metsänhoitoyhdistys Uudenmaan toiminnanjohtajaa, Metsäliiton Lappeenrannan piiripäällikköä, Metsäkeskus Kaakkois-Suomen johtajaa ja UPM:n Seinäjoen ostopäällikköä.

Haastattelusta kieltäytyi yksi Stora Enson Pohjois-Suomen ostopäälliköistä. (3.; 9.; 63.; 64.)

Esitän haastattelussa (liite 4). saamani vastaukset suoraan lainaten, koska saamani vastaukset ovat toisistaan poikkeavia ja toisiaan täydentäviä. Käyn läpi yhden kysymyksen kerrallaan, jotta kaikkien haastatteleminen henkilöiden vastaukset tulevat esille. Esitän vastaukset aina samassa järjestyksessä. Jos haastattelemani henkilö ei ole vastannut, en kommentoi hänen kohdallaan mitään.

7.4 Haastatteltujen esimiesten esittely

Ensimmäisen haastattelun toimihenkilöiden esimiehelle tein Mäntsälässä 23.8.2010. Haastattelin Metsänhoitoyhdistys Uudenmaan toiminnanjohtajaa Timo Leirimaata. Hänen työpaikallaan on 23 toimihenkilöä. Seuraavan haastattelun tein Lappeenrannassa 29.10.2010. Haastateltavana oli Jari Makkonen. Hän on Metsäliiton Lappeenrannan piiripäällikkö. Hänen työpaikallaan on 25 toimihenkilöä. Kolmas haastattelu tapahtui Karhulassa 17.11.2010. Haastattelin Anna Rakemaata, joka on metsäkeskus Kaakkois-Suomen johtaja. Metsäkeskus Kaakkois-Suomessa on 48 toimihenkilöä. Viimeinen haastattelu tapahtui puhelimitse. Haastattelin UPM:n Seinäjoen ostopäällikköä, Rodney Strandvallia 26.11.2010. Hänen työpaikalla on 26 toimihenkilöä.

7.5 Työnantajien oma suhtautuminen ammattilaisten taitokilpailuihin

7.5.1 Taitoilun merkitys

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ”Henkilökohtaisesti metsätaitoilu on omien arviointitaitojen ylläpitämistä. Olen kilpaillut ennen kaikkea itseni kanssa, mutta samalla voittanut useita kanssakilpailijoita. Viimeksi toimihenkilöpäivillä olin toiseksi paras metsänhoitoyhdistys Uusimaalainen. ” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: "Olen metsätaitoilut aikanaan. Ammatilainen tarvitsee metsänarviointi taitoa. Jokainen osaa arvioida, mutta tarkkuus paranee taitoillessa. ” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ” Perinteinen laji, Arvostan niitä jotka haluavat käydä kehittämässä omaa taitoa. Henkilökohtainen kisakokemus kärsi opiskeluaikana. Johtuen siitä että taitorata piti suorittaa perjantai-iltapäivisin. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ” Mulle ei merkitse mitään, mutta olen avoimin mielin lajia kohtaa. Metsätaitokilpailut voivat olla myös tärkeitä työhyvinvoinninkannalta. Aikaisemmin (piiriaikana) osallistuimme koko piiri ja kilpailun jälkeen vietimme yhteistä aikaa” (64.)

7.5.2 Osallistumisaktiivisuus

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ” Kerran vuodessa. Osallistun kesäisin maakunnallisiin toimihenkilöpäiviin. Suunnistan silloin tällöin iltarasteilla ” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: ” Järjestely tehtävissä. Monet kisat on tullut järjestettyä Ruokolahden yksikön kanssa. Ei ole enää paljoa osaavia järjestäjiä. Taitokilpailuiden järjestäminen on katoava taito.” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ” En osallistu aktiivisesti. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ” Joskus olen osallistunut, mutta kesti kauan ennen kuin pääsin alalle töihin. Niin siinä ehti tulla epävarmuutta ja kilpailut tahtoi jäädä. ” (64.)

7.6 Työnantajan suhtautuminen työntekijöiden osallistumiseen taitokilpailuissa

Työnantajan suhtautumista työntekijöidensä osallistumiseen taitokilpailuissa käsittelin neljästä näkökulmasta. Ensimmäinen aihe on, onko kilpailuihin osallistumisesta hyötyä työntekijälle. Hyötyä tarkensin lisäkysymyksillä ammattitaidosta ja kunnosta. Toisena aiheena on, näkeekö esimies aktiivisten taitoilijoiden olevan ammattitaitoisempia kuin muut työntekijät. Kolmantena aiheena on työpaikan linja ammattilaisten taitokilpailuihin osallistumiseen. Neljäntenä aiheena oli työntekijän kilpailuihin osallistumisien määrä työajalla.

7.6.1 Metsätaitokilpailuiden hyöty työntekijöille

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ” Kyllä! Ilman muuta. Metsätaitokilpailu on vuorovai-
kutteinen tapahtuma. Siellä näkee kansakilpailijoita, joiden kanssa tulee kilpailun jäl-
keen vaihdettua kokemuksia. Vuorovaikutustaidot ovat paremmat niillä, jotka osallis-
tuvut kilpailuihin. ” ”Jokainen työskentelee omalla tietyllä alueella, taitokilpailussa tu-
lee nähtyä muunlaisia metsiä kuin omalla alueella. Osaaminen paranee, kun pääsee
arvioimaan erilaisia metsiä. ” (9.)

Ammattitaito

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: " On selvä, ehdottomasti. Taitokilpailuissa näkee
erilaisia metsiä. Arviointikyky esimerkiksi hakkuu kiireellisyyteen paranee. ” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ” Luulen että kilpailuista saatava palaute on
yksi asia, joka on työntekijän omassa työssään kehittymistä. Kaikki pystyy arvioimaan
bulkkiä talousmetsää helposti. Mutta kisoissa on vaikeita rajatapauksia joiden kautta
kilpailija oppii pelaamaan omaa ammattitaitoa. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ” En usko että on hyötyä. Jos tekee arviointia nor-
maalisti työssä, niin se auttaa taitokilpailuissa mutta ei toisinpäin. ” (64.)

Kunto

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ” Ilman muuta! ” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: " Nykyään suunnistustaitoa ei ole, eli on hyvä et-
tä on tehtäväsarja. Pelkkä suunnistus ja juoksu on osalle työntekijöistä ylivoimaista.
Talvikisoihin osallistuu vain hiihtoa harrastaneet. ” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ” En näkisi ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ” Heillä on parempi kunto kun he näihin edelleen
osallistuvat. He ovat kilpailuhenkisiä kavereita. ” (64.)

Hyödyllisenä kilpailuihin osallistumista työntekijälle piti kolme esimiestä. Yksi esimies ei nähnyt kilpailuihin osallistumista ammatillisten taitojen suhteen hyötynä työntekijälle. Perusteluna oli, että työtä tekemällä voi kehittyä taitoilussa, mutta ei toisinpäin. Yhteisenä hyötynä nähtiin erilaisten metsien näkeminen taitokilpailuissa kuin oman toimialueen metsät ovat. Arviointikykyjen kehittyminen koettiin hyödyksi. Arviointikyvyt kehittyvät muun muassa rajatapauksen arvioinnissa ja hakkuun kiireellisyyden arvioimisessa. Vuorovaikutustaidot paranevat kilpailuissa, koska siellä nähdään muita ammattilaisia. Kilpailuista saatava palaute auttaa työntekijän kehittymistä. Kunnan koki paranevan kilpailuissa kaksi esimiestä ja kaksi koki, että siitä ei ole hyötyä työntekijälle. Perusteluna kunnan paranemiseen oli, että kilpailuihin osallistujat ovat kilpailuhenkisiä ja parempikuntoisia, kuin muut työntekijät. Toinen heistä koki, että taitokilpailut eivät kehitä kuntoa. Hän perusteli, että nykyään osalle työntekijöistä juokseminen on ylivoimaista. Tästä syystä nämä taitoilijat osallistuvat taitosarjaan.

7.6.2 Aktiivisten taitoilijoiden ammattitaito verrattuna muihin työntekijöihin

Kysyin haastattelussa, näkeekö aktiivisista taitoilijoista että he ovat ammattitaitoisempia työtehtävissä.

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ” Ovat motivoituneempia tekemään töitä. Ne jotka eivät lähde perustelevat mm. että töissä on kiire tai tekee työtehtävänä metsän arviointia relaskoopilla joka päivä, joten ei huvita tehdä sitä yhtään enempään. Metsätaitoilu antaa lisää voimavaroja tehdä jokapäiväistä työtä. On vaikea sanoa että ovatko ammattitaitoisempia, jos osallistuvat työpaikan sallimiin kahteen kisaan vuoden aikana. ” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: ” Kyllä he ovat. Taitoilu tulee esille työssä kun taitoilua harrastaneet kertoo isännälle arviota puumäärästä. Heillä on parempi itsevarmuus, koska ovat tottuneet saamaan välitöntä palautetta. En ole seurannut onko eroa kokonaismottimäärässä tai järeydessä taitoilua harrastaneella ja ei harrastaneella. Moni on osallistumista vastaan, mutta kisan jälkeen ovat kiinnostuneita kehittämään arviointitaitoa. ” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ” Meidän talossa ei ole superintotaitoilijoita. Mutta on työntekijöitä jotka osallistuvat taitokilpailuihin. Heillä on erityiskiinnostus kehittää omaa ammattitaitoa. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ” Ei ole välttämättä, en ole heistä nähnyt. ” (64.)

Siihen, ovatko taitoilijat muita työntekijöitä ammattitaitoisempia, otti suoran kannan vain yksi esimies. Ammattitaidossa taitoilijat ovat itsevarmempia puumäärien arvioitsijoita kuin muut työntekijät. Itsevarmuus tulee taitoilussa siitä, kun taitoilijat oppivat saamaan välitöntä palautetta kilpailuissa. Epävarmaa oli toisella vastaajalla että kehittävätkö työpaikan sallimat kaksi kilpailua työajalla työntekijää, mutta sama esimies kertoi, että taitoilijat ovat motivoituneempia tekemään töitä kuin muut työntekijät. He saavat lisävoimavaroja käymistään kilpailuista. Kaksi esimestä mainitsi, että taitokilpailuissa käyneillä on halu kehittää omaa ammattitaitoa. Yksi esimies oli sitä mieltä, että ei ole nähnyt kilpailijoiden olevan ammattitaitoisempia.

7.6.3 Työpaikan linja ammattilaisten metsätaitokilpailuihin osallistumiseen

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ” Kannustava. Ketään ei pakoteta. Maakunnallisiin (toimihenkilöpäivä) pyydetään kaikkia toimihenkilöitä lähtemään, myös harjoittelijoita. ” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: ” Piireittäin vaihtelee; riippuu esimiehestä. Onko sitten tykytoimintaa tai jotain taitoilua samalla. Lähetetään metsään ja arvioidaan kuvia. (onko aikaa?) Kerran jos taitoilu hiipuu työpaikalla, niin sen uudelleen käynnistäminen on vaikeata. Uusia nuoria on pakotettu pari kertaa taitoilemaan. Sitten he innostuvat. Jossain koulussa ei ole pakollisena käydä taitoilemassa. Kun nuoria tulee töihin, niin ei niitä saa täälläkään osallistumaan, kun vasta pakotuksen jälkeen. Taitoilun pitäisi lähtemään liikkeelle nuorelle koulutuksesta. Alueen kisoihin aina joku osallistuu. Pitää antaa mahdollisuus yleisiin kisoihin osallistua muuten taitohiipuu. ” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ” Kannustava, Paikallisten eläkeläisten kilpailumatkoja on tuettu. Tuetaan myös työntekijöidenkin matkoja, jos on halua lähteä. mutta eläkeläiset osallistuvat työntekijöitä aktiivisimmin. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ” UPM:llä ei ole linjaa. Saa osallistua, mutta mielellään omalla-ajalla. Kuten käyttää pekkasia kilpailuun. ” (64.)

Yhtiöillä ei ole yhteistä linjaa siihen, osallistuvatko työntekijät taitokilpailuihin. Toisella oli tarkennus, että linja vaihtelee ostopiireittäin ja linja on esimiehestä kiinni.

Kaksi muuta esimiestä vastasivat, että linja on kannustava. Toinen heistä tarkensi, että ketään ei pakoteta, ja toinen, että kisamatkoja tuetaan. Esimies, joka vastasi, että linja on hänestä kiinni, piti linjanaan, että nuoria on saatu mukaan kilpailemaan muutaman kerran pakotuksella, minkä jälkeen he ovat innostuneet taitoilusta. Muuten työntekijöiden pitää antaa käydä taitoilemassa, jotta laji säilyy. Neljännen vastaajan mielipide linjastaan oli, että saa osallistua mutta mielellään vapaa-aikana.

7.6.4 Työntekijän osallistuminen kilpailuihin työajalla

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ”MHY Uusimaan toimihenkilöt saavat osallistua työaikana kahteen kilpailuun vuodessa, loput vapaa-ajalla.” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: ”Saa osallistua kaikkiin taitokilpailuihin mihin on halukas. Ei joka piireillä; vaihtelee Metsäliiton sisälläkin! ” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ”On jokin tietty lukumäärä moneen kilpailuun saa osallistua kilpailukauden aikana. Se määrä on: 2- 3 kilpailua vuodessa. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ”Saa osallistua vain työpaikan omiin taitokilpailuihin. ” (64.)

Kilpailuun osallistumisen määrä työaikana vaihtelee kolmen esimiehen vastauksissa yhden ja kolmen välillä. Yhdellä esimiehellä ei ollut rajoituksia, kuinka moneen kilpailuun työntekijä saa osallistua.

Johtopäätökset työnantajien suhtautumisesta, työntekijöiden osallistumiseen ammattilaisten taitokilpailuissa

Työnantajien mielipiteet jakaantuivat kahteen osaan. Ammattitaidoissa enemmistö koki kilpailuihin osallistumisen hyödyksi työntekijälle. Hyödystä nousi esille erilaisien metsien näkeminen ja arviointitaitojen kehittyminen sekä vuorovaikutustaidot. Työntekijöiden kuntoa kilpailut eivät juuri kehitä, koska niitä on vain muutamia vuodessa. Kaiken lisäksi osa kilpailevista osallistuu vain kesällä taitosarjaan, joka ei kehitä kuntoa. Taitoilijoita ei voi sanoa työnantajien mielestä ammattitaitoisemmiksi kuin muut työntekijät, mutta he erottuvat muista työntekijöistä. Eroa muihin työntekijöihin on, että taitoilijat ovat itsevarmempia omissa puustoarvioissa. Taitoilijat ovat motivoi-

tuneempia työntekijöitä ja saavat voimia osallistumalla taitokilpailuihin. Taitokilpailuissa kävijöillä on halu kehittää omaa ammattitaitoa. Työpaikoilla ei ole yhteistä linjaa siihen, kuinka taitokilpailuihin osallistutaan. Työpaikan linjan määrittää esimies. Esimiesten linjat olivat, että työntekijät saavat osallistua kilpailuihin mutta tietyin aikarajoittein. Aikarajoitteet tulevat siitä, kuinka monen kilpailuun, osallistumisen esimies katsoo riittäväksi. Osallistumismäärät vaihtelevat yhdestä kilpailusta vuodessa työpaikoittain kolmeen kilpailuun tai niin moneen kilpailuun, kuin työntekijä haluaa. Lähtökohta on se, että työpaikan omiin kilpailuihin osallistutaan työajalla.

7.7 Työnantajan suhtautuminen ammattilaisten taitokilpailuiden järjestämiseen

Otan tässä luvussa esille kilpailun järjestäjien esimiesten suhtautumisen taitokilpailuiden järjestämiseen. Tätä kysyttiin heidän kyselyssään (liite 1). Ennen kilpailun järjestäjiä otan esimiesten vastaukset heidän kyselystään (liite 4). Kysymys koskee työpaikan linjaa ammattilaisten metsätaitoilun järjestämiseen. Luvun lopuksi esitetään esimiesten oma suhtautuminen työntekijöiden osallisuuteen järjestää taitokilpailuja.

Onko työpaikalla yhteistä linjaa ammattilaisten metsätaitokilpailujen järjestämiseen?

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ”Kun kilpailujen vuoro osuu kohdalle esimerkiksi toimihenkilöpäivä tai piirin kisat, niin tehdään ne. Keskimäärin yhdet kisat saa järjestää yhdessä vuodessa. Jos tulee rypäs kilpailuja joita on järjestämässä, esimerkiksi kolmet kilpailut vuoden sisällä on niiden jälkeen tultava kolme vuotta jolloin ei järjestä ollenkaan kilpailuja. Lisäksi; kilpailujen järjestäminen on pysyttävä kohtuu rajoissa. Järjestettävän kilpailun on oltava työpaikan toimialueella. Metsätaitorataa pyritään käyttämään hyväksi. Samalla radalla järjestetään metsäomistajille tai vaikka metsureille taitokilpailut. ” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: ” Riippuu työtilanteesta. Jos on kova ostosesonki, ratkaistaan tapauskohtaisesti. Olisi mahdollista mutta jos muut joutuvat tekemään työt hänen puolestaan on se muita kohtaan epäreilua. ” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ” Saa jos haluaa. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ”Työpaikan metsäurheilijat ovat osallistuneet ainakin yhden kilpailun järjestämiseen vuodessa. Radan tekeminen on työlästä, negatiivisin puolilajista.” (64.)

Työpaikkojen linja metsätaitokilpailujen järjestämiseen riippuu työntekijöiden työtilanteista. Ensimmäisessä vastauksessa työntekijä saa järjestää useamman taitokilpailun, jos kilpailujen määrää tasoittuu pitemmässä mittakaavassa keskimäärin yhteen kilpailuun vuodessa. Sama esimies kommentoi, että valmistettua rataa pyritään hyödyntämään tehtäväratana metsureille tai metsänomistajille. Toisen työpaikan linja kilpailuiden järjestämisestä on, että työntekijät osallistuvat vähintään yhden kilpailun järjestämiseen vuodessa ja tehtäväradan tekeminen on negatiivisin puoli lajista. Yhden työpaikan linja on, että kilpailuita saa järjestää, jos haluaa.

Kilpailun järjestäjien esimiesten suhtautuminen kilpailujen järjestämiseen

Kysymyksen aihe on esimiehen suhtautuminen kilpailujen järjestämiseen. Kysymykseen vastasi 29 kilpailun järjestäjää. (Liite 1.)

”Saan osallistua työaikana kaikkien taitokilpailujen järjestämiseen” vastasi 12/25 (48 %) työelämässä olevista kilpailun järjestäjistä. Heistä kaksi tarkensi vastaustaan, ja toinen heistä vastasi lisäksi että työpaikan taitokilpailut järjestetään osittain työ- ja osittain vapaa-aikana. Tarkennukset olivat: ”Kyllä vapaa-aikaa kuluu iltaisin paljon kilpailuviikon aikana järjestelytehtävissä” ja ”saa osallistua ja järjestää mutta se ei saa näkyä omissa töissä.”

”Saan osallistua vain työpaikkaani koskevien taitokilpailujen järjestämiseen työaikana” vastasi 5/25 (20 %) työelämässä olevista kilpailun järjestäjistä.

”Työpaikan taitokilpailut järjestetään osittain työ- ja vapaa-aikana, vastasi pelkästään kaksi kilpailun järjestäjää sekä sama vastaaja, joka vastasi toisessa kappaleessa. Toinen pelkästään tähän kohtaan vastanneista tarkensi vastaustaan: ”Olen toiminut sivussa työpaikkani arviointikoulutustehtävissä käyttäen hyväksi kilpailuratoja.”

Työpaikkani ei järjestä taitokilpailuja, vastasi kaksi. Toinen heistä tarkensi vastaustaan: ”Mutta osa henkilöstöstämme järjestää kisoja muun paikallisen järjestön nimissä”.

Vaihtoehtoon muuvastaus, pelkästään vastasi 8/29 kilpailun järjestäjistä. Heistä neljä oli eläkkeellä työelämästä. Yksi opiskelija vastasi että koulutyö. Toinen vastaaja on opettaja, hän kertoi että toimi kilpailun järjestäjänä loma-aikana. Kaksi kilpailun järjestäjää, jotka eivät vastanneet ollenkaan kysymykseen, ovat eläkkeellä. Yhteensä 6/31 (19 %) kaikista kilpailun järjestäjistä on riippumattomia esimiehen suhtautumisesta, koska ovat eläkkeellä.

Kaikkien taitokilpailuiden järjestämiseen saa osallistua työikäisistä vajaa puolet, mutta järjestäminen venyy vapaa-aikaan tai ei saa näkyä omissa töissä. Viidennes saa järjestää vain työaikana työpaikan omia kilpailuita. Kaksi vastaajaa kertoi, että työpaikka ei järjestä omia kilpailuita, joten osa työntekijöistä järjestää kilpailuita muun paikallisen järjestön nimissä. 19 % vastaajista on eläkkeellä, eli he ovat riippumattomia esimiehen suhtautumisesta, milloin kilpailuita saa järjestää. Kahden järjestäjän järjestysaika liittyi kouluun. Toinen toimi järjestäjänä koulutehtävissä ja toinen oli opettaja, joka osallistui taitokilpailuiden järjestämiseen lomalla.

Kuinka esimiehenä suhtaudut, jos työntekijäsi osallistuu kilpailujen järjestämiseen?

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ” Saa osallistua järjestämään kilpailuja osan työajasta ja loput vapaa-ajallaan. ” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: ”Ei ole tullut vastaan että joku lähtisi järjestämään kisoja. ” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ”riippuu kilpailusta. Jos on vuoro järjestää Tapiolaiset kilpailut niin totta kai ja muiden kilpailuiden kohdalla pitää sopia tapauskohtaisesti. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ”Saa osallistua työaikana kaikkien taitokilpailujen järjestämiseen. ” (64.)

Esimiesten suhtautuminen työntekijään, joka osallistuu kilpailujen järjestämiseen, suhtautuminen vaihtelee. Yhdelle esimiehelle asia on vieras, koska työntekijät eivät järjestä kilpailuja. Yksi esimies antaa työntekijöiden järjestää kaikkia taitokilpailuita mitä haluavat. Yksi esimies kommentoi että työntekijä saa osallistua järjestämään kil-

pailuja osan työajasta ja loput vapaa-aikana. Yhden esimiehen suhtautuminen on, että työpaikan omat kilpailut järjestetään ja muiden kilpailuiden järjestämisestä sovitaan tapauskohtaisesti.

Johtopäätökset työnantajien suhtautumiseen taitokilpailuiden järjestämiseen

Työnantajat suhtautuvat taitokilpailuiden järjestämiseen myönteisesti. Työntekijät saavat osallistua järjestämään taitokilpailuita työajalla, mutta järjestämistä tästä huolimatta riittää vapaa-aikana. Työnantajien ehtoja ovat, että työntekijä saa järjestää koko kilpailun tai osan kilpailusta työajalla. Loput kilpailusta hänen täytyy järjestää vapaa-ajalla. Työpaikkojen omat kilpailut järjestetään työaikana ja muiden kilpailuiden järjestämisestä työaikana sovitaan esimiehen kanssa tapauskohtaisesti. Se, saako työntekijä järjestää muita kilpailuja, riippuu hänen senhetkisestä työtilanteestaan. Tutkimuksessa selvitin, että työikäisistä järjestäjistä kaikkien kilpailuiden järjestämiseen saa osallistua vajaa puolet. Viidennes järjestäjistä saa järjestää työaikana vain työpaikan kilpailuja. Loput järjestävät kilpailut osittain työ- ja vapaa-aikana. 19 % vastaajista oli eläkkeellä, joten he eivät järjestä kilpailuja työaikana. Tämä ryhmä on vapaa järjestämään kilpailua milloin vain.

7.8 Esimiesten muita esille tuomia asioita taitoiluista

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ”Haasteena pidän taitoilussa miten saada nuoria mukaan. Mikä on se juju? Alussa, kun nuori on koulussa. Kouluaikana tulee järjestettyä ja osallistuttua koulun taitokilpailuihin. Miten saisi nuoria jatkamaan työelämässä taitoilua? Ongelmana on taitoilusta jo vieraantuneen ammattilaisen, osallistuminen taitokilpailuun. Syynä on mokaamisen pelkoa, koska tuloluettelossa/lehdessä kaikki listataan paremmuusjärjestykseen. Voi myös tuntea olevansa ulkopuolinen, kun ei kuulu aktiivisiin taitoilijoihin.” (9.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ” Mikä on tilanne kun metsänkasvatus vapautetaan? Tuleeko jatkuvakasvatus osaksi metsänhoitoa, sekä erittäin tehokkaaseen puun- tuotantoon keskittyviä metsiköitä. Nämä tuo varmasti uusia tehtäviä. ” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ” Kilpailuilla on pitkä perinne ja niihin osallistuminen on hyvä asia. Seinäjoen ostoalueen halukkuus osallistua on vaihteleva, sanoisin että metsätaitoilijoiden määrä on laskussa.” (64.)

8 AMMATTILAISTEN METSÄTAITOKILPAILUN KEHITYSEHDOTUKSET, KULKUSUUNTA JA TULEVAISUUDENKUVA

Tämä luku koostuu kolmesta aihealueesta: taitoilun kehitysehdotukset, mihin suuntaan taitokilpailut ovat lajina menossa ja miten kilpailujen järjestäminen nähdään tulevaisuudessa. Suuntaa haettiin jo 4. luvussa, jossa tutkittiin ammattilaisten metsätaidotkilpailuiden kehitystä 1980-luvulta 2010-luvulle. Tämän luvun aikajanan suunta jatkaa lähitulevaisuudesta kauemmaksi ammattilaisten taitoilun tulevaisuuteen. Näkökulmista vastaavat työnantajat, kilpailuiden järjestäjät ja piirien henkilöt.

8.1 Ammattilaisten taitokilpailuiden kehitysehdotukset

Kehitysideat ovat työnantajien, kilpailunjohtajien ja piirien henkilöiden. Esitän ehdotukset samassa järjestyksessä.

8.1.1 Työnantajien toivomukset taitoilun kehittymisestä

Leirimaa Timo (MHY) vastasi: ”Kilpailutehtävien tulisi kehittyä metsissä tehtävien toimenpiteiden mukaan. Energiapuuleimikoiden määrä lisääntyy, joten, voisiko energiapuukohteista mitata koeala, joka olisi vastaavanlainen tehtävä metsätaidoilussa kuten poistuma. Toinen tehtävä voisi olla energia kohteen rungon käyttöosan määrittely; kustannusten hinnoittelua varten. Muuten olen tyytyväinen tehtäviin.” (9.)

Makkonen Jari (Metsäliitto) vastasi: ” Organisaatiossa pitäisi olla henkilö joka lähtee kokoamaan porukkaa taitoilemaan (Taitoilun aktiivihenkilö.). Työnantaja pitäisi antaa aikaa taitoiluun. Vapaa-ajalla ei jaksakaan enää mitata metsää. Työnantajien ja esimiesten innostettava taitoilemaan mutta ei pakotettava.” (63.)

Rakemaa Anna (Metsäkeskus) vastasi: ”Mielenkiintoinen tilanne metsävaratiedon osalta. Kun metsävaratieto alkaa olla valmiina ja ammattilainen käyttää hyväksi työssään valmiina olevaa metsävaratietoa. Näin ollen metsätaidoilun tulisi pysyä ajassa ja uusia tehtäviä tulisi luoda kilpailuun, joka pohjautuisi valmiiseen metsävaratietoon. Puiden laatuvaatimusten arviointi eli runkojen- ja metsänlaadun arviointi, koska tavaralajit tulevat lisääntymään vähän kauemmassa tulevaisuudessa.” (3.)

Strandvall Rodney (UPM) vastasi: ” En oikeastaan. Suunnistuksen voisi vaihtaa toiseen lajiin, vaikka juoksuun. ” (64.)

8.1.2 Kilpailun järjestäjien mielipiteet lajin kehitettävyydestä

Kesäkilpailun kehittämisen ideat liittyivät suunnistukseen ja tehtäväkorttiin. Suunnistuksen rataa tulisi lyhentää. Ehdotuksina tuli 20 min. tavoiteaika tai se, että suunnistusradan vaativuutta tulisi helpottaa. Yhdeksi syyksi suunnistuksen kehittämiseen on osallistujien siirtyminen taitosarjaan. Kesätehtäväkortille ehdotettiin yksinkertaistamista. Yksinkertaistamista ehdotettiin karsimalla kasvu- ja leimikkotehtävä. Tällä tavoin helpotettaisiin radan valmistamista.

SM-viestiin tulleet kehitysehdotukset liittyvät viestijoukkueen miehistöön, viestin järjestämisen helpottaminen ja sääntöjen kehittämiseen. Viestijoukkuetta ehdotetaan kolmemiehisiksi, koska se toisi lisää joukkueita ja osallistujia. Veteraaneille ehdotettiin omaa sarjaa, tai ainakin säännöissä kilpailijoiden ikäjakaumaa tulisi katsoa tarkemmin. Järjestämisen helpottamiseksi ehdotettiin sakkokierroksien jättämistä pois tai hiihtoreitin lyhentämistä. Sakkokierrokset korvattaisiin lisäämällä 1 - 2 minuuttia per tehtävä.

Lajissa tulisi huomioida nykypäivän töiden tarpeita. Esimerkiksi on esitetty toiveita, että lajissa olisi nykyisiä hakkuu- ja hoitosuosituksia. Kuitenkaan laji ei saisi mennä mielipideosastolle, jonka seurauksesta arviointitaiton osuus vähenisi. Tulevaisuuden tuoma muutos tulisi huomioida lajissa.

Nuoret kilpailijat nousivat suurimmaksi vastausten aiheeksi. Nuorten kilpailijoiden lukumäärän tulisi nousta kilpailuissa, ja heidän kiinnostuksensa lajia kohtaan pitäisi herättää. Nuoret kilpailijat pitäisi saada tuotua kilpailuihin. Keinoja olisi että metsäoppilaitokset ja 4H saisivat nuoret aktiivisemmin osallistumaan kilpailuihin. Yksi ehdotus oli vielä, että partiolaiset saataisiin mukaan lajiin. Lajia tulisi markkinoida nuorille ja esitellä sitä, jonkin houkuttelevan tapahtuman yhteydessä.

Työnantajien suhtautumisen lajia kohtaan tulisi muuttua. Esimerkiksi työnantajien tulisi velvoittaa jokainen metsäammattilainen vähintään yhteen kilpailuun vuodessa.

Yksittäisiä ehdotuksia ja kommentteja tuli lajin kehittämiseen. Pitäisi ottaa käyttöön kestokoealat, jotka mitattaisiin 5 - 10 vuoden välein. Harjoittelureittejä tulisi laatia maakuntiin, joista sovittaisiin maanomistajien kanssa. Järjestelyjä tulisi helpottaa, jolloin madallettaisiin kynnystä, järjestää kilpailuita. Ikähyvityksistä voisi luopua. Yksi kommentti on, että laji ei kiinnosta tiedotusvälineitä. Esimerkiksi lehdet eivät julkaise aina edes tuloksia. Ehdotus osallistumismääriin on, kannattaako järjestää kilpailua jos talvella osallistuu alle 30 osaanottajaa ja kesällä alle 40. Liian mataliin osallistujamääriin verrattuna nykyiset vaaatimukset kilpailun järjestämisestä ovat kohtuuttomat.

Noin 30 % kysymykseen vastanneista oli tyytyväisiä lajin tämänhetkiseen tilaan. Vastanneiden kommentteja olivat: Tehtävät ovat viime sääntöjen muutoksen jälkeen hyvät ja palvelevat työelämää. Lajia on kehitetty oikeaan suuntaan. Tehtävien vaikeustaso on hyvä. Talvikortti kelpaa kilpailukortiksi hyvin kesälläkin. ”Aikasarjat luovat kestokottavuutta.”

”Paremminkin kilpailijoiden tulisi lähteä kehittämään taitojaan lajin kautta. Ei saisi pelätä tilannetta jossa pätevä pidetty ammattilainen sijoittuu kilpailussa hänille. Pitäisi ottaa virheistä opiksi ja kehitellä seuraaviin kilpailuihin paremmat systeemit. ”

8.1.3 Piirien henkilöiden mielipiteet lajin kehitettävyydestä

Kysyin asiaa tarkemmin piirin henkilöiltä. Jaoin kysymyksen ”Mitä kehitettävää lajissa on sinun mielestä?” kahteen osaan. A. Kesäkisoihin ja B. Talvikisoihin. (Liite 2.)

Mitä kehitettävää on lajin kesäkisoissa, piirin henkilöiden mielestä?

Kesäkilpailun tehtävien lukumäärää tulisi karsia pienemmäksi. Hyvä asia nykyisin on, että voi pitää samalla koealalla useampia tehtäviä. Kaksi suurta koealaa on liikaa, ja tehtäviä tulisi pienentää. Talvikilpailukortin käyttö kesäkilpailuissa on kuitenkin liian yksinkertainen tapa järjestää kesäkilpailut. Yksi ehdotus lajintuntemustehtäviin on, että vastaukset tulisi kirjoittaa tai valita numerolla lajintuntemuslistasta (”ei arvaamista”). (33.) Toinen yksittäinen ehdotus on, että metsänomistajien ja ammattilaisten kilpailukortit yhteneviksi.

Suunnistuksen kehitysehdotukset ovat, että rata ei saisi olla liian pitkä eikä vaikea. Yksi mahdollisuus on, että se olisi pikkukisoissa pikamatka. Yksi radikaalimpi näke-

mys on, että suunnistus olisi enää SM-kilpailuissa, koska yleiseen sarjaan osallistujamäärät pienenevät. Suunnistuksen järjestämisestä luopuminen helpottaisi järjestäjien nykyiseltään liian työlästä kesäkilpailun järjestämisestä. Pelkona on, että järjestäjät loppuvat.

Yksittäiset ehdotukset ja kommentit olivat: Naistensarja takaisin; Uusia ja nuoria kilpailijoita mukaan kilpailuihin; vanhat kilpailijat pitää saada pysymään mukana kilpailuissa; ”nykyisellän ok” (30.); ”Liian pitkäkisa, koska aikaa matkoineen yleensä kuuluu koko päivä työnteon kannalta.” (35.)

Mitä kehitettävää on lajin talvikisoissa, piirin henkilöiden mielestä?

Hiihdon kehittämisessä eniten otettiin kantaa, että vapaata hiihtotyyliä tulisi lisätä, koska vapaa hiihtotyyli kiinnostaa enemmän nuoria. vapaata tyyliä lisäämällä saataisiin kilpailuun lisää nuoria. Tämän lisäksi yksi vastaaja ehdotti, että jos vapaata lisätään, voisiko pistehyvitystä kokeilla perinteisellä hiihtäjällä. Toinen ehdotus koskee taitoradan liian tiukkaa aikaa. Aikaa tulisi lisätä, koska nykyisellä ajalla heikko hiihtäjä tai huono nuori hiihtäjä ei ehdi arvioida kunnolla tehtäviä. Yksi vastaus koski perinteistä hiihtotyyliä. Ehdotus on, että ei vapaata tyyliä ja matka pitemmiksi.

”Jotain pitäisi keksiä, että saataisiin mukaan uusia kilpailijoita ja vanhat pysyisivät myös mukana..” (36.)

Muutama yksittäinen kommentti oli: Naisten sarja takaisin; Järjestäjien töitä tulisi helpottaa; Talvilajia vaikea muuttaa.

8.1.4 Johtopäätökset lajin kehitysideoista

Työnantajien ideat ovat käytännönläheisiä, kuten kuinka lajin tehtävien tulisi seurata nykypäivää ja lähitulevaisuutta. Tehtävät olisivat uusia toimihenkilöiden työtehtäviä, kuten energiapuuron tilavuuden tai runkojen tai metsän laadun arviointia. Lähitulevaisuudessa uusilla toimihenkilön työtehtävillä viitattiin lisääntyvällä valmiilla metsävaratiedolla. Ehdottaisin, että tulevaisuudessa pystyttäisiin käyttämään hyväksi valmista metsävaratietoa taitoradan valmistamisessa. Kilpailun järjestäjät sanoivat myös, että lajin tulisi huomioida nykyajan ja tulevaisuuden työntarpeita. Esille nostettiin

hakkuu- ja hoitosuositukset, mutta huomautettiin, että laji ei saa mennä mielipidepuolelle.

Kilpailun järjestäjien yksi tavoite oli, että nuoria pitäisi saada lisää lajin pariin. Nuoret pitäisi tuoda jollakin konstilla lajin pariin. Esimies Jari Makkonen kertoi haastattelussa, että työpaikka tarvitsee oman taitoilun aktiivihenkilön, joka saa muut työpaikan henkilöt osallistumaan kilpailuihin. Työnantajan tulisi innostaa työntekijöitä osallistumaan kilpailuihin ja antaa työntekijän osallistua työaikana kilpailuihin. Kilpailun järjestäjät nostivat työnantajien lisäksi metsäoppilaitokset ja 4H:n, joiden pitäisi tuoda nuoria lajin pariin. Osalla piirin henkilöistä on ehdotus keinoksi, millä nuoria saataisiin osallistumaan taitoiluun. Ehdotus on vapaan hiihtotyylin lisääminen kilpailuissa.

Kesäkilpailun kehitys nousi kaikilla kohdejoukoilla esille. Suurimpana aiheena kesäkilpailussa on suunnistus. Osa kilpailun järjestäjistä on sitä mieltä, että suunnistusrataa tulisi lyhentää. Ehdotuksia on 20 minuutin tavoiteaika tai radan lyhentäminen. Jotkut henkilöt ehdottivat myös, että suunnistusrata ei saisi olla liian pitkä eikä vaikea, esimerkiksi pikamatka. Kilpailun järjestäjien ja piirinhenkilöiden syyt suunnistuksen kehittämiseen on kilpailijoiden vähentynyt lukumäärä yleisessä sarjassa. Astetta kovemmaksi ehdotukseksi tuli, että suunnistuksesta luovuttaisiin kokonaan taitokilpailuista, se vaihdettaisiin juoksukilpailuun tai ei lopetettaisi SM-kilpailuista, mutta muuten. Syyksi nousi edelleen vähenevä yleisen sarjan osaanottajien määrä ja helpotus kilpailun järjestäjien työhön.

Toinen kesäkilpailun kehitys ehdotus koskee tehtäviä. Kesätehtäväkortin tehtävien määrää tulisi laskea. Osa kilpailun järjestäjistä ehdotti tehtäväkortin tehtävien karsimista, karsimalla pois kasvu- ja leimikkotehtävät. Osa piirin henkilöistä pitää kahta suurta koealaa liikana. Ehdotukseksi asialle tuli, että tehtäviä tulisi pienentää. Talvikilpailukortin käyttämistä kesällä ei kuitenkaan pidetä ratkaisuna asiaan. Asiasta ollaan kuitenkin montaa mieltä. Syytä tehtävien vähentämiseen tai pienentämisiin on radan valmistamisen helpottaminen.

Talvikilpailusta nousi esille kilpailuiden hiihtotyylin ja taitoradan aika. Hiihtotyylin muuttamisesta perinteisestä vapaaseen oltiin puolesta ja vastaan. Suurin osa oli kuitenkin vapaan hiihtotyylin lisäämisen puolesta, kilpailuissa. Taitoradan aika koettiin liian tiukaksi huonommille hiihtäjille ja kokemattomille taitoilijoille.

Talvikilpailun tämän hetkiseen tilaan oltiin tyytyväisempiä, kuin kesä kilpailun. Tämä näkyi piirin henkilöiden vastauksissa, joissa lähes kolmas oli tyytyväinen lajin talvi-
muotoon, kun taas vain yksi piirin henkilö kommentoi kesäkilpailusta, että ”ok”!

8.2 Mihin suuntaan taitokilpailut ovat lajina menossa?

Otsikon mukainen kysymys esitettiin kilpailun järjestäjille ja piirin henkilöille. Kysymykseen kommentoi 28/31 (90 %) kilpailun järjestäjää ja 11/12 (92 %) piirin henkilöä.

Mihin suuntaan taitokilpailut ovat kilpailun järjestäjien mielestä menossa?

36 %:n mielestä osaanottajien määrä laskee ja vähenee. Tämän seurauksena saatetaan siirtyä vain yhteen sarjaan (taitosarja). Osallistujien määrän vähentyessä kilpailun järjestämistoiminta hiipuu.

32 %:n mielestä kilpailut ovat muuttumassa vanhusten ja eläkeläisten kilpailuksi. Perusteluina pidettiin osaanottajien keski-ikää, joka lähestyy 60 vuotta. Kilpailujen osaanottajista on suuri osa tullut lajin harrastajiksi 60-luvulla.

Muita mielipiteitä on, että taitokilpailut ovat menossa alaspäin. Lajin loppumista enustetaan 10 tai 20 vuoden päähän, jollei ihme lajia pelasta. Laji on menossa vähemmän urheilulliseen suuntaan, ja suunnistus mahdollisesti jää pois. Metsäsuunnittelusta vastaava joukko pienentyy tulevaisuudessa, mikä taas vähentää potentiaalisia kilpailijoita.

Mihin suuntaan taitokilpailut ovat piirin henkilöiden mielestä menossa?

Piirien henkilöiden mielipide taitokilpailuiden suunnasta oli lähes yksimielinen. Kilpailuiden osaanottajien määrä vähenee ja osaanottajat vanhenevat. Uusia kilpailijoita ja nuoria ei saada mukaan kilpailuihin.

Yleisen sarjarjan poistuminen ja fyysisen kunnon vaatimuksen poistuminen kilpailuista mainittiin. Yksi pelko on, että ”metsänmulkaisukilpailut” yleistyvät, näissä kilpailuissa arviointi tapahtuu autosta ja ne ovat luonteltaan leikkimielisiä. ”Valitettavasti

poistuva laji.”(35.) Kilpailijoiden vähentymistä pystyisi estämään työnantajien kiinnostuksella lajia kohtaan.

”Elonjäämistäistelu on menossa, taitoilijat ikääntyvät ja ennustan, että vaikka mitä tehtäisiin, niin 10 vuoden päästä laji on jo aika heikossa hapessa, osallistujia on jo aika vähän, mikäli metsänomistajien ja metsäammattilaisten tehtäviä ei yhdistetä. Talvitaitoilu pysynee yksinkertaisuudessaan nykymuotoisen paremmin.” (32.)

Yhteenveto, mihin suuntaan taitokilpailut ovat lajina menossa?

Kilpailun järjestäjät ja piirien henkilöt ovat sitä mieltä, että kilpailijoiden määrä vähennee kilpailuissa. Samaa mieltä he ovat siitäkkin, että kilpailijat vanhenevat. Molemmilta kohdejoukoilta nousi esille yhteen sarjaan siirtyminen, joka olisi taitosarja. Samalla laji on matkalla vähemmän fyysisempään kilpailuun. Ennustuksena toistui lajin loppuminen 10 - 20 vuoden kuluessa.

8.3 Kilpailuiden järjestäminen tulevaisuudessa

Kysymys ”Miten kilpailujen järjestäminen nähdään tulevaisuudessa? ” esitettiin kilpailun järjestäjille ja piirin henkilöille. Kaikki (100 %) vastasivat kysymykseen.

Kilpailujen järjestäjien näkemys kilpailujen järjestämisestä tulevaisuudessa?

Kilpailun järjestäjien tulevaisuuden kuva kilpailujen järjestämisestä jakaantui seuraaviin asioihin. Esille nousi järjestävän porukan vanheneminen, lajin loppuminen, työnantajien suhtautuminen, koulujen suhtautuminen, osaanottajien ja järjestäjien vähene-
misen vaikutus kilpailujen järjestämiseen. Esille nostettiin, että laji pysyy tulevaisuudessa vähintään pienen aktiivijoukon ylläpitämänä.

Kilpailun järjestäjien vanheneva ikä koettiin tulevaisuudessa yhdeksi uhaksi, mikä voisi johtaa lajin järjestämisen kuihtumiseen. Eläkeläisten osuus kasvaa järjestäjissä tulevaisuudessa. Metsäkoulut pystyvät ylläpitämään kilpailuiden järjestämistä tulevaisuudessa. Koulujen osaaminen voi kuitenkin hävitä, jos ne vähentävät aktiivisuuttaan kilpailujen järjestämisessä. Osa työnantajista suhtautuu lajiin kielteisesti, ja heidän tulisi suhtautua kilpailuihin koulutustapahtumana ja ammattitaitoa ylläpitävänä. Lajin jatkoon kannalta työnantajien tuen tulisi olla suurempi. Yhtenä ratkaisuna ehdotettiin,

että kilpailujen järjestämisaikajankohdaksi tulisi siirtää viikonloppuun. Tulevaisuudessa nähdään kilpailuihin osanottajien ja kilpailuiden järjestäjien vähenevän. Kilpailuiden järjestämisvastuu tulevaisuudessa siirtyy aktiivien vastuulle, jotka ylläpitävät lajia, kunhan jaksavat.

Miten piirien henkilöt näkevät kilpailujen järjestämisen tulevaisuudessa?

Piirien henkilöt nostivat esille kilpailuiden järjestämiseen liittyviä asioita tulevaisuudessa. Asiat liittyivät kilpailuiden järjestäjien ajan vähyyteen työelämässä, mikä vaikuttaa kilpailuiden järjestämiseen käytettävissä olevaan aikaan. Järjestäjistä tulee puuhaa. Piiritasolla kilpailuiden määrä laskee. Osanottajien ikääntyminen nousi esille.

Työaikana kilpailun järjestäminen nousi esille. Työelämän asettamat tavoitteet ja kiireet sekä ajan vähäisyys hankaloittaa taitokilpailuiden järjestämistä. Tämä johtaa vapaaehtoisten järjestäjien vähentymiseen ja vähentää kilpailuihin osallistumista työajalla. Työnantajat ovat ratkaisevassa roolissa kilpailuiden järjestämiseen työajalla.

Kilpailuiden järjestäminen pienenevälle määrälle kilpailijoita nostaa tehdyn työn määrän kilpailua kohden kohtuuttomaksi, joten kilpailuiden määrä tulee vähenemään. Järjestäjien määrän ennustetaan vähenevän ja osallistujien vanhenevan. Piiritasolla ennustetaan kilpailuiden loppuvan tai ainakin vähenevän yhteen kilpailuun vuodessa. Isommat kilpailut tulevat jatkossa pysymään.

9 KOKONAISJOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUKSESTA

Kilpailusarjat ovat kehittyneet 1980-luvulta tähän päivään, siten että nuoret ovat voineet osallistua 2000-luvulla pelkkään tehtävärataan. Toinen kehitys on, että nuoret ja vanhat pystyvät kilpailemaan niin taito- kuin yleisessä sarjassa keskenään. Sama muutos on naisilla, jotka nykyään kilpailevat miesten kanssa, haluamassaan sarjassa. Tulevaisuudessa mahdollisesti joudutaan siirtymään yhteen sarjaan. Syitä tähän on yleisen sarjan kilpailijoiden määrän vähentyminen. Jos yleisen sarjan kilpailijoiden määrät ovat kilpailuissa pienet, on järjestäjien tekemä työ kilpailijoiden määrään nähden kohtuuton.

Järjestettäviä kilpailuita nykyään ovat kansalliset kilpailut, valtakunnalliset työpaikkojen kilpailut ja Suomen talvi- ja kesäseurakilpailut. Kansallisia kilpailuja järjestä-

vät pääosin metsäurheilupiirit. Piirit järjestävät tutkimustuloksien perusteella keskimäärin kaksi talvikilpailua ja yhden kesäkilpailun. Vuonna 2020 piirit järjestävät vain yhden talvikilpailun ja yksi kolmasosa piireistä on lopettanut kesäkilpailuiden järjestämisen. Työpaikkojen valtakunnalliset kilpailut ovat työpaikkojen työntekijöiden mestaruuskilpailuja. Työpaikkojen kilpailuita järjestetään kerran tai kaksi kertaa vuodessa työpaikoittain. Tämä tarkoittaa, että osassa työpaikoista on vain kesämestaruuskilpailut tai talvi- ja kesämestaruuskilpailut. Tulevaisuudessa suuret kilpailut pysyvät ja pienet kilpailut vähenevät.

Yleisin kilpailuiden järjestäjien työpaikka on metsäkeskus. Suurimmalla osalla kilpailun johtajista ja valvojista on kokemusta yhtä vaativista tehtävistä ja aikaisemmin järjestetyistä kilpailuista. Kilpailukeskuksia on riittävästi, ja niiden perusteella saadaan riittävän vaihtelevat kilpailualueet, totesivat 69 % kesäkilpailun järjestäjistä ja kaikki piirin henkilöt. Talvikilpailun järjestäjistä oli tätä mieltä vain 50 %. Kilpailupaikan valintaan vaikuttavat talvikilpailussa jo valmiina olevat ladut. Maanomistajat ovat myönteisiä metsätaikilpailuiden järjestämiseen heidän maillaan. Talvikilpailua maastossa oli valmistamassa keskimäärin 3 henkeä ja kesäkilpailua oli järjestämässä keskimäärin 4 henkeä. Aikaa talviradan valmistamiseen kului 35 tuntia ja kesäkilpailun 45 tuntia. Kilpailun johtajat olivat 92 prosenttisesti tyytyväisiä maastossa työskentelevän porukan kokoon. Koealat laskettiin tietokoneella. Kilpailupäivänä oli järjestäjiä talvikisoissa keskimäärin 8 henkeä ja kesällä keskimäärin 9 henkeä. Kilpailukortit lasketaan edelleen manuaalisesti sapluunalla eli käsin. Tietokonetta käytetään tuloluetteloiden järjestämiseen ja tulostukseen.

Talvikilpailupäivän haasteet liittyvät säähän ja latuihin. Kesäkilpailupäivän haasteet liittyivät myös säähän, työnjakoon ja valvontaan. Kilpailunjohtajien suurin osa vastuksista kilpailupäivän kehittämiseen koski tuloslaskentaan. Tuloslaskentaa tulisi nopeuttaa, koska osa kilpailijoista lähtee pois ennen palkintojen jakoa. Suurin syy kilpailunjohtajilla järjestämiseen on halu ylläpitää laji. Tehtävänsä kilpailun järjestäjät kokivat haastavaksi, työlääksi ja vastuulliseksi. Tehtävä on työläs, jos tehtävien jako ei toimi. 13 % kilpailun johtajista koki tehtävänsä hyvällä organisaatiolla järjestetyksi eikä järjestäminen tuottanut vaikeuksia. Toiset 13 % kokivat tehtävänsä kokemuksella ja rutiinilla tehdyksi. Valvojat kokivat tehtävänsä miellyttäväksi ja rutiinilla tehdyksi.

Metsätaitokilpailuiden kehityksen hyvistä ja huonoista puolista vastasivat piirin henkilöt. Hyviä puolia kehityksessä on ollut lajin ja sääntöjen muuttuminen. Hyvä asia on ollut poistetut tehtävät. Hyvää tehtävien poistamisessa on, että tällä keinolla on pystytty keventämään järjestäjien taakkaa. Muita kehityksessä olleita hyviä asioita on koealojen laskentaan tullut Mtaito-ohjelma ja kilpailutulostenlaskentaa helpottamaan tullut ATK. Huonoa lajin kehityksessä on ollut kilpailijoiden vähentyminen ja vanhentuminen. Muita huonoja asioita on nuorten puuttuminen kilpailuista sekä työnantajien tuen ja arvostuksen vähentyminen taitoilua kohtaan. Ammattilaisten metsätaitoilu on nykyään mittauskeskeisempi kuin ennen. Metsäurheilupiirien henkilöt pitävät metsätaitoilua tänäpäivänä ammattitaitoa ylläpitävänä tai kehittävänä. Kolmasosa pitää metsätaitoilua sosiaalisena tapahtumana. Kolmasosa pitää metsätaitoilua kuntoa ylläpitävänä tai kehittävänä.

Piirin henkilöt ovat sitä mieltä, että nuorten mukaan tulo kilpailuihin riippuu työnantajista ja metsäkouluista. Metsäkoulut ovat avainasemassa metsätaitoilun opetuksessa. Opetuksessa on metsänmittausta ja arviointia. Näitä taitoja tarvitaan metsätaitoilussa kilpailun järjestämisessä ja kilpailemisessa. Opetuksen yhteydessä tulisi viitata sopivasti metsätaitoiluun ja järjestää taitokilpailuja. Metsäalan ammattikorkeakouluissa osassa järjestetään vähintään kesä- ja talvikilpailut vuodessa, per vuosikurssi. Osa kouluista järjestää vain toisen kilpailun. Loput koulut ovat luopuneet ammattilaisten metsätaitokilpailujen järjestämisestä. Koulut suhtautuvat oppilaisiin, jotka ovat halukkaita kiertämään kilpailuita, myönteisesti ja kannustavasti. Oppilaille on mahdollisuus käydä kilpailuissa kouluaikana.

Piirin henkilöt pitivät työnantajien suhtautumista ja arvostamista lajia kohtaan toisena tärkeänä asiana, miten saataisiin nuoria mukaan lajiin. Työnantajien tulisi suhtautua myönteisesti ja kannustaa nuoria osallistumaan.

Työnantajien suhtautumisesta työntekijöiden osallisuuteen taitokilpailuihin tuli tutkimustuloksia. Hyötyjä ovat erillaisten metsien näkeminen, arviointikykyjen kehittyminen ja vuorovaikutus taitojen kehittyminen. Kunnon puolesta ei työnantajat näkeneet suurta hyötyä työntekijälle. Taitoilijat eivät ole ammattitaitoisempia kuin muut työntekijät, mutta erottuvat muista työntekijöistä esimiesten mukaan. Nämä erot ovat taitoilijoilla muihin työntekijöihin verrattuna, että taitoilijat ovat itsevarmempia arvioitsijoita, motivoituneempia työhönsä ja heillä on halu kehittää omaa ammattitaitoa. Työ-

paikkojen linja taitokilpailuihin osallistumiseen riippuu toimihenkilöiden esimiehestä. Esimiesten linjat ovat, että työntekijät saavat osallistua työajalla kilpailuihin mutta tietyn aikarajoittein. Taitokilpailuiden järjestämiseen työnantajat suhtautuvat myönteisesti. Työntekijät saavat osallistua järjestämään kilpailuja, joko kokonaan työaikana tai osittain työaikana ja loput vapaa-ajalla. Työntekijöiden mahdollisuus osallistua järjestämään kilpailua työajalla, riippuu senhetkisestä työtilanteesta. Tutkimuksen kilpailujen järjestäjistä puolet saa järjestää kaikkia haluamiaan kilpailuja työajalla ja viides kilpailun järjestäjistä saa osallistua työajalla vain työpaikan omien kilpailuiden järjestämiseen. Nämä tulokset koskivat työssä olevia järjestäjiä. Eläkkeellä olevien järjestäjien osuus on huomattava.

Näkyvyyttä tulisi lisätä metsätaitokilpailuissa, tätä mieltä 83 % piirin henkilöistä. Noin joka kolmanteen kilpailuun osallistuu media. Yksinomaaisena mediana toimivat paikallis- ja maakuntalehdet. Lehdissä julkaistaan tuloksia tai juttuja kilpailuista.

Lajin tulisi kehittyä siten, että tehtävät seuraisivat nykypäivää ja lähitulevaisuutta. Tehtävät olisivat uusia toimihenkilöiden työtehtäviä, kuten energiapuuron tilavuuden tai runkojen tai metsän laadun arviointia. Nuoria pitäisi saada mukaan lajin pariin. Työnantajien tulisi innostaa työntekijöitä osallistumaan työajalla kilpailuihin. Työnantajien lisäksi esille nostettiin metsäoppilaitokset ja 4H, jotka toisivat nuoria mukaan kilpailuihin. Kesäkilpailussa on kehitettävää suunnistuksessa ja tehtävissä. Suunnistusta pitäisi lyhentää tai siitä pitäisi luopua kokonaan. Kesätehtäväkortin tehtävien määrää tulisi laskea, jotta voitaisiin helpottaa järjestäjien työmäärää. Talvikilpailun tämänhetkiseen tilaan oltiin tyytyväisempiä kuin kesäkilpailun.

Lajin suunta on kilpailijoiden ja järjestävän porukan väheneminen ja vanheneminen. Tulevaisuudessa laji säilyy pienen aktiivijoukon ylläpitämänä.

LÄHTEET

1. Metsäurheilun talvikisakalenteri 2010. Suomen metsäurheiluliitto r.y.
2. Metsäurheilun kesäkisakalenteri 2010. Suomen metsäurheiluliitto r.y.
3. Rakemaa A. 17.11.2010. Haastattelu. Metsäkeskus Kaakkois-Suomen johtaja.
4. Kilpailukauden raportti 2010. Antti Alho.
5. Pietikäinen V. 26.8.2010. Haastattelu. Kymen Lenkki r.y.
6. Suomen metsäurheiluliitto r.y:n www- sivut. Mtaito-ohjelma 1,5. Saatavissa: <http://www.mm.helsinki.fi/hyytiala/smul> [viitattu 20.1.2011].
7. Metsäkeskus www-sivut. Pirkanmaan metsäkeskus. Saatavissa: <http://www.metsakeskus.fi> [Viitattu 1.2.2011].
8. Metsäurheilun kesäkisakalenteri 2010. Suomen metsäurheiluliitto r.y.
9. Leirimaa T. 23.8.2010. Haastattelu. Metsänhoitoyhdistys Uusimaan toiminnanjohtaja.
10. Pelkonen H. 2010. Sähköposti. Pohjois-Pohjanmaan Metsäurheilu r.y. Ylikiiminki.
11. Metsäalan opiskelijat ry:n www-sivut. Saatavissa: <http://www.meol-ry.fi> [viitattu 1.2.2011].
12. Tapion taskukirja 24. uudistettupainos. 2002. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti. Jyväskylä.
13. Bamberg, M. Hemmilä, T. & Vettenranta, A. 2000. Metsä-suunnittelu. Opetushallitus.
14. Puonti, E. 2007. Metsätaito-opas. Suomen 4H-liitto.

15. Metsäkeskus www-sivut. Saatavissa: <http://www.metsakeskus.fi> [Viitattu 20.1.2011].
16. Suomen metsäurheiluliitto r.y:n www- sivut. Saatavissa: <http://www.mm.helsinki.fi/hyytiala/smul> [viitattu 20.1.2011].
17. Metsäurheilun säännöt. Voimassa 1.1.2007 alkaen. Suomen metsäurheiluliitto r.y.
18. Metsäalan opiskelijat ry:n www-sivut. Saatavissa: <http://www.meol-ry.fi> [viitattu 20.1.2011].
19. Ikonen, T. Näsi, M. & Tetri, V. 2005. Metsätaito-opas. Suomen metsäurheiluliitto r.y.
20. Suomen metsäurheiluliiton 64. talvimestaruuskilpailut Marttilassa ja Salossa 26.-27.2.2010. Lännen metsätaito r.y.
21. Suomen metsäurheiluliiton 63. kesäestaruuskilpailut Etelä-Pohjanmaalla, Töyssä ja Ähtärissä 10.-11.9.2010. Etelä-Pohjanmaan Metsäurheilu r.y.
22. Toimintakertomus v. 1986. 6.4.1987. Liittokokous asiakirjat. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
23. Toimintakertomus vuodelta 2009. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
24. Pirkanmaan Metsäurheilu r.y:n www-sivut. Saatavissa: <http://www.pimu.net> [viitattu 24.1.2011].
25. Lännen Metsätaito r.y:n www-sivut. Saatavissa: <http://www.lannenmetsataito.net> [viitattu 24.1.2011].
26. Keski-Pohjanmaan Metsäurheilu r.y:n www-sivut. Saatavissa: <http://www.kase.fi/kpmu> [viitattu 24.1.2011].
27. Kainuun Metsätaito r.y:n www-sivut. Saatavissa: <http://www.kaime.net> [viitattu 24.1.2011].

28. Lapin Metsäurheilu r.y:n www-sivut. Saatavissa: <http://www.lamu.net> [viitattu 24.1.2011].
29. Koskimäki A. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Etelä-Hämeen Metsätaito r.y.
30. Tikkamäki M. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Etelä-Pohjanmaan Metsäurheilu r.y.
31. Kemppainen H. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Kainuun Metsätaito r.y.
32. Tiusanen H. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Keski-Savon Metsäurheilu r.y.
33. Simola H. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Keski-Pohjanmaan Metsäurheilu r.y.
34. Vornanen P. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Kuopion Metsäurheilu r.y.
35. Rantalainen T. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Lahden Seudun Metsäammattimiehet r.y.
36. Närhi P. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Lapin Metsäurheilu r.y.
37. Jääoja T. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Lännen Metsätaito r.y.
38. Malinen K. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Pohjois-Karjalan Metsäurheilu r.y.
39. Pelkonen H. 2010. Kysely metsäurheilupiirin sihteerin/ yhdyshenkilölle. Pohjois-Pohjanmaan Metsäurheilijat r.y.
40. Toimintakertomus vuodelta 2004. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.

41. Hallituksen kokous 21.2.2008. Pöytäkirja. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
42. Toimintakertomus. 1985. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
43. Metsätaitokilpailun säännöt kesäkilpailu. 3.4.1984. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
44. Metsätaitokilpailun säännöt. 29.8.1986. Talvikilpailut. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
45. Metsätaitokilpailun säännöt. 28.6.1987. Talvikilpailut. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
46. Metsäurheilun säännöt. Kesäkilpailu voimassa 30.6.1989 alkaen. Suomen metsäurheiluliitto r.y.
47. Metsätaitokilpailun säännöt talvikilpailu. 13.9.1991. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
48. Metsäurheilun säännöt kesäkilpailu. Voimassa 22.5.1992 alkaen. Suomen metsäurheiluliitto r.y.
49. Suomen Metsäurheiluliitto ry:n kesäestaruuskilpailujen sääntömuutokset. 30.4.1996. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
50. Metsätaitokilpailun säännöt kesäkilpailu. Voimassa 1.5.1998 alkaen. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
51. Metsäurheilun säännöt. Voimassa 1.1.2002 alkaen. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
52. Pöytäkirja. 8.9.1995. Hallituksen kokous. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
53. Toimintakertomus vuodelta 2001. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
54. Toimintakertomus V. 1998. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
55. Toimintakertomus vuodelta 2007. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.

56. Toimintakertomus vuodelta 2006. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
57. Toimintakertomus vuodelta 2002. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
58. Toimintakertomus V. 1999. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
59. Toimintakertomus V. 1997. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
60. Toimintakertomus vuodelta 1987. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
61. Toimintakertomus. 1984. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
62. Karhu T. 1993. Raportti Suomen Metsäurheiluliiton 47. Talvimestaruuskilpailuis-
ta. Suomen Metsäurheiluliiton hallitus.
63. Makkonen J. 29.10.2010. Haastattelu. Metsäliiton piiripäällikkö. Lappeenranta.
64. Strandvall R. 26.11.2010. Puhelin haastattelu. UPM:n ostopäällikkö.
65. Pöytäkirja. 8.9.1995. Hallituksen kokous. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
66. Pöytäkirja. 3.1.2006. Sääntötoimikunta. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
67. Pöytäkirja. 31.1.1998. Hallituksen kokous. Suomen Metsäurheiluliitto r.y.
68. Metsätaito-opas. Mäkelä R. Taipale A. Välimäki P. 1981. Suomen Metsäurheilu-
liitto r.y. Offset YM. Ruovesi.
69. Mela M. 2010. Kysely AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajalle.
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.
70. Sundström E. 2010. Kysely AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajal-
le. Tampereen ammattikorkeakoulu.
71. Sironen T. 2010. Kysely AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajalle.
Rovaniemen ammattikorkeakoulu.

72. Lientola E. 2010. Kysely AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajalle.
Hämeen ammattikorkeakoulu.
73. Jaakkola R. 2010. Kysely AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajalle.
Seinäjoen ammattikorkeakoulu.
74. Hulmi R. 2010. Kysely AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajalle.
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.

Kyselylomake ammattilaisten metsätaitokilpailusta vastuussa oleville henkilöille

Ohjeita kyselylomakkeen täyttämiseen. Monivalinta kysymyksissä merkitse oikea vastaus lihavoimalla vaihtoehto. Esim. **2. Metsäteollisuus**. Osassa tehtävistä vastataan tekstillä. Kirjoita vastauksesi vaihtoehdon perään.

Alustavat kysymykset

1) Työpaikkasi on

1. Metsänhoitoyhdistys
2. Metsäteollisuus
3. Ammattikorkeakoulu tai Yliopisto
4. Metsäkeskus
5. Muu, mikä?:

2) Toimitko kilpailussa

1. Kilpailunjohtajana
2. Kilpailun valvojana
3. Muuna, kilpailusta vastuussa oleva henkilönä. Tehtäväsi:

3) Monennen kerran toimit kilpailujen järjestäjänä?

1. Ensimmäistä kertaa kilpailunjohtajana tai valvojana
2. Olen toiminnut ennenkin kilpailun johtajana tai valvojana
3. Olen ollut ennenkin järjestämässä kilpailuja
4. Olen ensimmäistä kertaa järjestämässä kilpailua

4) Järjestettiinkö kilpailu:

1. Avoimena kaikille
2. Työpaikkasi henkilöstölle
3. Sekä avoimena kaikille ja samalla oli työpaikkasi omat kisat
4. Muusta syistä, keille?:

5) Oliko kilpailu?

1. Kesä
2. Talvi
3. Kesäkilpailu talvitehtäväradalla

Kilpailun järjestämistä koskevat kysymykset

6) Valitsitko kilpailukeskuksen paikan

1. Kyllä, yksin.
2. Olin mukana porukassa, jossa yhdessä valitsimme paikan.
3. Valitsin, sain tiedon mahdollisista paikoista esimieheltäni (opettajalta, kilpailun valvojalta..).
4. En. Olin mukana vasta järjestämässä jolloin kilpailupaikka oli päätetty.

7) Toimialueellanne sijaitsevien kilpailukeskuksien riippuvuus kilpailualueeseen
(*Kilpailukeskus sisältää mm. kilpailutoimiston; Kilpailualueeseen kuuluu tehtävärata, suunnistusrata tai hiihtolatu.*)

1. Vartenotettavia kilpailukeskuksia on alueella vain vähän, joten kilpailualue on lähes aina sama.
2. Kunnan kilpailukeskuksia on riittävästi ja niiden perusteella saadaan aikaan riittävän vaihtelevat kilpailualueet.
3. Kilpailukeskuksen sijainnilla ei ole merkitystä kilpailualueeseen (järjestetään eri paikassa missä kilpailukeskus sijaitsee).
4. Muu mielipide:

8) Maanomistajien lupa kilpailun järjestämiseen

1. Lupien pyytäminen ei kuulunut tehtäviini
2. Pyysin luvat kilpailualueen maanomistajilta
3. Lupaa ei tarvinnut pyytää. kilpailualue kuului järjestäjien omalle maalle.
4. Lupa on pyydetty aikaisemmin eikä sitä tarvinnut uusia.

9) Vastaa jos hait lupaa tai olit tietoinen.

1. Maanomistajat olivat myötämielisiä kilpailun järjestämiseen
2. Osa maanomistajista ei antanut lupaa, mutta se ei estänyt kilpailujen järjestämistä.
3. Kilpailuiksi suunniteltua aluetta jouduttiin muuttamaan sen takia, koska ei saatu riittävästi lupia käyttää aluetta.
4. Ensimmäisestä kilpailualueesta jouduttiin kokonaan luopumaan, Koska ei saatu lupaa maanomistajilta käyttää sitä kilpailualueena.

Tehtäväradan järjestäminen

10) Montako ihmistä osallistui maastossa tehtäväradan toteuttamiseen?

1. 1-2
2. 3-5
3. 5-10
4. 10-20
5. yli 20

11) Paljonko työtunteja meni tehtäväradan valmistamiseen? (kaikkien järjestäjien tunnit yhteensä)

1. Tunteja meni:

12) Oliko maastossa riittävästi vai puutetta järjestäjistä?

1. Riittävästi
2. Puutetta

13) Jatkokysymys, jos oli puutetta. Missä se näkyi erityisesti toteutuksessa?

14) Laskettiin koealat:

1. Tietokoneella
2. Tietokoneella ja käsin
3. Käsin

15) Kesäkisoista. Kuka teki suunnistus radan?

1. Järjestäjät
2. Paikallinen suunnistus seura
3. Järjestäjät ja paikallinen suunnistus seura
4. Muu, ketkä/kuka?:

16) Talvikisoista. Kuka vastasi hiihtoladusta?

1. Järjestäjät
2. Hiihtoseura
3. Kunta
4. Muu:

17) Onko kehitystoiveita kilpailujen esivalmisteluihin (esim. Mittaamiseen, laskentaan, nauhoitukseen..)?

Kilpailupäivä

18) Kuinka monta järjestäjää oli kilpailupäivänä?

1. 1-5
2. 6-10
3. 11-20
4. 21-30
5. yli 30

19) Oliko kilpailupäivänä riittävästi vai puutetta järjestäjistä?

1. Riittävästi
2. Puutetta

20) Jos oli puutetta, niin missä tehtävissä olisi saanut olla enemmän järjestäjiä?

21) Laskettiinko kilpailijan pisteet manuaalisesti (sapluuna) vai tietokoneella ja käytettiinkö laskennassa missään vaiheessa tietokonetta (missä)?

22) Minkälaisia haasteita kilpailupäivänä oli?

23) Kuka vastasi kilpailupäivänä suunnistuksesta?

1. Järjestäjät
2. Paikallinen suunnistus seura
3. Järjestäjät ja paikallinen suunnistusseura
4. Muu, ketkä/ kuka?

24) Mitä haluaisit kehittää kilpailupäivän järjestelyistä (Esim. laskentaryhmää koskevat tehtävät, lähtö..)?

Näkyvyys

25) Osallistuiko media kilpailuiden yhteyteen.

1. Kyllä
2. Ei

26) Jatkokysymys, jos osallistui niin miten?

1. Paikallislehti
2. Jokin muu lehti. mikä?
3. Televisio lähetys
4. Jokin muu media, Mikä?

27) Miksi osallistuit järjestämään kyseistä kilpailua? (voit valita useamman vaihtoehdon)

1. Vain työtehtävä
2. Haluan olla mukana ylläpitämässä lajia
3. Autoin ystävää, työkaveria
4. Muusta syystä, mistä?

28) Jos olit Kilpailun johtajana tai valvojana, niin miten koit tehtäväsi?

29) Jatkokysymys, mitä kehitettävää näet tehtävässä?

Työpaikan suhtautuminen ammattilaisten taitokilpailuiden järjestämiseen

30) Esimieheni suhtautuminen kilpailujen järjestämiseen

1. Saan osallistua työaikana kaikkien taitokilpailujen järjestämiseen
2. Saan osallistua vain työpaikkaani koskevien taitokilpailujen järjestämiseen työaikana
3. Työpaikan taitokilpailut järjestetään osittain työ- ja vapaa-ajalla
4. Työpaikan taitokilpailut järjestetään kokonaan vapaa-ajalla
5. Työpaikkani ei järjestä taitokilpailuja
6. Muu vastaus?

31) Montako ammattilaisten taitokilpailua työpaikkasi/Koulusi järjestää vuosittain (vertaa viime ja kuluvaan vuoteen)?

a) Kesäkisoja:

1. 0 (Ei yhtään)
2. 1 (Yhdet)
3. 1-2 (Vaihtelee yhden ja kahden välillä)
4. 2-3
5. yli 3

b) Talvikisoja:

1. 0 (Ei yhtään)
2. 1 (Yhdet)
3. 1-2 (Vaihtelee yhden ja kahden välillä)
4. 2-3
5. yli 3

Ammattilaisten metsätaitokilpailujen tulevaisuus

32) Miten näet kilpailujen järjestämisen tulevaisuudessa?

33) Mihin suuntaan taitokilpailut ovat lajina menossa?

34) Mitä kehitettävää lajissa on sinun mielestä?

Kiitos vastauksistasi!

Tallenna ja lähetä tämä tiedosto liitteenä takaisin sähköpostiini.
antti.alho@student.kyamk.fi

Kyselylomake; metsäurheilupiirin sihteeri-yhdyshenkilölle

Ohjeita kyselylomakkeen täyttämiseen. Monivalintakysymyksissä merkitse oikea vastaus lihavoimalla vaihtoehto. Esim. **A. Kyllä**. Osassa tehtävistä vastataan tekstillä. Kirjoita vastauksesi vaihtoehdon/ kysymyksen perään.

Nimi:

Mikä piiri:

Piiriin liittyvät kysymykset

1) Kuinka kauan olette toimineet tässä tehtävässä? Sekä toimitteko parhaillaan jossain muusakin piirissä tehtävässä, missä?

2) Montako jäsentä on noin, tämän alueen piirissä?

Kilpailuihin liittyvät kysymykset

Kilpailujen järjestämiseen liittyvät kysymykset

3) Toimialueellanne sijaitsevien kilpailukeskusten riippuvuus kilpailualueeseen
(*Kilpailukeskus sisältää mm. kilpailutoimiston; Kilpailualueeseen kuuluu tehtävärata, suunnistusrata tai hiihtolatu.*)

5. Vartenotettavia kilpailukeskuksia on alueella vain vähän, joten kilpailualue on lähes aina sama.
6. Kunnan kilpailukeskuksia on riittävästi ja niiden perusteella saadaan aikaan riittävän vaihtelevat kilpailualueet.
7. Kilpailukeskuksen sijainnilla ei ole merkitystä kilpailualueeseen (järjestetään eri paikassa missä kilpailukeskus sijaitsee).
8. Muu mielipide, mikä:

4) Montako ammattilaisten taitokilpailua piiri järjestää vuosittain (vertaa viime ja kuluvaan vuoteen.)?

A. Kesäkisoja:

B. Talvikisoja:

Ammattilaisten metsätaitokilpailujen tulevaisuuteen ja kehitykseen liittyvät kysymykset

5) Miten koet metsätaitoilun tänäpäivänä?

6) Mihin suuntaan taitokilpailut ovat lajina menossa?

7) Miten näet kilpailujen järjestämisen tulevaisuudessa?

8) Ammattilaisten metsätaitoilun kehittyminen 1980-luvun puolivälistä tähänpäivään. (Voi vastata lähempääkin tapahtuneesta kehityksestä.)

A. Mitä asioita olet kokenut kehityksessä hyväksi?

B. Mitä asioita olet kokenut kehityksessä huonoksi?

9) Mitä kehitettävää lajissa on sinun mielestä?

A. Kesäkisoissa?

B. Talvikisoissa?

10) Mitä kehitettävää lajin säännöissä on teidän mielestä?

Ammattilaisten metsätaitoiluun muuten liittyvä asia

11) Miten saadaan nuoria ammattilaisia/ tai opiskelijoita mukaan ammattilaisten metsätaitoiluun?

Näkyvyys

12) Osallistuuko media kilpailuiden yhteyteen; Tekemällä artikkelin kilpailuista. Lehdet, Internet, televisio.

3. Lähes jokaiseen kilpailuun
4. Vähintään kerran kesä- ja talvikaudella
5. Vähintään kerran vuodessa
6. Harvemmin kuin kerran vuodessa
7. Muutaman kerran kymmenessä vuodessa
8. Ei juuri koskaan

13) Pitäisikö näkyvyyttä lisätä

- a) Kyllä
- b) Ei

14) Jatkokysymys. Jos vastasit kyllä, niin miten?

Muuta

15) Onko jotain muuta mitä haluaisit tuoda esille, koskien taitoilun järjestämisestä?

Kiitos vastauksistasi!

Tallenna ja lähetä tämä tiedosto liitteenä takaisin sähköpostiini.
antti.alho@student.kyamk.fi

Kyselylomake AMK:ssa metsätaitoilusta vastuussa olevalle opettajalle

Koulu:

Opettaja:

Kysely koskee ammattilaisten metsätaitokilpailuja

- 1) Montako metsätaitokilpailua on tapana järjestää per vuosikurssi? Kuinka kilpailut jakaantuvat kesä- ja talvikilpailuihin?

- 2) Montako kilpailua keskimäärin koulunne yhteensä järjestää lukukauden aikana? Kuinka kilpailut jakaantuvat kesä- ja talvikilpailuihin?

- 3) Mikä on koulun linja taitokilpailuiden järjestämiseen osana opetuksena?

- 4) Onko oppilailla jokin vähimmäismäärä kilpailuja mihin on osallistuttava, opintojen aikana?

- 5) Miten koulu suhtautuu oppilaaseen joka on halukas kiertämään metsätaito kilpailuja?

6) Lisäkysymys. Tukeeko koulu jollakin tavalla häntä. (Esim. osallistumismaksu, koulun auto matkoihin..)

Kiitos vastauksistasi!

Tallenna ja lähetä tämä tiedosto liitteenä takaisin sähköpostiini.
antti.alho@student.kyamk.fi

Haastattelulomake työnantajille

1) Työnantaja, kuka, missä?

2) Montako työntekijää on toimihenkilönä työpaikallanne?

Työnantajan oma suhtautuminen ammattilaisten taitokilpailuihin

3) Mitä metsätaitoilu merkitsee teille?

4) Kuinka aktiivisesti osallistutte ammattilaisten metsätaitoiluun?

Työnantajan suhtautuminen, työntekijöiden osallistumiseen ammattilaisten taitokilpailuissa

5) Koetko että metsätaitokilpailuihin osallistumisella on hyötyä työntekijöille?

6) Lisäkysymys, ammattitaidon suhteen?

7) Lisäkysymys, kunnon suhteen?

8) Näkeekö aktiivisista taitoilijoista että he ovat ammattitaitoisempia työtehtävissä?

9) Onko työpaikalla yhteistä linjaa ammattilaisten metsätaitokilpailuihin osallistumiseen (Rajoittava, kannustava, ei kannan ottoa.)?

10) Kuinka monta kertaa työntekijä saa osallistua taitokilpailuihin työajalla?

7. Saa osallistua kaikkiin taitokilpailuihin mihin on halukas.
 8. Saa osallistua vain työpaikan omiin taitokilpailuihin.
 9. Saa osallistua SM-kilpailuihin ja työpaikan omiin kilpailuihin.
 10. Ei saa osallistua kuin omalla vapaa-ajalla metsätaitokilpailuihin.
 11. On jokin tietty lukumäärä moneen kilpailuun saa osallistua kilpailukauden aikana.
- Se määrä on:
-

6. Muu vastaus?

Työnantajan suhtautuminen ammattilaisten taitokilpailuiden järjestämiseen

11) Onko työpaikalla yhteistä linjaa ammattilaisten metsätaitokilpailujen järjestämiseen? (Kannustava..?)

12) Kuinka esimiehenä suhtaudut, jos työntekijäsi osallistuu kilpailujen järjestämiseen:

1. Saa osallistua työaikana kaikkien taitokilpailujen järjestämiseen
 2. Saa osallistua järjestämään kilpailuja osan työajasta ja loput vapaa-ajallaan
 3. Saa osallistua vain työpaikkaan koskevien taitokilpailujen järjestämiseen työaikana
 4. Työpaikan taitokilpailut järjestetään osittain työ- ja vapaa-ajalla
 5. Työpaikan taitokilpailut järjestetään kokonaan vapaa-ajalla
 6. Työpaikkani ei järjestä taitokilpailuja
 7. Muu vastaus:
-
-

13) Montako ammattilaisten taitokilpailua työpaikkasi järjestää vuosittain (vertaa viime ja kuluvaa vuotta.)?

14) Miten tällä hetkellä toimitaan omien kilpailujen suhteen?

Ammattilaisten metsätaitokilpailujen kehitys ja tulevaisuus

15) Miten toivoisit taitoilun kehittyvän?

16) Onko jotain taitoiluun liittyvää mitä haluaisit tuoda esille?